

TT TEDENSKA TRIBUNA

din 20

14 STRANI CLANKOV IN SLIK
Z VSEH PODROČIJ POLITIKE, ZNANOSTI
UMETNOSTI IN RAZVEDRILA

TEDNIK
»SLOVENSKEGA
POROČEVALCA«

POPOTNI UTRINKI IZ LEVANTA

BEJRUT - mesto med Vzhodom in Zahodom

Kaj je naš dopisnik Aljoša Furlan slišal in videl v glavnem mestu Libanona — Pri podpredsedniku libanonske socialistične stranke — Trgovina, trgovina in še trgovina

Bejrut. Ob petih zjutraj in še oblačno je. Zbudim šoferja, ki spi za volanom in peljeva se po praznih ulicah. Umazane so, polne papirja. Šofer mi pove, zakaj: že drugi teden stavkajo čistilci ulic. Iščeva hotel. Takega, ki ni drag in obenem ni umazan. V teh krajih ga ni preveč lahko najti. Odločiva se — mož mi pomaga, kar se da; ne vem, ali so vsi takšni, ali pa sem le po sreči naletel na

pravega — za Metropol. Dva dolarja na dan s kopalnico. Omet odpada, vidi se, da je hotel preživel višek svoje slane, toda

»Taksi?«
Tudi če se usedem vanj, ne vem, kam bi se peljal. Peš grem, tako lahko vsaj kaj vidim. Nisem daleč od središča. Ulice, ki so bile prazne, so se napolnile, med avtomobili skoraj ni presledka, na pločnikih je polno ljudi, niti ene hiše ni, ki ne bi imela spodaj trgovine: sadje, zelenjava, volna, glasbila, knjige, puške, spominčki, preproge...

NA BEJRUTSKIH ULICAH LAHKO KUPIS VSE, LE PAZITI MORAS, DA TE NE OSLEPARIJO — FENICANI SO BILI NAJBOLJŠI TRGOVCI STAREGA SVETA.

POGLED NA MODERNI PRISTANIŠČNI DEL BEJRUTA.

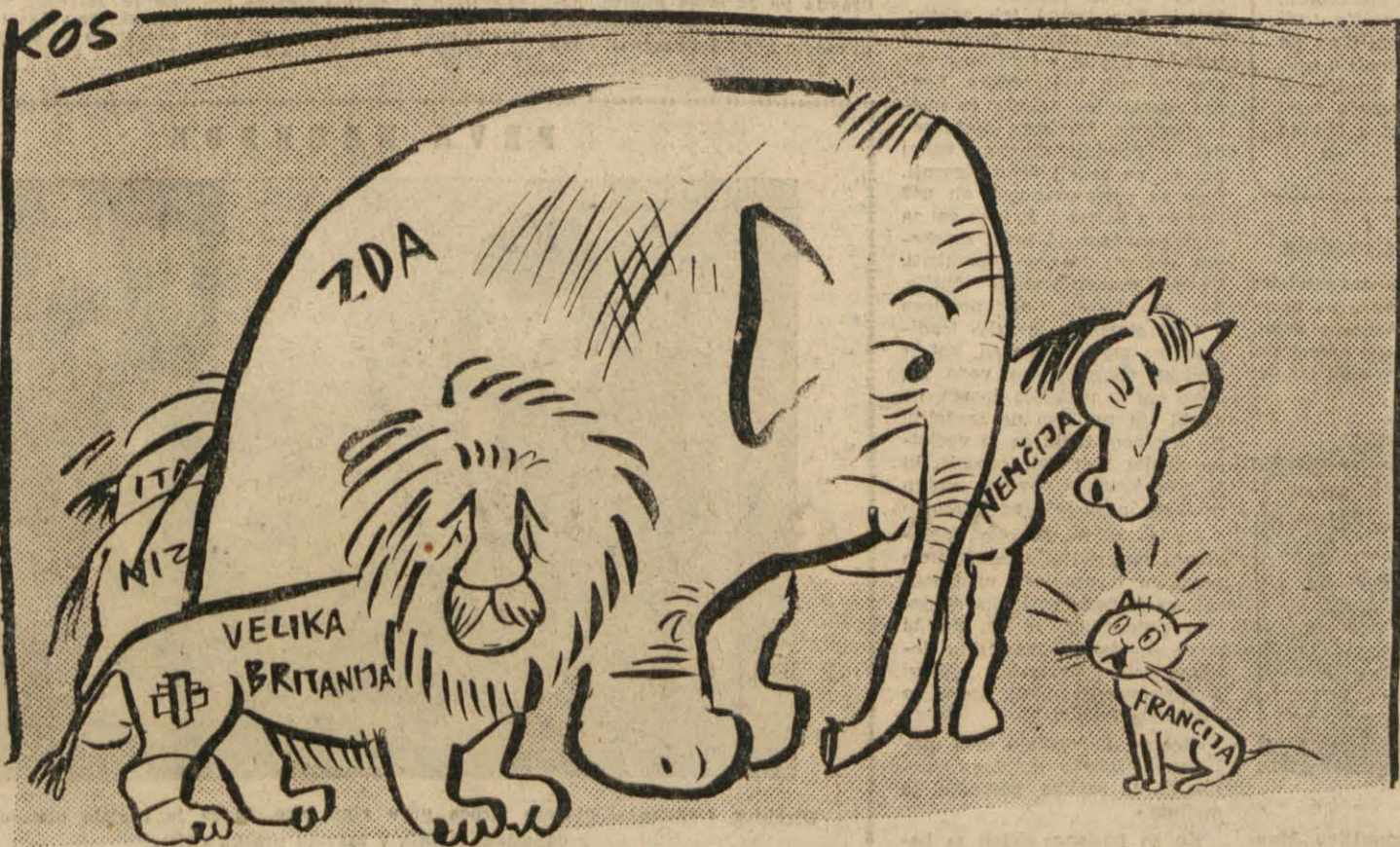

postelja je »brezmadnežna«. In ravno prav trda. Kopalnica je dobra, samo vode ni. Krmežljavi, toda vpludni vratar mi pove, da popravljajo vodovod in da je vse mesto že drugi dan brez vode. Od nekdaj mi prinesejo vrč vode. Umijem se za silo, ležem in že me zmanjka.

Zbudim se v popolni temi in nekaj časa traja, da se zavem, kje sem. Ko pa odprem naoknice, se v sobo ulijeta in jo preplavita svetloba in topli zrak. Zrak je poln ropota, človeških glasov, hupanja. Kaže, da se je mesto zbudilo davno pred menoj. Mudi se mi, ko se oblačim. Nikogar ne poznam v mestu in nobenega cilja nimam pred seboj, toda preganja me občutek, da sem že pozem in da bom zamudil. Le kaj?!

»Taksi? Taksi?«
»Taksi?«

NATO PA ŠE ENA BASEN...

MIJAUU, GREM Z VAML. OE BOSTE REK LI, DA SEM TIGER...

22. december 1941 je pomemben mejnik naše socialistične revolucije. Tega dne pred šestnajstimi leti je v vasici Rudo vrhovni komandant NOV in POJ, maršal Tito, ustanovil I. proletarsko brigado, ki so jo sestavljali najhrabrejši borci — komunisti iz prekaljenih srbskih in črnogorskih partizanskih odredov. Ta brigada je bila prva redna enota nove revolucionarne armade jugoslovanskih narodov.

Iz te brigade je pozneje zrastle močna armada, ki je čuvar pridobitev naše revolucije. Razen tega se mladina v naši armadi uči in vzgaja.

Naša armada je zrastle iz ljudstva v najtežjih dneh. Ostala je resnično ljudska še danes. Ponosni smo lahko nanjo. Zato je praznik naše armade hkrati tudi praznik vseh jugoslovanskih narodov.

16 let naše armade

Ze dve uri hodim. Središče mesta sem si ogledal. Treba je s kom govoriti, dobiti nekaj tiskanih in ustnih podatkov. Ustavim se pred prodajalno časopisov. Stanovski tovariši le redkokdaj odpovedo gostoljubnost, vsaj kar zadeva razgovore.

Kdaj ste pa prispeli? me je vprašal kolega od enega največjih francoskih dnevnikov »L'Orient«.

»Davi.« Tako nekako se je začel pogovor, ki je trajal dobri dve uri. Kolega mirno opravlja svoje delo: prinja vesti. Zdi se mi, ko da sem doma.

Zanima me marsikaj in marsikaj tudi zveem.

»Arabska enotnost? Vsaka arabska država gradi svojo industrijo, vzpostavljajo se carine in trgovinske ovire. To je veča različica med nami, ne pa da bi jih zmanjševalo. Mi že pet let predlagamo, da bi zgradili široko

avtomobilsko cesto od Dammanu do Beiruta. Dolga bi bila komaj nekaj nad tisoč kilometrov, povezovala pa bi zato vse države Srednjega vzhoda. Pripravljeni smo celo dati svoj denar. Pa mislite, da so za to? Ne. Libanon je trgovinska država, tranzitna in turistična, oni pa so poljedelska; kako naj se združimo, ne da bi mi zgubili svojih prednosti? Zato je tudi naša politika drugačna. Kulturno enotnost pa tako že imamo, saj govorimo isti jezik in naše univerze so vsem odprte...«

»Izrael? Naš obstoj in naša blaginja sta odvisna od trgovskih zvez z drugimi arabskimi državami. Izrael s svojimi odličnimi stiki s tujino in dobrimi pristanišči bi nas uničil. Ne, tudi če ne bi bilo narodne zavesti — in večina Libanoncev je arabska — si ne bi želeli pomiritve z Izraelom. Toda tudi vojne z njim nečemo. Nemara bi bilo najbolje uredniti prvotne načrte OZN. Danes pa je kaj malo verjetno, da se bo to zgodilo...«

»Stališče ob napadu na Egipt? Polovica Libanoncev živi v zahodnih državah, predvsem v Franciji. Ali naj bi prekinili odnose s Francijo? Kaj pa naši izseljenci? Egiptu damo prav in smo na njegovi strani, toda njegova politika nam ne ustreza...«

Sedim v salonu gospoda Nasima Majdalanija, podpredsednika libanonske socialistične stranke. Stranka je proti vlad. Gospod Majdalani, po poklicu zelo uspešen bankir in veleposelnik, je edini strankin predstavnik v parlamentu. V volilnem sistemu, kakršnega imajo v Libanonu, mora pomagati opozicijskemu kandidatu precejšnja količina sreče, če želi zmagati proti vladnim listam.

»S sirijskimi socialisti nimamo nobene zveze — sledimo pač svoji politiki. Naša stranka je odločno proti Eisenhowerjevi doktrini, za nevtralnost in proti vojaškemu paktom. Zato smo tudi proti naši sedanji vladi in proti predsedniku Chamounu, ki je eksponent zahodne politike in si prilašča diktatorske pravice. Za vse to imamo dober dokaz: nad 400 članov naše stranke je obtoženih, da so rovarili proti vladi in varnosti Libanona. Kazen za obtožbo je lahko od 15 let zapora do dosmrtno ječe. Vendar vlada nima poguma, da bi začela sodni postopek, čeprav imamo samo enega predstavnika v parlamentu — tudi jaz sem obtožen — je vpliv naše stranke precejšniji, zlasti tu v Bejrutu.«

»Naša naloga v neposredni prihodnosti je preprečiti ponovno izvolitev Chamouna. Za njegovo ponovno izvolitev bi bilo treba spreminiti ustavo in temu se bomo skupaj z drugimi opozicijskimi strankami odločno uprli. Upam, da nam bo uspelo.«

»Smo za gospodarsko sodelovanje z vsemi arabskimi državami. V tem okviru lahko vsaj dihamo. Združitev s samo Sirijo pa bi nas zadušila. Naša gospodarska struktura je preveč različna od njihove. Sirija gradi industrijo in razvija poljedelstvo, zato ji gre za drag denar, carinske zapore in zmanjšanje uvoza. Mi pa smo za svobodni trg.«

(Nadaljevanje na 4. strani)

!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!
Novoletna številka »TT« bo izšla
že 30. t. m. — V njej bo veljka

NAGRADNA KRIŽANKA

z nagradami v skupni vrednosti
NAD 200.000 DINARJEV

Skrbno spremljajte vsa obvestila
o nagradni križanki v našem
tedniku!

!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

Gligoric

povzpeli med prvo desetorico na svetu, med redke igralce, ki se lahko uspešno spoprimajo z odličnimi sovjetskimi veleojstri. Ali ni bilo tako že leta 1947, na turnirju slovanskih narodov v Varšavi, ko je pustil za seboj tako proslavljena imena kot so n. pr. Smislov, Boleslavski...

Da sva se spoznala v Ljubljani, je jasno. Kaže, da mu tukajšnja megla dobro de, saj je na obeh državnih prvenstvih, leta 1947 in leta 1950, zasedel prvo mesto, prvič v družini z dr. Trifunovičem, drugič pa sam. Korekten v igri, korekten v odnosih do soigralcev, šahovskih sodelavcev in sploh vseh, tak je bil že tedaj in je ostal tudi danes. Ni se mu zvrtilo v glavi, ko je začel nizatati uspeh za uspehom. Kaže, da je prinesel s seboj iz gozdov resnično partizansko skromnost.

Preskočil bi zdaj vso dobo od ljubljanskega turnirja osvoboditve in se po omembi obeh dvobojev s SZ enemu sem bil sam pričal, Aljehinovega spominskega turnirja v Moskvi pred letom dni in četverboja najboljših evropskih ekip na Dunaju oz. v Badenu (spet sem bil poleg!) ustavitil v Dallasu, čeprav je vmes polno lepih zmag. To pot je moral mimo svoje volje sodelovati na turnirju za prvenstvo zahodne poloble. Ni bilo lahko, kajti Gligorič je sedel za desko dobesedno od dela. Dvodnevna vojnja čez Atlantik gotovo ni bila počitek, da o pomanjkanju časa za kake posebne priprave niti ne govorim. Pa je vseeno uspel, pri tem pa samo še zaostri vprašanje, kdo zunanaj SZ najboljše premika šahovske figure. Tehnica se je začela nagibati na njegovo stran.

Spet se bova z »Gligo« videla v Portorožu avgusta in v prvi polovici septembra prihodnjega leta. Rad bi pripisal k njegovemu imenu nov uspeh, uvrstitve med kandidate za svetovnega prvaka. Pero je že pripravljeno.

F. Berglez

Duhovita televizija

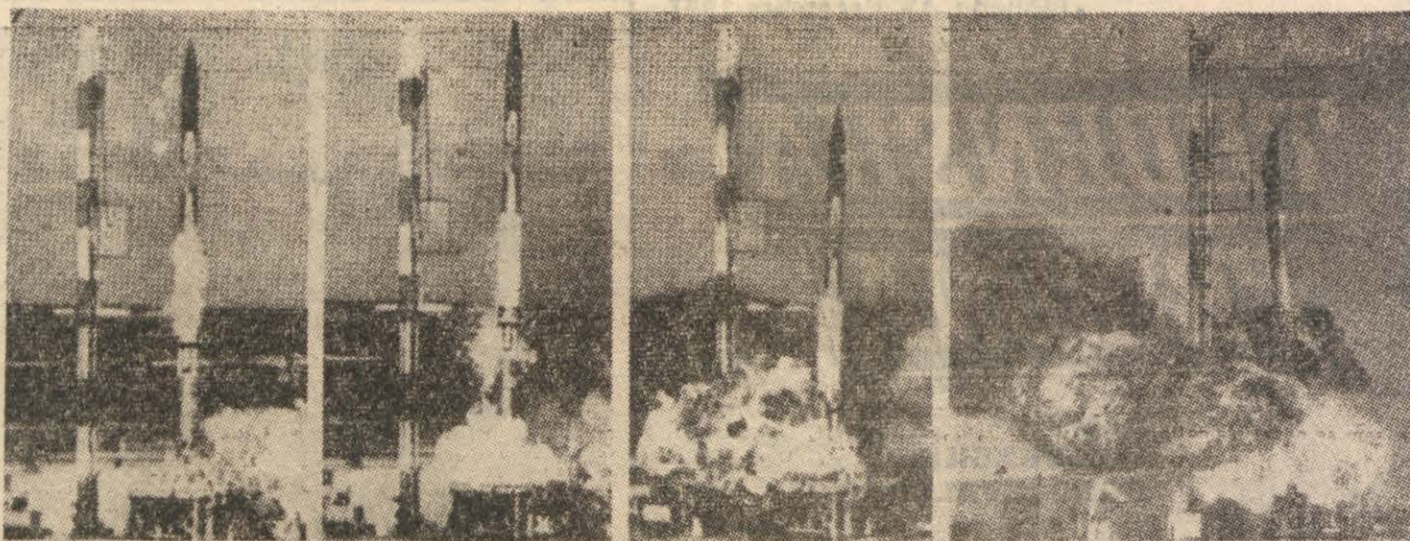
V Liverpoolu so pred kratkim volili poslanca v Spodnjo zbornico. Kandidati so agitirali z vsemi sredstvi. Poslušali so se tudi televizije. Televizijska postaja ITA je priredila intervju s kandidatom konservativne, pa tudi s kandidatom laburistične stranke. Tisti, ki so nastop gledali in poslušali, so imeli kaj videti in slišati:

Najprej je nastopil konservativni kandidat z govorom, v katerem je napadal konservativno vlado in hvallal laburiste, ki bodo gotovo strmoglavili sedanjo vlado.

Potem je laburistični kandidat napadal svojo stranko in hvallal vlado, ki naj ostane na oblasti, ker koristi ljudstvu in državi.

Pomoto so zakrivila tehniki, ki so narobe montirali slike in tekste. Kandidata sta protestirala. Oddajo so pozneje ponovili, vendar v pravilni obliki.

Tisti pa, ki so gledali in poslušali napačno oddajo, so se čudovito zabavali. To je bila najboljša šala britanske televizije. Ki se, kakor trdijo, že leta zama trudi, da bi bila duhovita.

IN ZDAJ POSNETKI S FILMA O EKSPLOZIJAH VANGUARDA. PRVA SLIKA LEVO: START — RAKETA SE DVIGA S SVOJEGA LEZIŠČA. DRUGA SLIKA: RAKETA SE SE VEDNO DVIGA. TRETJA SLIKA: RAKETA ZA TRENUTEK OBVISI V ZRAKU, POTEM SE POCASI PRICNE SPUSČATI V SVOJ LASTNI DIM IN OGENJ. CETRTA SLIKA: K TEJ NI TREBA KOMENTARJA.

Kišijeve težave

Predsednik japonske vlade Nobusuke Kiši je pred kratkim obiskal avstralsko prestolnico Canberro. Prišel je tjakaj zato, da bi oživil tradicionalne trgovske stike med Japonsko in Avstralijo. Avstralski pa niso bili nič kaj navdušeni za Kišija.

Japonec je med bivanjem v Canberri obiskal tudi spomenik vojakom, ki so padli v bojih proti Japoncem. Tedaj je padla pred japonskega ministrskega predsednika knjiga s fotokopijami dokumentov o japonskih vojnih zločinih. Vrgel jo je nekdo, ki je na preteklih parlamentarnih volitvah kandidiral na listi laburistične stranke.

V avstralskem parlamentu so privredili japonskemu gostu svečano kosilo. Dvanajst laburističnih poslancev se kosila ni udeležilo.

Nenavaden medicinski primer

Neki norveški rekrut je že prvi dan v vojski obolel za neko čudno boleznijo. Zdravniki so si belili glave z njegovim primerom. In tako so po razpravah, ki so se vlekle kar lep čas, zdaj odločili, da ostaneta polka združena. Vojaki nove enote bodo nosili — hlače. Kilt je namreč po mnenju vojnega ministrstva nepraktičen.

Von Braun se brani

Dr. Werner von Braun, eden vodilnih ameriških strokovnjakov za rakete, naj bi po mnenju nekaterih postal grešni kozel, ki je zakrivil ameriški zaostanek na raketnem področju. On je baje tedaj, ko je bil v Belih hišah Truman, odgovarjal za ves raketni program. Tista doba, trdijo mnogi ameriški politiki, je bila odločilna za sedanje razmerje sil pri raketah. Von Braun je na te obdolžitve odvrnil, da takrat sploh še ni bil ameriški državljan in da zato kajpak ni mogel odgovarjati za raketne programe. Ker pa je najboljša obramba napad, je von Braun izstrelil tudi še nekatere druge tolove. Predlagal je, naj bi si ZDA zastavile dvanajstletni program za osvojitve vesolja. Za ta program bi porabili vsako leto približno pol milijarde dolarjev. Ta ustanova za vesolja naj bi skušala v petih letih poslati v vesolje vozilo s človeško posadko. Čez deset let pa naj bi v vesolju zgradili tudi vesoljsko postajo, ki bi pomagala bodočim medplanetarnim raketam.

Kaj je z drugimi Maysi?

Sloviti ameriški baseballski klub »Giants« se je preselil iz New Yorka v San Francisco. Eden najboljših igralcev tega kluba je črnc Willie Mays. Je poklicni igralec in ima zaradi velikega ugleda svojega kluba tudi precej denarja.

Churchill in Laughton

Charles Laughton je znan angleški filmski in gledališki igralec. Poznamo ga iz mnogih filmov. Pred kratkim je mož sklenil z Winstonom Churchillom kaj nenavadno pogodbo.

Molletovi pokloni

Bivši predsednik francoske vlade, vodja socialistov Guy Mollet je dejal v nekem govoru pred parlamentom dobesedno takole:

General ima besedo

Naša desnica je najbolj neumna in najslabše organizirana na vsem bojem svetu. V parlament pošilja najbolj povprečne ljudi, kar jih premore.

General ima besedo

V zadnjem času opažamo žalostno težnjo, da bi gledali na razvoju izstrelkov kot na konjske dirke. Če ena stran zmagaja, je druga porazena. Vendar to ni operacija, kjer zmagovalec pobere vse dobičke... Jaz ne pridigam, da je treba povečati vojske in okrepiti oborožitev. Treba se le jasno odločiti, da bomo, če bo to potrebno, šli, ki jih že imamo, brez obotavljanja uporabiti.

General ima besedo

Spričlo tega ima naš obrambni sistem v dobi izstrelkov tri najpomembnejše točke: moč za masčevanje, hitri in vsilivi odhodi, od teh treh je zadnja najvažnejša. Globoko sem prepričan, da imamo to voljo in da le bomo zmerom imeli.

General ima besedo

Stevilni komentatorji po vsem svetu pa menijo, da te »volje« ni ravno tako veliko...

POLITIKI PORTRETI

DR. VIKTOR AGARTZ

Zahodnonemško sodišče v Karlsruhe je oprostilo znanelega političnega delavca in znanstvenika dr. Viktora Agartza, ki je bil obtožen, da je imel zveze z enoto socialistično partijo Nemčije in zvezo svobodnih sindikatov v Vzhodni Nemčiji. Državni tožilec ga je tudi obtožil, da je iz teh virov prejel 130.000 mark za svojo politično in ekonomsko publikacijo »WISO«.

Zadeva z dr. Agartzom je dvignila velik prah že konce marca, ko je tožilstvo v Karlsruhe sporočilo, da so bivšega voditelja inštituta za družbene in gospodarske vede pri zvezi nemških sindikatov v Koelnu aretirali in ga dali v preiskovalni zapor. Takrat je dr. Agartz po svojem odvetniku izjavil, da je bila aretacija volilni manevar dr. Adenauerja. Nato je tiskovni referent zaveznega tožilstva izjavil, da dr. Agartz niso aretirali na zahtevo bonnske vlade, ampak zato, ker so po naključju prestregli kurirja, ki je imel pri sebi denar za dr. Agartza.

Razprava proti dr. Agartzu se je začela 25. novembra pred tretjim kazenskim senatom v Karlsruhe. Slo je za to, ali so politični odnosi dveh državljanov med obema deloma Nemčije oziroma obema nemškima državama kaznivi po paragrafu 100 kazenskega zakonika in ali jih je treba jemati kot izdajstvo države.

Državni tožilec je dokazoval, da se je obtoženi dr. Agartz ukvarjal z vojnimi dejavnostmi proti ustavi v korist Enotne socialistične partije DR Nemčije in zveze svobodnih sindikatov s tem, da je vzdrževal s tema dvema organizacijama zveze in prejel od njih denarno pomoč za svojo gospodarsko revijo. Tožilec ni hotel upoštevati trditve dr. Agartza, da je ta denar prejel izključno kot naročino za svojo revijo. Sicer se obtožnica niti ni zadrževala dolgo ob tem argumentu, ampak je skušala predvsem poudarjati razne politične momente. Tožilec je zameril Agartzu tudi to, da je v svoji reviji uporabljal pojme razrednega boja, da je Zvezno republiko razglašal za razredno državo in formalno demokracijo, da pa je idejo komunizma sprejemal kar na splošno in postavljal rezerve samo glede stalinizma. Tožilec je zato zahteval eno leto zapora za dr. Agartza. Toda sodišče ga je oprostilo.

Zahodnonemško časopisje pred razsodbo v glavnem ni komentiralo zadeve. Toda »Frankfurter Rundschau« je zapisal, da stališče vrhovnega tožilca pomeni, da bi lahko vse kritične članke v dnevnem tisku o raznih negativnih pojavih v Zvezni republiki nekega dne razglasili za protidržavne že zato, če bi jih vzhodnonemški tisk ponatisnil.

Kaj je z drugimi Maysi?

Sloviti ameriški baseballski klub »Giants« se je preselil iz New Yorka v San Francisco. Eden najboljših igralcev tega kluba je črnc Willie Mays. Je poklicni igralec in ima zaradi velikega ugleda svojega kluba tudi precej denarja.

Churchill in Laughton

Charles Laughton je znan angleški filmski in gledališki igralec. Poznamo ga iz mnogih filmov. Pred kratkim je mož sklenil z Winstonom Churchillom kaj nenavadno pogodbo.

Molletovi pokloni

Bivši predsednik francoske vlade, vodja socialistov Guy Mollet je dejal v nekem govoru pred parlamentom dobesedno takole:

General ima besedo

Naša desnica je najbolj neumna in najslabše organizirana na vsem bojem svetu. V parlament pošilja najbolj povprečne ljudi, kar jih premore.

General ima besedo

V zadnjem času opažamo žalostno težnjo, da bi gledali na razvoju izstrelkov kot na konjske dirke. Če ena stran zmagaja, je druga porazena. Vendar to ni operacija, kjer zmagovalec pobere vse dobičke... Jaz ne pridigam, da je treba povečati vojske in okrepiti oborožitev. Treba se le jasno odločiti, da bomo, če bo to potrebno, šli, ki jih že imamo, brez obotavljanja uporabiti.

General ima besedo

Spričlo tega ima naš obrambni sistem v dobi izstrelkov tri najpomembnejše točke: moč za masčevanje, hitri in vsilivi odhodi, od teh treh je zadnja najvažnejša. Globoko sem prepričan, da imamo to voljo in da le bomo zmerom imeli.

General ima besedo

Stevilni komentatorji po vsem svetu pa menijo, da te »volje« ni ravno tako veliko...

Dva sputnika in veliko pisem

Denimo, da bi se namesto ameriške steniške žoge, namesto majhnega ameriškega umetnega satelita — ki mu ni bilo usojeno poleteti nad zasedanjem v palači Chailot — pojavil prav sedaj ali nekaj dni poprej v vesolju tretji sovjetski, morebiti še večji in težji sputnik od drugega. V tem primeru bi komaj poglela historija na Zahodu znova vzplamtel, atlantsko zasedanje bi nemara dobilo še izrazitejšo vojaško smer in Američani bi s svojimi pobudami za dobavo raket srednjega dosega imeli vsaj ponekod lažji posel.

Brčkone bi se to zgodilo spričo tega, da svet gleda na vse samo z vojaškimi očmi, spričo tega, da sta že v rudi dva sputnika povzročila tolikšno živčnost, postavljajoč na glavo vse dosedanje omiljene zahodne teze: čas dela nam v prid, superiornost naše znanosti je nesporna, nesporno pa je tudi, da je naš sistem na vseh področjih bolj produktiven od vzhodnega. Živčnost in preplah, ob katerem je prišlo do zamisli o konferenci zahodnih državnikov na najbližji ravni, o posvetu, ki naj bi kljub vsem notranjim nasprotjem, različnim stališčem in egoizmu, vseeno demonstriral moč, zmogljivost, enotnost Zahoda.

Tretji sputnik bi prav v tem trenutku ta preplah brčkone samo stopnjeval. Toda predpostavke o tem so povsem odveč, kajti sputnika št. 3 ni bilo, čeprav so ga nekateri napovedovali. Namesto njega so prispela Bulganinova pisma, veliko pisem, ki so jih prejeli vsi udeleženci pariškega zasedanja in drugi.

Kovretna, umirjena, v spravljenem tonu pisana pisma, ki vabijo k razgovorom, ponujajo prekinitev hidrogenskih eksplozij, predlagajo ustanovitev brezatomnega področja ter opozarjajo pred nevarnimi posledicami nadaljnje oboroževalne tekme. Pisma, ki so svoje zanimajo tisto skrajno črnočrtno sliko mednarodnega položaja, kakršno so ob sklicanju atlantskega posvetovanja dajali zlasti politiki Združenih ameriških držav.

In ne samo, da zanikajo skrajni pesimizem tistih, ki bi želeli iskati varnost zgolj v verigi raketnih oporišč, ampak dajejo prav tudi onim, ki ob »mrtvem teku« obeh gigantov zadnje čase še posebej opozarjajo, da je izhod iz nastalega položaja samo v razgovorih in medsebojnih pogajanjih, samo v aktivnem prizadevanju na miren način rešiti sporna vprašanja. Kajti ni važno ali lahko Sovjetska zveza uniči Združene države Amerike — oziroma Združene ameriške države Sovjetsko zvezo — sedemkrat ali pa »samo« štirikrat, bistveno je, da sta oba velikana dovolj močna, da drug drugega uničita, ne oziraje se na to kdo sproži prvi strel. Zato je rešitev pred kaosom in samomorom človeštva ne v hiperoroziranih in novih raketnih oporiščih, ampak samo v nenehnem prizadevanju doseči, čeprav v začetku samo malemestno, vendar postopno sporazumevanje in pomiritev.

George Kennan, nekdanji ameriški ambasador v Moskvi, Jules Moch, francoski socialist, Erich Ollenhauer, predsednik nemških socialistov, Laster Pearson, bivši kanadski zunanji minister, Hugh Gaitskell, vodja angleških laburistov so v tem smislu nakazali pot in dali na Zahodu nove pobude, ki so v javnosti naletele na močno podporo.

Udeleženci zasedanja v Palači Chailot so se sešli v znamenju dveh sovjetskih sputnikov in raketne pihozke, ki sta jo na Zahodu sprožila. Toda poleg obeh sputnikov, ki krožita po vesolju, so iz Sovjetske zveze prišla tudi pisma in pariško zasedanje se ne bo moglo raziti ne da bi jih resno upoštevalo, pa čeprav bi nekateri imeli o njih še tako neugodno mnenje. Kajti, če jih ne bi upoštevali bi bila prednost, ki bi jo dobila Sovjetska zveza s temi pismi veliko večja, kot pa prednost, ki jo ima z obema sputnikoma.

Poujade grozi Eisenhowerju
V časopisu »Fraternité-Matin« je izšel članek pod naslovom »Proti ameriški nesramnosti«. Pod njim stoji ime Pierra Poujada, voditelja skrajnih desničarjev.

Naj bo Eisenhower ali Nixon, nečemo, da bi prišel v našo državo. Obisk ameriških odgovornih funkcionarjev izliva naš narod. V svoji hiši nečemo gledati bivših prijateljev, ki so potepali svoje najsvetejše obveznosti.

Gre namreč za tistih nekaj sto pušk in strojnic, ki so jih ZDA in Britanija izročile Tuniziji.

Poujade je nameraval organizirati v Parizu demonstracije, ko bi v prestolnico prispel ameriški predsednik. O tem je celo lastnorodno obvestil pariško policijo.

Eisenhower je prišel, videl... Novega stnega napada ni dobil. Poujada namreč ni bilo.

V duhu časa

Dunajski časopis »Die Presse« objavlja naslednji oglas:

Sputnica, 34 let, išče spremlevalca — raketo za potovanje skozi življenje. Ponudbe poslati na administracijo časopisa pod šifro »Atom 116923 Z«.

Punčka Sputnik

Cetrtega septembra letos se je rodila neka punčka. Imenovali so jo Sputnik. Tistega dne so namreč v Sovjetski zvezi izstrelili prvi sputnik.

Dekletcu so dali to ime, ker je želela njena mati. Izjavila je, da bi tako rada počastila ta veliki dogodek.

Vsako bi mislil, da se je to zgodilo kje v Sovjetski zvezi. Pa ni tako. Punčka se je rodila v Marylandu, v ZDA, zanimivo vest pa je objavil »Washington Post«.

Imena »Vanguard« pa še ni dobil noben novorojenček v Združenih državah. Se manj seveda v Sovjetski zvezi.

Naj živj razlika

Gibanje za žensko enakopravnost v Angliji proslavlja te dni petdeseto obletnico svojega obstoja. Ob tem jubileju so terjalne Britanke nove zahteve, da bi se čimbolj izenačile z moškimi. Ena izmed teh zahtev, ki se o njej največ govori, je tista, da naj bi v lordski zbornici uvrstili tudi ženske. Ženske razglabljajo takole: če eme-jo poslanci ženskega spola sedeti v Spodnji zbornici, zakaj naj bi ne sedeli še v Zgornji. Smo za enakopravnost, ali ne? Ker so v Britaniji kajpak vsi za enakopravnost, je temu žensko razlogu težko oporekati. Vendar mnogi Angleži čutiljo, da za ženske ni prostora v tako starinski in tako tradicionalno moški ustanovi, kot je lordska zbornica, ne vedo pa, kako naj to razložijo ženam, ne da bi jih pri tem ne razžalili. Na takšnem trnju se je verjetno znašel tudi tisti časopis, ki je pred kratkim povedal svojim bralkam naslednjo anekdoto:

Ko so v francoskem parlamentu razpravljali o zakonskem predlogu o pravicah uslužben-cev, se je neka poslanka ognje-vito potegovala za to, da bi imele ženske po zakonskih do-locilih iste pravice kot njihovi moški tovariši. Svoj govor je zaključila takole:

»Res je, da obstaja med moškimi in ženskimi določena razlika. A ta razlika, gospodje, je majhna.«

Ko so poslanci slišali te besede, so galantno vzkliknili: »Naj živj razlika!«

Krilo ali hlače?

Preteklo pomlad je britansko vojno ministrstvo izdalo ukaz, naj se združita dva polka »slavnih imen« Royal Scots Fusiliers in Highland Light Infan-try. Vojaki iz prvega polka so Skotje, iz drugega pa tudi. Zakaj potem prepik, ki je izbruhnil ob združitvi?

V polku Royal Scots Fusiliers služijo vojaki, ki so doma iz niz-zinske Skotske. Sestavni del njihove uniforme so »strevse«, ozke hlače, ki so v navadi v teh krajih. Highland Light Infan-try pa nosi tradicionalni škotski kilt, pisano krilo, ki opleta vojakom okoli kolen. Potem, ko sta se enoti združili, je vsako poveljstvo terjalo, naj v skupni formaciji prevlada njegovo oblačilo. Vročekrvni Skotje so se silno razvneli. Paleti sta se obe poveljstvi obrnili naravnost na ministrskega predsednika Macmillana. Ta je ukazal, naj se

Ne bojte se lepih navad

Knjiga pod tem naslovom je pred kratkim izšla v vzhodnem Berlinu. Je to knjiga o lepem vedenju. Med drugimi pravil lepega vedenja je zapisal pisec Karl Kleinschmidt, naj državljani Demokratske republike Nemčije ne kritizirajo preveč državne ureditve svoje države. »Nikoli se ne smejljamo, če v Zahodni Nemčiji obrekujejo našo državo,« pravi pisec. »Zato se tem manj spodobi, da delamo to samo.« Nikar pa je treba spostovati »zvezno repu-bliko in njene zakone. Ne vmeš-vaite se v notranje zadeve države, ki niste njen državljan, in ne grajajte njenih ustanov samo zato, ker ne ustrezajo vašemu političnemu okusu.«

Zanimivo je tudi poglavje, kjer govori pisec o viklanju in tikanju. Stari stic, pravi Karschmidt, je prej izražal razredno solidarnost izkoriščenih proti izkorišče-valcem. V DR Nemčiji pa izkoriš-čanja več ni. Zato mora tikanje sprejeti v zasebno področje. Pisec svetuje, naj bi hernjev dela ne ogovarjali z nazivom »gospod he-rojski«. Meni pa, da je treba ob imenu neke osebnosti naštetih tudi vse druge naslove, ki jih nosi.

PRVA NAGRADA

Direktor tovarne »Zlatorog« izroča prvo zlato uro, ki jo je prejela obdarovanka za odposlani zlatnik v zavrtku praška »RIO«.

SATELIT PROMI...

To je čisto razumljivo. Množična proizvodnja precej zmanj-šuje proizvodne stroške.

Canadian Pacific je eno najvažnejših prometnih podjetij. Daljnovidni ljudje so v petih letih zgradili 2800 milj železniške proge, ki veže Montreal in Vancouver. Proga je obvarovala enotnost Kanade, hkrati pa povezala Atlantik s Pacifikom.

Canadian Pacific ima tudi mnogo ladij na obeh oceanih in na Velikih jezerih, njena letala pa letijo iz Vancouvera po vsem svetu. Zelite v Amsterdam? Sedite v Vancouveru v letalo, leteli boste čez Severni tečaj in pristanili na Nizozemskem 18 ur pozneje.

Canadian Pacific se je ukvarjala tudi z namakanjem in spreminjala preroje v vrtove ter velikanska žitna polja. Prva bojna črta civilizacije je bila železnica. Prvi transporti so pripeljali v puste predele sezgane bivolske kosti, ki so z njimi pognojili zemljo.

Ko sem prišla na postajo, sem imela res kaj videti. Vlak iz čudovitih dolgih vagonov je sijal kot srebro. Vozovi so bili namreč iz jekla. Na njih je naslikan bober, grb Canadian Pacific Railwaya. Črni služabnik je odnesel mojo prtljago v »roumette« (kupe-spalnica). Podnevi sta v tej sobici samo naslanjaj in umivalnik, ponoči pa steward potegne iz stene posteljo in spalnica je pripravljena. Zmeden sem gledala na vrsto gumbov v oddelku. Potem sem zbrala pogum (pomagala pa je tudi radovednost) in pritisnila na prvi gumb. Z glave mi je odletel kloboč. Bil je ventilator. Zapomnila sem si in pritisnila na naslednjega: kaj neki se bo zdaj zgodilo? Pa ni bilo tako hudo. Iz radia se je oglašil lep dunajski valček. S pritiskom na tretji gumb sem odkrila air condition, potem pa še zvonec za služabnika in še marsikaj drugega. V kotu sta bili pipi za

PRVEGA DNE NISEM MOGLA VIDETI NICESAR, KER JE NAD MESTOM VISELA GOSTA MEGLA. SELE PRIHODNEGA DNE SEM OPAZILA, KAKO ČUDOVITO LEGO IMA VANCOUVER.

hladno in toplo vodo. In jasno — poleg njih papirnati kozarci.

Vagoni imajo na strehi tako imenovani »dom«, stekleno kupolo, od koder imaš čudovit razgled. Del vagona je bar, drugi del pa čitalnica s pisalnimi mizami, papirjem, kuvertami in dopisnicami. V sosejnjem vagonu pa je »caffeteria«, kjer lahko dobiš sendviče, kavo in podobno po zelo zmernih cenah.

Zjutraj sem odrinila iz Montreala najprej v Ottawa, ki leži na progi proti Vancouveru.

To je kanadska prestolnica z 250.000 prebivalci. Tu je tudi jugoslovansko veleposlanstvo. Zglasila sem se pri veleposlaniku Cicmilu, ki sem ga pred petimi leti spoznala v Karadžiju. Bil je zelo ljubezni, povabil me je na kosilo in mi dal na razpolago tudi svoj avtomobil. Tako sem si lahko temeljito ogledala vse mesto. V središču je tako imenovani »shopping centre«, trgovski del mesta. Tam vidiš celo pešec Treba je namreč povedati, da v kanadskih mestih skorajda ni ljudi, ki bi hodili po... Vsi se vozijo z avtomobili. Takoj onstran negotovih meja tega središča pa vidimo samo še lesene hišice in se nam zdi, ko da bi prišli v vas. Hiše so sila podobne škaticam vžgalic. Dostikrat pride do požara, posebno še zato, ker imajo vsepovsod centralno kurjavo na olje.

Ponos Ottawe je parlament. 1916. leta je požar popolnoma uničil staro poslopje, ki je bilo iz lesa. Potem so ga sezidali iz opeke in kamna. Stoji na griču in gleda na reko Ottawa. Njegov stolp je visok kakih sto metrov. Z vrha se ti nudi v resnici čudovit razgled. Tam gori si lahko ogledaš tudi tisto, kar imajo Kanadčani tako radi: zvonove.

Starši!
Razveselite svoje najmlajše »ROBOT«
nagrada Adria, v kateri vaš otrok lahko prejme mimo lepih barvnih slik iz »Sveta tehnike« tudi nagradno sliko.
Srečnemu dobitniku nagradne slike poklanja
TOVARNA KEKSOV IN DVOPEKA
KOSTIN iz Bjelovarja
dragočen otroški romobil.

»CANADIAN PACIFIC«

KANADA — DEŽELA PRIHODNOSTI, KANADA — VEČJA OD EVROPE, KANADA — KJER ŽIVI SAMO ŠESTNAJST MILIJONOV LJUDI, KANADA — GOZDOVI, REKE, JEZERA, NEPREGLJEDNA POLJA. KANADA — CANADIAN PACIFIC, KI DRVI SKOZI RAVNO POKRAJINO.

Kar trideset jih je in vsi skupaj tehtajo šestdeset ton.

Okrog osmih zvečer sem se odpravila dalje proti Vancouveru. Ko sem se zjutraj zbudila, sem šla v »dom«. Vozili smo se ravno skozi gozdove, mimo jezer z značilnimi otokci, čez reke in mimo nizkih gričev. Tod raste večnoma iglasto drevje. Vidim tudi nekatera drevesa z listjem, rdečim kot plamen. Podobno je naši platin. Spotalniki mi pripovedujejo, da je to »maple-tree«. Spotalniki naržejo njegovo skorjo in iz zarez priteče sok, ki ga prekuhajo in potem uporabijo kot sladkor. Zbiranje soka praznujejo kakor pri nas trgatve. Vsakdo, ki ima zunaj mesta kako posestvo, se odpravi po sok z vso družino. Skuhajo ga kar zunan.

Vozimo se že nekaj ur, nismo pa videli še nobene hiše razen čuvajnic. Redkokdaj zagledamo kakšno naselje, ki se je razvilo okrog tovarna predelava lesa. To je dežela Ontario. Občudujem bogato in lepo naravo. Ponekod pokriva zemljo sneg. Jezera so zamrznjena in jasno je, da je še prava zima.

vedali, da moram naravnati uro tako, kot ustreza krajevemu času.

Calgaree je zadnja postaja v preriji. Nekaj ovinkov in v daljavi zablistijo Rocky Mountains, Skalne gore. Sonce sije, dan je čudovit. Nebo je temnomodro, planine, pa so rdečkastorumenke barve, v senci pa modre. Tako sem navdušena, da pozabljam na vse okrog sebe. Hrbi so do polovice pokriti z gostim visokim gozdom, vse drugo pa je siv kamen, navpično in vodoravno razsekan. Spremlja nas reka. V začetku je čisto zaledenela, pozneje pa se v divjih vijugah bori s pečevjem. Njiv in žita je čedalje manj, dreves čedalje več. Gosti iglavci, vitka in visoka debela. »Kakšne čudne krave pa se pasejo tam med drevjem?« sem vprašala nekoga potnika. Pa niso bile krave, ampak bivoli. Lov na divje živali je tod prepovedan. Postaja Banff je eno velikih turističnih središč. Čreda losov je prišla prav na postajo, mi pa stopamo z vagonov in jih krmimo s kruhom. Na avtomobilski cesti ni nič nenavadnega, če srečate medveda.

Ink. Avtomobil se ustavi pred restavracijo, kjer je določen prostor za parkiranje. Na ceni, ki visi na steni, so z velikimi črkami zapisane cene jedil. Natakari pride do avtomobila in vam na pladnju prinese naročeno

KANADA SLOVI ZA DEŽELO LOVCEV IN RIBICEV. NA SLIKI VIDIMO ENEGA TEH STRASTNIH »PRIJATELJEV« RIB PRI LOVU NA LOSOSE.

Za Banffom so Skalne gore čedalje bolj globoke, divje in višje. Peljemo se ob kanjnih in globokih prepadih, ki jemljejo sapo. Najprej nas spremlja reka Columbia, potem pa se peljemo skozi razvodje in opazujemo, kako se ena reka vijuga proti Atlantskemu, druga pa proti Tihemu oceanu. Vzpenjamo se še više, prepadi so še globlji in kanjoni še bolj romantični. Potem se zapeljamo v predor Connaught, ki je zavij kot spirala. Zunaj predora se najdemo v čisto drugačni pokrajini. Iz gozda se kot velikani dvigajo cedre; ko pa pridemo iz drugega predora, izgine tudi sneg.

Smo že blizu Pacifika, kjer cvetejo rože tudi pozimi. Brezinski velikani se dvigajo in izginjajo in novi se ponujajo našim očem. Nepregledni gozdovi so še večji in gostejši in podobni džungli. Vzpenjamo se po strminah, kamor so človeške roke z največjim trudom in z neverjetnimi težavami vklesale železniško progo. To zadnjo noč sem še dolgo sedela v »domu« in opazovala, kako naš vlak razsvetljuje neskončne gozdove.

Četrto jutro smo prispeli v Vancouver. Tu sem se oglasila pri starem prijatelju, ki mi je po košilu med vožnjo z avtomobilom razkazal mesto. Videla nisva kdo ve koliko; bila je namreč gosta megla. Sele naslednjega dne sem ugotovila, kako čudovito leži Vancouver. Sredi mesta je znameniti Stanley Park. V njem rastejo velikanske cedre. Deblo ene izmed njih je v sredi pri tleh prevrteno in skozraj drži cesta. Tako vozijo avtomobili kar skozí drevo.

Tik ob morju uspeva subtropsko rastlinje. To obalo imajo Kanadčani zelo radi. Lepe vile, slikoviti zalivčki, čudoviti idilični otokci. Vse v zelenju in cvetju. Ko je prišel čas kosila, me je spremljevalec odpeljal v »Drive

kosilo ter ga s kljukami pritrdil med dve okni avtomobila.

V Vancouveru mnogo gradijo. Največ je novih pritičnih hiš v obrobni delavskih naseljih. Samo v središču grade betonske in opečnate nebotičnike. Večina teh modernih »apartment poslopij« ima tudi hišno restavracijo, da stanovalec ni treba kuhati. Tu lahko dobiš tudi p polnoma opremljena stanovanja, ki si jih lahko izbereš po okusu.

Mepljo za družbeno veljavo so tudi tukaj zunanja znamenja bogastva. Ljudje tekmujejo, kdo bo kupil na primer več nakita za božično drevesce. Videla sem še nekaj podobnih primerov, nekje so stanovanci pridrli na streho televizijsko anteno, čeprav v hiši sprejemnika ni bilo.

Nekaj dni pozneje sem se vračala po isti poti proti Montrealu. Medtem sem prešla od neke Zagrebčanke iz Calgareeja vabilo, naj se oglašim pri njej. Mnogo sva si imeli povedati. Pripovedovala mi je, da Evropejci v Kanadi navadno takoj zapravijo privarčevani denar. V najboljšem primeru priseljenec zasluži toliko, da lahko dobro živi. Zelo težko pa si prihrani kaj denarja.

V Calgareeju sem videla tudi veliki hipodrom. Tam imajo vsako leto kavbojske rodeotekme. Sodniki z urami merijo, kako dolgo se kak tekmovalec obdrži na neukročenem, včasih pa v ta namen še posebej »razdijavnem« konju. Jahajo seveda brez sedla.

Ustavila sem se potem še v Marathonu. To je čisto novo mesto. V središču je tovarna papirja, »oglejte si mesto in tovarno«, mi je rekel natakari, ki sem mu dala zavojček naših cigaret. »Pred dvema letoma ni bilo tu še nicesar.« Ob tovarni so se kot vojaki razvrstili delavske hišice, mimo njih

pa brizjo ravne, široke ceste. Strehe so različno barvane in nudijo resnično slikovit prizor.

Opazovala sem cerkvene stolpe v bizantinskem slogu, ki so podobni našim pravoslavnim. Tedaj je stopil v vagon bradat človek, ki je bil sila podoben Tarzanu. Natakari mi je povedal, da je kuterit. To je ena tistih neštevilnih luteranskih sekt, ki so jih v času protireformacije pregnali iz domovine in so se potem razkropile po vsem svetu. Huteriti še danes živijo po svetopisemskih zakonih in govorijo nekakšno tirolsko narečje. Najzanimivejša je zgodba o duhoborcih. Ta sekta je doma v Rusiji. Se zdaj spuštje le svoje zakone, kanadskih pa sploh ne upošteva. Če pride do spopada z državnimi oblastmi, pričnejo duhoborci po svoje protestirati. Požigajo hiše in se nagi sprehajajo po mestih. Očitno zelo zaupajo sami vase. Oblasti so do njih zelo strpne, saj je v Kanadi zelo v čislj pregovor, da je previdnost mati vseh čednosti.

Indijancev je v Kanadi samo še kakih sto tisoč živijo večina v rezervacijah. Sicer pa so prebivalci kanadskih polj potomci ljudi, ki so se pritepli semkaj z vseh vetrov. Slišati je vse močje govornice, sem ter tja lahko

vidiš tudi kakšno pravoslavno cerkev, ali celo mohamedansko meščeje...

In tako drvi vlak dalje in dalje proti Montrealu. Tračnice ječijo pod udarci koles, levo in desno pa beži mimo nas neskončna ravnina. Ca-na-dian Pa-ci-fic, Ca-na-dian Pa-ci-fic, Ca-na-dian Pa-ci-fic...

Vera Nikolić

čisti ISOL kovine in steklo

Bejrutski utrinki

(Nadaljevanje s 1. strani)

Za knjižne molje je Bejrut raj. Mesto ima mnogo knjigarn, v katerih je možno kupiti vse knjige, v vseh jezikih. Saganova, Proust, Stalin, Chanany, Dijas, Reader, S. Digest, People's China, Annabela, »Evocations« z množico gotih žensk, Times; vsi bejrutski dnevni listi, 3 francoski, 1 angleški, 8 arabskih, 32 arabskih in več kot sto tedenskih in mesečnih časopisov in revij; almanahi, zemljevidi, šolske knjige, pornografska, eksistencializem. Trgovci so prijazni, ure in ure lahko spikaš in besede, gledaš in bereš, nato pa se zahvališ in greš. Vedo, da jih le malo gre, ne da bi kaj kupili, ali pa da se ne bi vrnili prihodnjaj dan.

V vsakem tujem mestu si privoščim izlet. Sedem v tramvaj (sedež deset plastov, stojišče pet) in se peljem do konca proge. Tramvaj je poln, in nihče se ne zmeni zame. Ogledujem si hiše, ki se škripaje, ropotaje in počasi pomikajo mimo nas. Same trgovske tvrčke in zastopništva. V Bejrutu vsak prodaja in vse je naprodaj. Ni samo šala, da je nekdo vstopil v trgovino s kanarčki in odšel s trgovčevim stolom. Posil me smeh, ko »razvolim« skrivnosti; ti ljudje prodajajo drug drugemu in od tega vsi živijo. Tuji pa so jim le za priboljšek.

»Bojnišnica Jezusa Kristus«. »Katoliška francoska medicinska šola«. Muslimansko pokopališče. Tramvaj zapelje čez širok trg, sredi katerega je ostanek starih mestnih vrat še iz rimskih časov. Še nekaj ulic in ustavimo se. Konec proge. Peljem se nazaj in gledam drugo stran ulice. Na drugi strani mesta smo. Vile, vrtovi, senčne verande, ameriška univerza. Nekaj sto metrov proč in nekoliko nižje je morje, mirno in temnomodre barve. Tramvaj se ustavi zaradi splošne gneče: v avtomobilski promet je nehote in po nerodnosti zašel simpatičen starec na svojem oslu. Nihče se ne razburja — kar je nenavadno — in kmalu se mu posreči uiti v stransko ulico. Avtomobil se poženejo naprej. Nekdo mi je že večeraj dejal, da Bejrut sploh ni mesto, ampak samo velikanska garaža. Avtomobilov je trikrat več kakor hiš.

Kmalu smo spet v središču mesta. Zavijem na kosilo.

Sedim in berem. Knjigo o Libanonu in še posebej poglavje o Bejrutu.

Feničani so imenovali Bejrut Berytus. Ze tedaj, pred štiri tisoč leti, je vžvalo trgovsko središče. Feničanska mesta so priznavala nadlodo zdaj tega zdaj onega kneza, asirskega, hetitskega ali perzijskega, toda z mrtaškim prtom pokrje njihovo samostojnost šele Rim. Konec je trgovine z angleškim kostrom, španskim srebrom, grškimi vini, egiptovskim platnom, levijimi kožami in slonovo kostjo iz osrednje Afrike, z zlatom in biseri z vzhoda in brokatom iz Tira. Levant umira pod Turki — toda ne umre. Pisana dežela, ki je preživela še bolj pisane gospodarje, ki so vsi zapustili nekaj bodočim rodovom — razne vere, običaje, miselnosti — preživeli tudi Turke in francosko »pokriviljstvo«.

Samostojna postane šele po drugi svetovni vojni. Komaj milijon in štiri sto tisoč Libanoncev je; več kot štiri sto tisoč jih živi v Bejrutu. Trgovina spet zaživi in pokaže se, da Libanonci niso pozabili umetnosti svojih pradedov. V Južni Ameriki, se hvalijo, je nad tri sto milijonarjev libanonskega rodu...

V množic, ki jo na neonsko razsvetljenje ulice izbruhava največji kino nasproti Solhevoega spomenika, sem tudi jaz. Prezgodaj je, da bi šel domov — koliko domov ima človek na taknem potovanju! — zato zavijem proti Place Cannonu, glavnemu trgu mesta. Ogledujem si trgovine in trgovci me vabijo, naj vstopim. Nisem kupec, zato se jim ne pustim zapeljati. Privabi pa me ozka ulica, bogato okrajena z neonskimi napisli, ki že od daleč oznanjajo, da so tu zabavišča. Obiščem »Marico« — zakaj prav njo, ne vem. Morda prav zato, ker nimam za kaj! Ze pri vratih presenečen obstanem. V salonu, lepo tapetiranem in ne preveč razsvetljenem, so ženske! Pač prijetna sprememba po kavarnah, kjer mrko gledajo sami

moški. In kinodvaranah, kjer so posamezne ženske varne pod zaščito vseh stricov in bratrancev, kolikor jih je v družini.

Sedem in narocim konjak. Ze po nekaj minutah opazim, da sem zašel v boljše »hišo«. Tu nikogar ne nadlegujejo, dokler se sam ne zanima. Vse ženske so tuje in vse so fantastično plavalose. Vse je zelo spodobno, le od časa do časa zgine kak par skozi vrata, ki ne peljejo na cesto. Kmalu imam dovolj. Plačam — krepko — in grem. Domov. Ali bolje, v hotel.

Po poti srečujem ameriške mornarje, ki jih je kot gob po dežju. Ladja je na obisku. Nekateri, nekoliko »vlažne«, peljejo domačini — kdo bi vedel kam. Ura je že enajst in vse trgovine so še odprte. V Bejrutu je sploh vse vedno odprto. Nedelj, petkov, še celo pa sobot, ni. Bejrut je pristaniško mesto in vsak prosti dan bi pomenil čisto izgubo.

Libanon vnozi vsako leto za tri sto milijonov Nhanonskih lir (sto milijonov dolarjev) raznega blaga, izvozi pa le približno za sto milijonov lir blaga. Vendar ima sufičji. Lira je konvertibilna v katerikoli denar in menjalica tuca najprej vprašajo, kakšen denar želijo imeti. Vili imam, da bi dobil tudi školjke, s katerimi plačujejo blago na otokih Fidli, le če bi vprašal javno. Umetnosti takšne sufične bilance pravijo »skriti uvoz«. Denar prinašajo tuji, ki se smučajo na libanonskem visokogorju, denar puščejo potniki na letališču, denar dajejo tujci petrolejske družbe, ki so zgradile čez Libanon svoje nattovalde, denar dobijo od prevoza tujega blaga, od prekupevanja.

Se pred kratkimi petdesetimi leti je bil Libanon samo turška pokrajina in naravno izhod na morje za vse zaledje, tudi Sirijo. Libanon je »ustvarila« Francija šele po prvi svetovni vojni. Toda vse to ne pomeni, da ima kdo pravico oporekati njegovi pravici do samostojnosti. Tudi če bi se kaj spremenilo, bo ostal Libanon nekaj svojega v arabskem svetu: takšen je že zadnjih štiri tisoč let.

A. Furian

Le sneg še manjka

● Za zimske turistične mesece šteje običajno december, januar, februar in marec. In ker smo prav na začetku zimske turistične sezone, je prav, da si ogledamo, kako daleč smo z zimskimi turističnimi pripravami tudi pri nas. Kakor smo v poletnem turizmu dosegli določene uspehe in se nam vložene investicije polagoma že vračajo, tako v zimski turistični sezoni ne beležimo posebnega napredka. Kljub temu, da je Slovenija turistična dežela z dvema sezonama — zato ima vsekakor vse naravne pogoje, — nam podatki za zimsko sezono kažejo, da za sedaj o neki pravi sezoni pozimi še ni mogoče govoriti. Obiski in nočitve v zimskih mesecih so celo do trikrat šibkejši kot poletni.

Za to so določeni vzroki. Predvsem ti, da je zimski turizem neprimerno dražji kot poletni, torej zahtevnejši. Ze sama oprema za zimski šport je draga in si je danes ne more vsakdo privoščiti. Prav tako pa zimski turizem zahteva tudi mnogo več investicij za športne naprave. Poseben problem so prav gotovo vzpenjače, brez katerih si razcveta zimskega športa sploh ne moremo več predstavljati. Razen teh pa so tudi drugi vzroki. Kakšen kraj je na pr. primeren za poletni turizem, je neprimeren za zimskega. Za tak tipičen primer bi lahko uporabili Bled, ki ima pozimi večino svojih hotelov zaprtih, ker so pač nočitve minimalne. Dosegljivi niti ni uspelo vzpostaviti redne avtobusne proge z Bleda na Pokljuko, kjer so zimskošportni pogoji idealni vsaj za naše razmere. Bled sam pa ne nudi nobenih posebnosti za zimski turizem, predvsem manjka zimskošportnih naprav. Kljub temu, da je bilo izdelanih že mnogo načrtov, kako Bled s hotelskimi kapacitetami združiti s smučišči na Pokljuko, diše od načrtov še nismo prišli.

● Te ugotovitve bi lahko veljale za vso severozahodno Slovenijo. Hoteli v krajih, kjer je poletna sezona dokaj močna, namreč niso primerno opremljeni za zimo. Gorenjski predel, ki ima podobno

Traikomedija v dveh dejanjih

Tauern ekspres je sopal kot star konj. Nova jesenska postaja je postajala čedalje manjša. Ko pa je proga zavila na levo, je ni bilo videti več. Stara ženica, ki je sedela ob oknu, je prva prekinila molk, ki nas je spremljal že od Ljubljane.

»Ali smo že v Avstriji?« je vprašala. Nihče ji ni odgovoril. Rdečelčni možakar je tlačil v kovček perilo, obleke in masne zavitke. Potihoma je prekinaljal. Morda pa je molil. Zahvalna molitev bi bila vsekakor bolj upravičena od kletvice, ker carinik navzile skrbni preiskavi ni ničesar našel.

Fant z metuljkom je z zanimanjem opazoval rdečelčnega, ki si je prizadeval s silo zapreti kovček.

»To je Siziovo delo,« je rekel.
»Kakšno delo?«
»Siziovo.«

Rdečelčnež očitno še nikoli ni slišal za človeka tega imena. Zamahnil je z roko in se usedel na kovček.

»Hotel sem reči, da je vaše delo brezupno,« je pojasnil fant z metuljkom. »Kovček je premajhen ali pa je stvarj preveč.«

»Ali smo že v Avstriji?«
Tokrat je stari odgovoril suhljati sopotnik, ki je sedel v nasprotnem kotu.

»To boste nemudoma opazili. Po urejenem življenju. In sploh po vsem.«

Možakarju z rdečimi lici še vedno ni uspelo tapreti kovčka.

»Prekleti! Saj je stvari prav toliko kot prej. Pa tudi carinik mi ni ničesar podaril. Prej bi mi vzela.«

»Ali ste kaj imeli?« je vprašal fant z metuljkom.

Rdečelčnež ni odgovoril. Pravkar se mu je posrečilo zapreti levo ključavnico.

»Doma sem ga zapri brez težave,« je rekel.
»Ali bomo kmalu v Avstriji?«
Zopet se je oglašil suhec.

»Ne bo več daleč. Občutek imam, da vlak vozi hitreje. V Avstriji vlaki sploh nimajo zamud. Ali daleč potujete?«

»Obiskat grem sina v Nemčijo. Dobro se mu godi. Avto ima.«

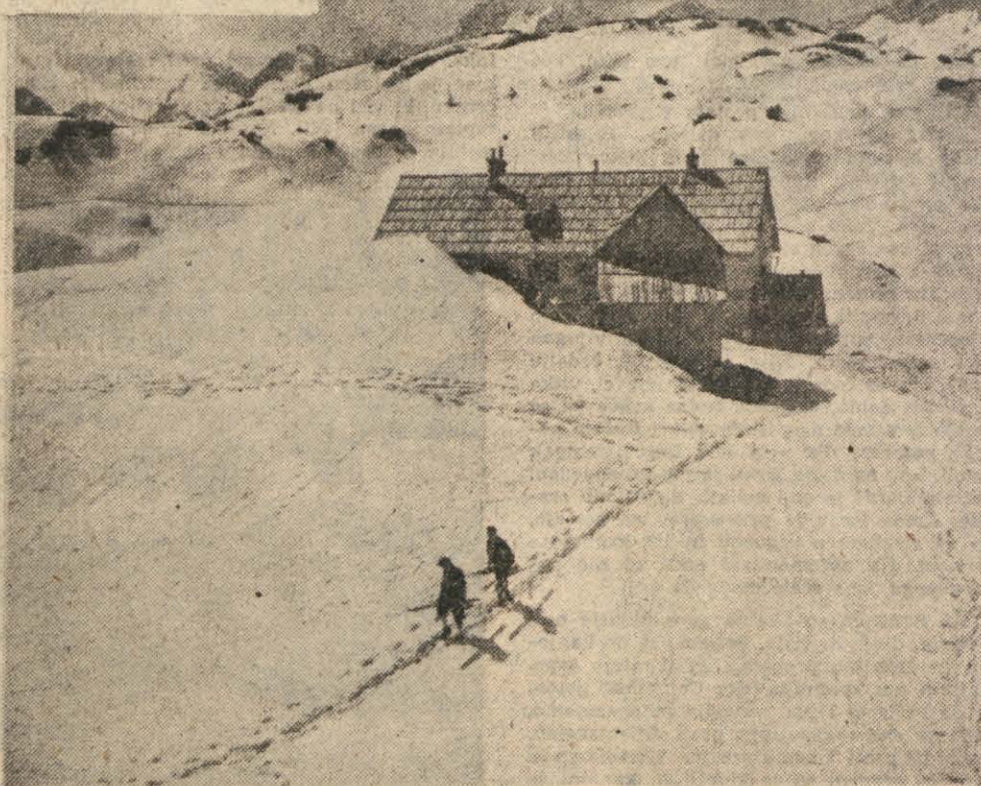
»Kdo pa v Nemčiji nima avtomobila?« je ironično pripomnil suhec.

Medtem je rdečelčnež zapri še desno ključavnico. Toda v istem hipu se je leva sama od sebe odprla.

»Pravzaprav ste imeli srečo,« je rekel fant z metuljkom.

»Kako to mislite?« je siknil skozi zobe rdečelčnež.

»Najzi grde vam gotovo ne bodo pregledali prijaje. Tako vedno delajo. Pred časom sem slišal imenitno zgodbo, ki govori o prid moji trditvi. Nekaj tihotapca si je zlozil nogo. Kljub temu pa ni hotel odložit potovanja v tujino. Nepričakovano nesrečo je celo izkoristil za svo-

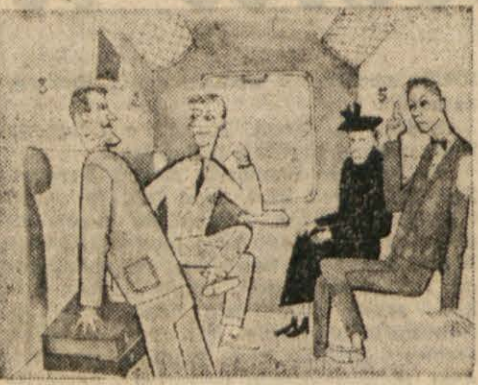
klimo kot turistične sosodne dežele Avstrija, severna Italija, Švica in Bavarska, nima urejenih zimskošportnih naprav, ki so pravzaprav osnova zimskemu turizmu. Gradnja teh naprav je bila po vojni malenkostna in še s to so se največ ukvarjale različne organizacije. Povojni zimski turist pa ima veliko večje zahteve kot predvojni, tem pa nismo mogli zadostiti, niti jih izpolniti.

Poseben problem za zimski turizem je Bohinj, kjer se je že pred vojno začel turizem močno razvijati. Torej kraj z dokajšnjo turistično tradicijo, saj najdemo zamek turizma v tem predelu že pred prvo svetovno vojno, ko so bili zlasti Tržačani gostje predvsem pozimi. Turistični promet pred vojno je bil dvakrat večji kot v zadnjih dveh sezonah. Danes pa Bohinj zahtevnemu turistu ne nudi ničesar posebnega več.

● Edini kraj na Gorenjskem, kjer lahko govorimo o turistični sezoni, je Kranjska gora. Poleg poletne sezone imamo tu tudi zimsko. Vendar predvojnega obsega še ni dosegla klub ugodnim snežnim prilikam in vzpenjači. Kapacitet bi bilo dovolj, če bi spustili hotele in jih odprli za vse goste. Tako pa gostinci sklepajo pogodbe z zavodi za socialno zavarovanje in hoteli so polni rekonvalescentov. Tako poleti kot pozimi. To je problem, ki se vlačí že vrsto let po najrazličnejših posvetovanjih in sestankih, vendar ga doslej še niso uspeli rešiti. Delno krivdo za to nosijo tudi gostinci, ki jim sklepanje pogodb z zavodi za socialno zavarovanje nudi lažje delo, kot pa morebitna skrb za pridobitev gostov. Seveda pa bi bilo treba odpreti tudi druge domove, v katere je dovoljen dostop samo z izkaznico določene družbene

KOVČEK GOR, KOVČEK DOL

Te tihotapske načrte. Preden je odpotoval, je poslal anonimno prijavo na carino, v kateri je sam sebe naznanil. Napisal je, da bo imel v mavcu skrito tujo valuto. Ko je prišel na mejo, so cariniki zahtevali, da izstopi in so mu razbili mavce na nogi. Našli niso seveda ničesar. Opravičilo so se mu in ga pustili. Čez dober teden se je tihotapca vračal v domovino. Na meji je carinikom hudomušno pokazal novo mavčno oblogo in rekel: »Upam, da mi je tokrat ne boste razbili!« Cariniki so se mu še enkrat opravičili in ga sploh niso pregledali. Tihotapca se je odpravil kamen od srca. V mavcu je imel namreč skritih sto nalivnih peres.

Rdečelčnež je končno zapri obe ključavnici. Globoko se je oddahnil in si obrisal obraz z kockastim roboem.

»Imenitna zgodba! Ali tudi vi potujete v Nemčijo?«

»Da, na prakso. Se pravi, delat grem v rudnik. Navaden rudar je v Nemčiji bolj plačan kot pri nas inženir. V treh mesecih si lahko kupim motorno kolo, v šestih pa celo avtomobil. Sicer pa nimam namena delati toliko časa v rudniku. Polskal bi bom primernejšo zaposlitev. Morda se bom celo oženil. Slišal sem, da je v Nemčiji precej nevest z dotami.«

»Tudi moj sin se je poročil z Nemko,« je rekla starka. »Ne vem, če je imela kaj dote. Ampak zdaj imata že avto. Kupila sta si ga na obroke.«

»Jaz pa potujem v Francijo,« je rekel rdečelčnež. »Se nikoli nisem bil v Parizu. Zanima me, če so Parizani v moji stroki zares pred nami. Jaz sem namreč po poklicu obrtnik. Izdelujem gumbe vseh oblik in barv. Prihranil sem si nekaj denarja in zdaj ga grem zapraviti. V Parizu to menda ne bo težko, kaj?«

Tauern ekspres je čedalje bolj zmanjševal hitrost.

»Smo že v Rosenbachu,« je rekel suhec. »Saj vam rečem: Vse tebe kot po maslu. Red in disciplina.«

»Da, da...« so za njim kot po ukazu ponovili vsi sopotniki.

Tedajci je vstopil v kupe avstrijski carinik. »Ali imate kaj carinits? Cigarete? Zganjet? Cigav je ta kovček?«

»Moje,« je odgovoril rdečelčnež.
»Odprite ga,« je rekel carinik...

Tauern ekspres je sopal kot star konj. Stara rosenbaška postaja je postajala čedalje manjša. Ko je proga zavila na desno, pa je ni bilo videti več. Stara ženica, ki je sedela ob oknu, je prva spregovorila.

»Ali smo že v Jugoslaviji?« je vprašala.

Nihče ji ni odgovoril. Rdečelčni možakar je kradoma metal zaskrbljene poglede proti prijazni mreži, kjer se je šopiril njegov dobro rejeni kovček. Videti je bilo, da mu je potovanje v tujino dobro delo.

Na obrazu fanta z metuljkom je zaigral zloben nasmešek.

»Poučite se kot Dante pred peklim, ali ne?« je rekel.

»Kot kdo?«
»Dante.«

»A tako? V Parizu sem slišal za tega gospoda,« je rekel rdečelčnež. »Tam človek sreča ljudi vseh barv in poklicev. Ampak gubarjem je še najbolj pri nas. Veste, jaz sem namreč po poklicu obrtnik, gumbe izdelujem.«

»Ali smo že v Jugoslaviji?«

»Zal, še ne,« je zastokal suhljati potnik, ki je otožno gledal skozi okno. »Sit sem že vojnje, voznih redov in tudi točnih viakov.«

Možakar z rdečimi lici je postal zgovoren.

»V Parizu ne moreš obogateti z gumbi,« je nadaljeval. »Pa tudi konkurenca je huda. Tovarne uničujejo obrtnike. Izdelujejo boljše in cenejše gumbe. Ko sem nekemu pariškemu kolegu povedal, da sem si z gumbi zgradil vilo in kupil avtomobil, se je kar čudil.«

Fant z metuljkom je pritrilno pokimal.

»Rad vam verjamem,« je rekel. »Povedal vam bom resnično zgodbo, ki je podobna vaši. Pred kratkim je pobegnil v Nemčijo neki Jugoslovian s kovčkom, v katerem je imel skritih nič manj kot dvanajst milijonov dinarjev. Ker so mu v uradni menjalnici ponudili samo petintrideset penigov za vsakih sto dinarjev, se je obrnil na nekega Žida in ga poprosil za nasvet. Ta seveda ni vedel, da ima opraviti z jugoslovanskim beguncem, zato mu je rekel, da ugodnejše ne bo mogel dinarjev nikjer zamenjati. Navetoval mu je, naj vtihotapi dinarje v Jugoslavijo. Tam boste s tem denarjem najbolje živeli,« je dejal.«

»Res je,« mu je vskočila v besedo starka ob oknu. »Nič ne rečem, tudi v Nemčiji se dobro živi. Moj sin ima celo avto, ampak ves mesečni zaslužek gre že prvga za vse mogoče obroke. Potem pa ves mesec tanko piskra. Jé kot pri nas med postom. Nekakine smrdljive sire, margarino in krompir. Meso si lahko pri-

vošč samo za praznike. Če gre zvečer ven, zapravi celo premoženje.«

»Meni je ljubši prašiček na ražnju kot avtomobil,« je pripomnil suhec.

Rdečelčnež je vstal in popravil kovček v prijazni mreži.

»Bojim se, da vam ne pade na glavo,« je rekel.

Fant z metuljkom ga je pomiril s kislim nasmeškom, kakor da bi hotel reči: naj mi kar pade!

»Nekam zamišljeni ste videti,« je rekel rdečelčnež.

»Spomini...«

»Zalostni?«

»Tako je. V Nemčiji sem najprej delal v rudniku. Kaj pravim delal, garal sem kot črna živina. Kmalu sem se naveličal. Saj človek ne živi samo zato, da bi delal, ali ne? Skoraj polovico zaslužka pa sem zapravil za oglase v časopisih. Iskal sem nevesto po časopisih. Nekajkrat sem hudo nasedel. Bral sem na primer oglase, da lepa, čedna, mlada, bogata ženska išče moža. Pozneje se je izkazalo, da je grda, zoprna, stara in celo revna. Sama sieparjala!«

Suhec je pogledal na uro.

»Vlak je točen, da bi ga zlojed. Nič me ne spravi bolj v slabo voljo kot pretirana točnost, ki ste stopnjuje do pedantnosti. Upam, da se bomo vsaj na jesenicah nekoliko zamudili. Je pa pri nas vse drugače, bolj prijetno, bolj veselo in domače.«

»Da, da...« so za njim kot po ukazu ponovili vsi sopotniki.

Tedajci je vstopil v kupe jugoslovanski carinik.

»Tukaj imate formularje. Izpolnite jih! Napišite vse, kar ste prinesli iz tujine. Cigav je ta kovček?«

»Moje,« je odgovoril rdečelčnež.

»Nekam rejen je videti, ali ne?«

»Saj prihajam iz Pariza,« se je pohvalil rdečelčnež. »Tam se denar samo zapravlja.«

»Odprite ga,« je rekel carinik...

Majhne so te stvari...

Mrtev pes

On je bil mehanik in ona otroška negovalka. Spoznala sta se na nekem plesu in takrat se je obema zdela, da sta se našla. Lepo sta se razumela in po nekaj mesecih sta začela razmišljati o tem, da bi se lahko vzela. Nemara bi se bila, če bi ne bilo tistega mrtvega psa. Da, mrtvega psa.

On je imel motor in ob nedeljah, če je bilo vreme lepo, ju je zvalo iz mesta. Z motorjem sta se odpeljala in preživela lep dan. Tako tudi tistikrat. Nedelja je bila lepa, kakor malokateri doslej. Ona se je izleta prav otroško veselila. In ko je on zahupal pred hišo, kjer je stanovala, ter se ji široko zasmeljal v pozdrav, ko je pritekla ven že oblečena, sta bila oba nepopisno srečna, ko sta se poglala iz mesta.

Vse je bilo lepo. Sonce, ki je grelo, in droben veter, ki ju je hladil, njena rdeča ruta, ki je frfotala v zraku. Ko pa sta se proti večeru vračala, se je zgodilo. Izza kmetke hiše je prišel na cesto majhen psiček ter se zagnal prav pod prvo kolo. On je komaj obdržal ravnotežje, psička pa je vrglo po cesti. Tam je obležal. On je ustavlil vozilo in skočil na tla. Grdo je kiel in psoval. Ona pa je odšla nazaj, kje je ležala živalca. Ležala je na hrbtu, z onemoglo nazvor molečimi tačkami, mrtva, že steklene oči pa so žalostno strmele nekam daleč.

Pobrals je psička in ga nesla proti hiši. Nikogar ni bilo doma. Nežno ga je položila na tla in obstala poleg njega. Potem je zaslislala njega, kako jo kliče. Ker se ni obrnila, je prišel k njej. Divje je sunil z nogo v mrtvo žival in spet zaklel.

»Preklete ščene, zdaj je dobilo, kar je iskalo!«

Gledala ga je. Ni mogla verjeti svojim

očem: besen, grd in spačen obraz je imel. Takega še ni videla in si ga ni nikoli predstavljala. Ni mogla prenesti te njegove krutosti. Molče se je obrnila in sedla na motor. Vso pot do mesta sta molčala.

Menda ni čutil težine tega molka.

»Kaj ti je? Še ne počutiš dobro?« jo je vprašal, ko je odložil pred hišo.

»Kaznišljam. Mislim o tem, da neki otroci ne bodo imeli več svojega psička, da bi se z njim igrali.«

»Kaj? Tisti cucek ti ne gre iz glave?«

Smešno, res smešno, se je začel krohočati in med tem smehom se ji je zdel še grši.

Potem se nista več vozila. Ko jo je spet iskal, mu je povedala, naj ne pride več. Odsel je užaljen. Morda je užaljen še danes. Njej pa ni niti preveč hudo, ker so se razbilnile njene sanje o domu in družini — ob mrtvem, belem psičku.

Poletna zgodba

Vroči poletni dnevi nekje ob našem morju so bili tako lepi, mirni in zadovoljni, da Anča že dolgo ni doživela takih. Sprostitvev in počitek, po čemer je vse leto hrepenela. Morje je tako prijetno valovalo in rahla pljuskala ob razbeljene skale, da je bil za Ančo vsak dan praznik.

Tudi tistega dne je že zgodaj prišla na kopališče in se z neznanim veseljem iz-

postavila soncu, ki je njeno barvo že dobro potemnilo. Tako je ležala, razmišljala in sanjerala in svet se ji je zdel čudovit in lep, vsi ljudje pa neizmerno dobri. Ko je sedla, da bi se obrnila na drugo stran, pa je zbudil njeno pozornost možki v temnordečih kopalkah, ki je bil bel, da se je od njegove beline kar bliskalo preko skal.

»Aha, novinec, smetana...« si je mislila, ko ga je gledala. Potem ga je spoznala. Vstala je in mu stopila naproti.

»Milan, pozdravljen! Kdaj si prišel? Si na dopustu? Je tudi Vera s teboj? Koliko časa ostaneta?« ga je bila vesela in vprašanja so kar deževala. Vesela je bila, da bo imela družbo, zlasti njo, Vero, prijateljico, Milanovo ženo.

On pa je ni bil vesel. Ni mogel prikriti, čeprav si je prizadeval. Preveč očitna zadrega mu je ležala na obrazu.

»Nune, veš, sam sem. Na sužbeni poti tamle dol sem bil. Zdaj se že vračam domov, pa bom izkoristil urico ali dve za kopanje.«

»Pa Vera? Dolgo je že nisem videla.«

»Veš, težko je z njo. Vedno samo boleha,« je dejal in menčal. Potem se je za njegovim hrbtom oglašilo čedno, mlado dekletko. Preladno zanj, je Anča kasneje presodila.

»Hej, greva v vodo, Milan?«

»Pozdravljena,« je stegnili roko proti Anči. »Doma se bomo še kaj videli,« in je stekel za dekletom. Zelo mladostno se je poglaval v vodo. Preveč za njegova leta.

Anča je stala in gledala za njima. Vedela je: »tam dol!« Milan ni imel ničesar opraviti, pri njegovem poklicu službeno še celo ne.

»Z Vero je težko. Neprestano boleha...« ji je šumelo po ušesih, ko ju je gledala v vodi, kako sta se smeje lovila in potapljala.

»Morda je slučajno naletel nanjo, prav kakor name,« mu Anča ni hotela biti kritična.

Kmalu se je pokazalo. Zvečer, ko je šla mimo hotela, kjer so na vrhu plesali. Vse je bilo tako. Tesno pritoča drug k drugemu sta se zibala v taktu osladno raznežnega tanga. Ona dva nje nista videla. Tokrat je nehote pomislila tudi na tisto noč, ko je šibka in nežna bolničarka Vera pol vlekla in pol nesla hudo ranjenega Milana v zavetje. Rešila mu je življenje.

Za Ančo na tistem dopustu svet ni bil več tako lep in tudi vsi ljudje se ji niso zdeli več tako prijazni in dobri.

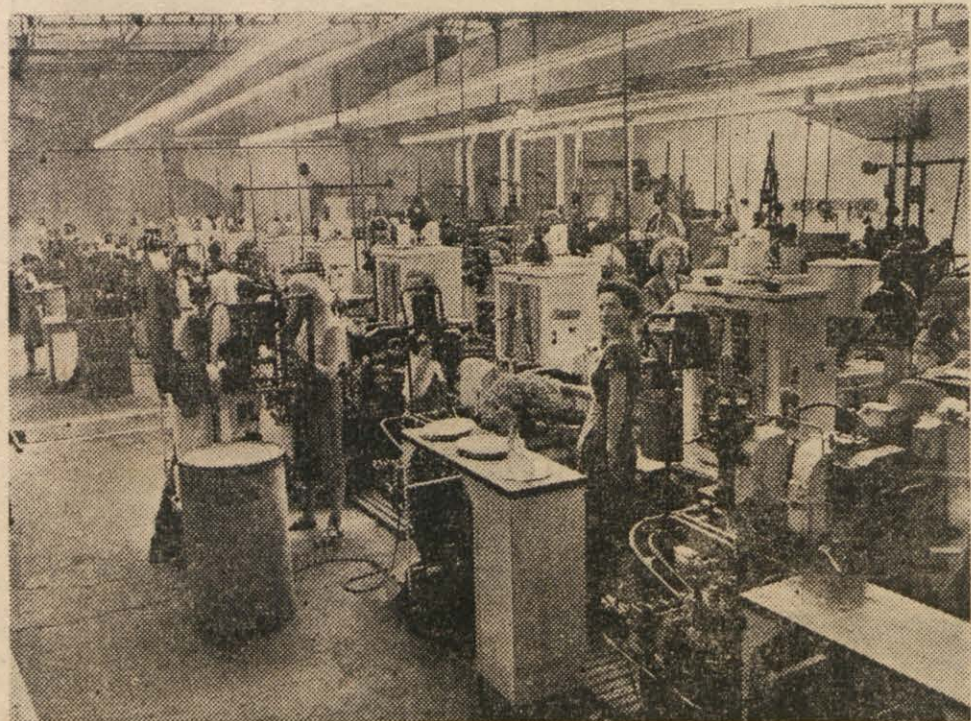
ZARKO PETAN

gramofonska plošča

Ko je konec leta 1877 iz »phonographa« zadonela slaba reprodukcija prvih besed angleške otroške pesmi »Mary had a little lamb«, si iznajditelj naprave, Thomas Alva Edison pač ni mislil, kaj bo nekoč pomenila njegova iznajdba. Sicer je bilo treba skoraj osemdeset let, toda danes lahko mirno trdimo, da je gramofonska plošča v zapadnih državah postala tako rekoč vsakodnevna potreba delovnega človeka. V zadnjih sedmih letih je »klasično« ploščo, našo staro znanako z 78 obrati na minuto, ki se tako rada zlomi, začela izpodrivati majhna plošča iz nezlomljive umetne mase s 45 obrati na minuto in le 17 cm premera (stara je imela 25 cm). »Gramofonska mrzlica« je tudi v Nemčiji zavzela največji obseg. Nekaj številk bo bolj zgovornih kot vse besede. V Zahodni Nem-

namesto kanalov vzbokline, kar je tudi potrebno, če hočemo v posebnih stiskalnicah vtisniti kanale v umetno maso. Toda nismo še tako daleč! Kjer je »očes«, mora biti tudi »matič«. In tako »očeta« še enkrat okopajo v galvanični kopeli; zopet po sedmih urah se nabere druga plast bakra, ki dobi po razdvojitvi ime »matič«. Ne smemo pozabiti, da imajo vse plošče, o katerih je bila beseda, glasbo zarisan le na eni strani, saj sta v stiskalnici potrebni dve matrici, da dobimo ploščo, ki jo lahko na obeh straneh poslušamo. No, tako dobljeno »mater« (ki je normalna, jo torej lahko poslušamo, ker ima kanale) nato optično in akustično natančno pregledajo. Kako poteka akustični pregled, si lahko predstavljate — posebej nastavljeni ljudje delajo isto kar milijoni poslušalcev — ploščo zavrtje na gramofonu. »Mater« pa pod mikroskopom optično preiščejo, če niso v zarezah nastale kake nepravilnosti.

Za popolno družino nam manjka le še sin. Tudi nanj ne bo treba dolgo čakati. To pot

POGLED V ROJSTNO SOBHO GRAMOFONSKE PLOŠČE, AVTOMATIČNE STISKALNICE, KI JIM STREŽEJO MLADA DEKLETA, NAPRAVIJO IZ BREZOBILNE CRNE MASE GRAMOFONSKE PLOŠČE.

čiji so leta 1954 izdelali približno 24 milijonov gramofonskih plošč, leto kasneje že 30 milijonov, medtem ko računajo, da je produkcija leta 1957 dosegla število 40 milijonov. Z drugimi besedami se to pravi, da skoraj vsak nemški državljan kupi letno najmanj po eno ploščo. Seveda zavzemajo prvo mesto šlagerji in plesna glasba. Ime glavne tovarne za proizvodnjo plošč »Polydor« v Nemčiji je skoraj bolj znano kot ime Konrad Adenauer. Kajti za politiko se ne zanima vsak, »Katerina Valente pa že tako poje, da jo moraš poslušati!».

Tudi mene se je skoraj polastila ta »mrzlica«, pa sem se napolnil na ogled tovarne »Electrola« v Koelnu. To sicer ni največja taka tovarna v Nemčiji, je pa pomembna, ker je organizacijsko povezana z devetimi drugimi tovarnami po vsem svetu. Tako lahko rečemo, da je znamka »Electrola« vodilna v Nemčiji na področju tako imenovane »resne« glasbe.

Rojstvo vsake plošče je snemanje na magnetofonski trak. Sploh je magnetofon odprl neslutene možnosti pri proizvodnji plošč. Vzemi, da se snema neka opera, kjer nastopajo solisti, zbor in seveda orkester. Se do nedavnega, ko so smeli na posebne plošče z voščeno prevleko, je bilo treba uprizoriti opero v celoti — seveda brez kulis in šminke. Danes pa enostavno posnamej naj-

gre »matič« v galvanično kopalni in po enakem postopku nastane »sin« ali matrica. Ta »sine« gre v stiskalnico, mora biti torej precej odporen in ga zato pokromajo.

Kot smo že omenili, sta za nastanek plošče, ki jo lahko kupimo, potrebna dva »sina«. Eden je nameščen zgoraj, drugi spodaj. Vmes pride kup segrete plastične mase. Kratak pritisk na gumb — in to maso s pritiskom 100 ton stisneta oba sina. Ploščo je treba le še obrezati in dati v prikupen ovitek, ki bo pritegnil izbirčnega kupca. Vsako dvajseto, trideseto ploščo v posebnem oddelku še akustično prekontrolirajo, če niso morda med proizvodnjo nastale kake okvare. Če se to zgodi, takoj ustavijo nadaljnjo proizvodnjo, dokler napaka ni odpravljena. In sedaj preostaja le še eno, da namreč nastavite ploščo, se usedete v naslonjač in se prepustite čaru glasbe. Oh, neko nevažno malenkost smo že pozabili omeniti. Preden začnete uživati, morate seči v žep po 4 do 24 mark, kakršno ploščo ste si pač izbrali!

Proizvodnja tovarne »Electrola« je precej velika. Povprečno izdelajo dnevno kakih 30.000 plošč, rekordno število pa je bilo 70.000 v enem dnevu. Naklade so seveda odvisne od priljubljenosti posameznih del. Zadovoljni so, če plošča v prvih treh mesecih prodaje preseže število sto tisoč. To pa seveda velja le za šlagerje, klasična glasba se mora zadovoljiti z veliko manjšo naklado.

Konkurenca je na tem industrijskem področju ogromna, zato se morajo posamezne tovarne truditi, da si zagotovijo ekskluzivno

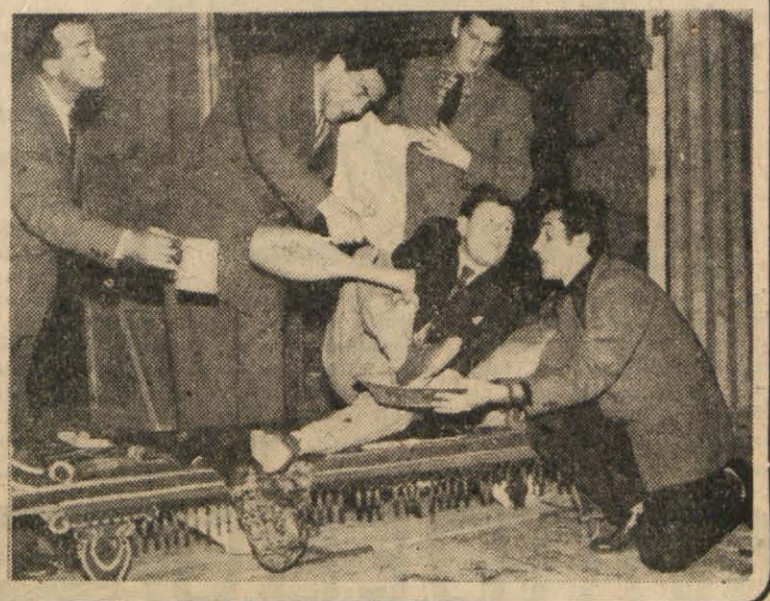
„Ukročena trmoglavka“

Če si pomagata z domišljijo in oblečeta igralce na naši sliki v razkošne renesančne kostume, bo pred vašimi očmi zaživel prizor iz Shakespeareove »Ukročene trmoglavke«, ki jo bo prihodnji četrtak kot peto letošnjo premiero uprizorila Drama. Igralce gotovo že poznate, zato vas bomo seznanili z njihovimi vlogami v komediji. Krištof Suk je kotličkar in na daleč okrog znani pijanec. Vselej za šalo pripravljeno padovanski knez si privoščil z njim kruto potegavščino. Pijanega Suka obleče v odlična oblacija in mu osebno streže, mu pomaga umivati noge (slika spodaj) in mu zagotavlja, ko ste strezni, da je pravzaprav on knez, ki je več let živel v zmoli, da je kotličkar. Suku na čast zaigrajo celo potujoči glumači zabavno komedijo, v kateri zvičajni plemič Petruccio iz Verone poroči, še prej pa seveda ukrotil trmoglavo Battistovo starejšo hčerko Katarino. Končno se je nasmejala sreča tudi mlajši sestri Bianki, ki dobi svojega izvoljenca Lucentia iz Pize. Stevilni drugi snubi pa so še enkrat opeharjeni. In kaj je s Sukom? Napije se kot knez in naslednje jutro se zbudi kot kotličkar.

Jurij Souček oziroma Krištof Suk si ogleduje predstavo potujočih komedijantov. Takšna je Vika Grilova kot še neukročena trmoglavka. Boris Kralj, ki bo upodobil Petruccia, pa kotli Katarino, sodeč po zadovoljnim obrazu, še kar uspešno.

Predstavo je režiral ing. Viktor Molka, ki je oskrbel tudi scenografijo. Osnutke za kostume je izdelala Aлена Barli-Serševa, a scensko glasbo je napisal Marijan Vodopivec.

pravo do snemanja nekaterih slavni umetnikov. Ker pa imajo podobne želje tudi konkurenčna podjetja, je čisto treba imeti »dober nos« in si umetnika zagotoviti, dokler se ni povpraševanja po njem. »Electrola« se je tu zelo uveljavila. Zanjde njeno odkritje je mladi nemški dirigent Wolfgang Sawallisch, čigar zvezda vstaja na evropskem koncertnem nebu. Od svetovno znanih umetnikov, ki so pogodbeno vezani na izključno snemanje za »Electrolo« (ali ostali devet podjetij te organizacije, katere sedež je v Londonu) bi

omenili Herberta von Karajana, Mario Meneghini Callas in Jehudija Menuhina. Imajo pa tudi pogodbe kar s celimi vodilnimi ansambli kot so Londonska, Dunajska in Berlinska Filharmonija, Milanska Scala, Grande Opera iz Pariza, z novim letom pa bodo pridobili še dve pomembni ustanovi: Salzburški festival in Državno opero na Dunaju.

In na koncu: med imeni sodelujočih umetnikov zasledimo tudi jugoslovanske — Zinka Milanov-Kunc, Antonio Janigro in Lovro Maticić.

Pariške dame podelile literarno nagrado

V Franciji se je spet začela doba literarnih nagrad. Največje med njimi podeljuje vsako leto decembra, zato je vse založniško delo preučevano tako, da izhajajo romani v zadnjih mesecih leta, če je le kaj upanja, da bi utegnili dobiti katero izmed »velikih« nagrad. Vsako leto se začnejo po listih razprave, ali imajo nagrade sploh še pomen, ko jih je že toliko in ko je med neznanostjo obilice novih romanov težko izbrati tiste, ki res zaslužijo nagrado; toda nagradjevanje gre naprej, ker se pač ne more ustaviti in ljudje še vedno na veliko kupujejo nagradjena dela, posebno tista, ki so dobila največji dve nagradi, Goncourtovo in Renaudotovo.

Kakor vsako leto, se je tudi letos »sezona« začela s podelitvijo Prix Fémina, nagrade, ki jo podeljuje razodišče, sestavljeno iz bolj ali manj odličnih dam brez posebnih literarnih kvalifikacij. Te dame imajo seveda svoj okus in se ravnanjo po njem: cenijo predvsem romanopisstvo domišljijo, biti mora resničen pripovednik, ki zna miravno zapiski zgodbo, in posebno dobro je, če zna bralec voditi daleč po svetu ali tudi v sanjsko deželo. Eksperimentiranje pri »Fémina« ni zazeleno, jezik tudi ni tako zelo pomemben.

Letos izbrančev ime ni posebno novo, saj je bila nagradjena knjiga Christiana Mégreta »Le Carrefour des Solitudes« (Križpotje samot). Avtor ima 51 let in je začel najprej slikati, po-

CRISTIAN MEGRET

tem se je potikal po svetu v vseh mogočih službah in poklicih. Danes je častnik in gledališki kritik in ima izdanih enajst knjig, vendar doslej nobena ni zbudila posebne pozornosti. Mgrtet je izšel iz tiskarne, ki je za njega in brž dobilo zelo ugoden odmev pri kritiki, zdaj pa tudi večje priznanje, Prix Fémina.

Roman sestavlja pravzaprav dva romana, zakaj pisatelj izmenoma sliko usodo dveh oseb, ki živita na sprotnih koncih sveta, v Rusiji in v Združenih državah. Obema je skupno sicer to, da sta nekakšna pastorka življenja. Križpotje deklet Kristjaška obnese ga v neki zapuščen grad, streže mu in začne se ljubezenska idila, ki pa traja samo pet dni. Potem ju vojekovanje loči, za zmerom pripoveduje na tradicionalen način, brez modernega vračanja v preteklost in podobnih umetnih. Čeprav popisuje življenje v deželah, ki sta si v ideološkem pogledu tako zelo nasproti, skuša biti popolnoma objektivno in se skrbno varuje, da ne bi kje zabredel v pristransko prikazovanje; nikoli propagandističnih nagibov ni čutili v knjigi. Vendar so se pisatelju veliko bolj posrečili opisi iz Rusije, topljši so, neposrednejši, medtem ko se v svetovni ameriški gangsterjev ni tako znal. Teško bi ga tudi popisal bolj ali vsaj enako, kot so ga popisali še premožni ameriški pisatelji sami.

Medtem je bila podeljena tudi že poglavitna francoska nagrada Prix Goncourt. Dobil jo je znani napredni pisatelj Roger Vailland, avtor številnih del, za svoj novi roman »La Loi« (Poslava). K pisatelju in delu se povrnemo v posebnem članku. J. G.

* * * KNJIGE IN LJUDJE * * *

Patricijski grb z obledelo pozlato

Ko so stari Grki naselili visoki Olimp s svojimi zabavnimi bogovi, so dodelili vsakemu njegovo vlogo in simbolični pomen: Apolon je bil svetil plamen čistega razuma; Dioniz purpurno spoznanje čutilnih nasilj; Hermes pa, kritelj bogov popotnikov in tatov, je nosil sinji simbol posrednika. In v njegovem znamenju je vse pisanje Thomasa Manna. Njegov genij je genij posredovalca in kadričnega, svetovi tujca, književna debla; z lahino ironijo jih podživlja in prenese v sedanjost, vzame jim vsoto težo časovne, krajevne in narodnostne vezanosti in jih preseli v svetovni prostor. Koliko je na to vplivala njegova vzgoja, koliko leta popotovanja in emigracije in koliko je to posredništvo globoko lastno njegovi naravi, in ga je nujna samo podpirala? Ne gre za to! Hermes, večni popotnik, je vselej prišel, posreduje med ljubeznijo in smrtjo, časom in umetnostjo, dobroto in politiko, vera v sveto ničnost, več, v samo upravičenost njihovega obogatjevanja, ker so podzavestno začu-

tili, da njihovo mišljenje in čustvovanje, ves njihov notranji svet, pripada preteklosti. Zadnji Buddenbrook se odvrne od trgovine in postane umetnik. S seboj prinesejo mnoge plemenite lastnosti stare meščanske kulture: discipliniranost, oblikovno izbruseno, visoko izobrazbo in odlično poznavanje šibkejših plasti človeške narave. A hkrati je v njih hrepenenje po nevezanosti, nediscipliniranosti, po globinah in izvirnih strastih in doživljih, po izvirni prostosti človeka, ki se še ni zavedal svoje »duše«. Zato sega tudi Thomas Mann v svojih najboljših delih čimdalje nazaj, nazaj k izvorom meščanstva, še dlje nazaj, k izvorom človeštva, in — v zadnjem delu — še dlje globoko v paleontologijo, k samim izvorom sveta in življenja.

To je — bi rekli — za pisatelja Mannove prenicljivosti logična pot in prehodil jo je lahko, ker je

je bil 1875 v Lübecku; če pomislimo, da je začel pisati z devetnajstim leti, lahko rečemo, da je po človeški meri dopolnil svoj čas. Dopolnil ga je tudi kot človeki je malo kateri pisatelj je imel tako razgibano življenje.

V gimnaziju so bile z njim težave: sam pravi, da ni nikoli prav maturiral in da so mu profesorji dalec spričevalo za vstop v vojaško službo, da bi se ga iznebil. »Vendar tisti, ki se nadeja, da bo siljal, kako sem se mogel na bojnem polju bolj obnesel, kot na kakem drugem, bo precej razočaran,« pravi pisatelj v svoji zbirki avtobiografij. »Ze po četrtr leta so me odpustili, ker se mi noge nikakor niso marale navažiti na tisti idealni in moški korak, ki mu pravijo paradni marš in ker sem neprestano ležal v postelji z vnetimi kitami.« Pred tem se je bil poskušal kot zavarovalni uradnik in se potem letni dni napepal po Italiji, nazadnje pa je postal sourednik »Simplicissimusa«, ostro satiričnega münchenskega humorističnega lista, pri katerem je sodeloval tudi nas Tratinik... »No, to pa je bil že prvi odlični korak na njegovi pisateljski poti.

Literarni historiki se ne morejo prav zmeniti, kateri roman Thomasa Manna je najodličnejši: »Carovna gora«, »Izповed nastopca Felka Krullsa«, hudobna satira »Izvoljenec«, samoučiteljski »Doktor Faustus«, »Buddenbrookov« ali nemara drobna »Smrt v Benetkah«. Bralci so se že zdavnaj odločili: zanje so »Buddenbrookovi«. Čeprav pisatelj ponovno zatrjuje, da piše predvsem za Nemce, da mu je največ do tega, da bi iz njegovega pisanja roljaki spoznali svojo pravi obraz, je hvalila ironija usode, da je z »Buddenbrookovi« pri prici postal svetoven pisatelj. — Se veliko bolj kot ožji roljaki se je začel široki svet zanimati za usodo hanzeatske patricijske rodbine, ki s svojimi predstavniki nje tako čudovit lok od vedre razumarske dobe razsvetljenstva, preko pobožne za macknjostno romantike v pozitivnem konca 19. stoletja, in naprej, v novi idealizem prihodnjih dni, ki se odpira z otrokom-umetnikom Hannom. Ja, videti je, da stari Hermes ni samo zavetnik Thomasa Manna, temveč da stoji

THOMAS MANN

dočakal visoko starosti: pri pisateljih, ki so globoki misleci, je zadnja zrelost namreč zmerom pogojena s tem, da jim je odmerjeno zadostno število let. Thomas Mann je umrl sred leta, kmalu po svoji osemdesetletnici (rodil se

POVERJENIKOM IN ČLANOM PRESERNOVE DRUŽBE

Sporočamo, da so letošnje knjižne zbirke dotiskane. Razpisiljanje knjig bo predvidoma trajalo do vključno 25. decembra. Tako bo vsem poverjenikom vročilo knjižne članom o naročnikom. Zato ne urgirajte knjig ali pomanjkljivih pošilk pred zaključkom ekspedita.

VAHIMO VSE ČLANE, DA TAKOJ OH PREJEMU ZBIRKE OBNOVE CLANARINO IN PLACAJO VSAJ DEL CLANARINE.

Poverjeniki, ki so prejeli nekaj izvodov i. knjižne zbirke »Dan nič« za prisanov Ljudske knjige »Dan nič« za prisimo, da se potrudijo, da čim prej pridoče vsaj tisto število stalnih naročnikov za to zbirko, kolikor so prejeli knjig.

ČUDEŽI V STEKLENIH POSODAH ODDELKA ZA KULTURO TKIVA IN ORGANOV INŠTITUTA ZA NUKLEARNE VEDE BORIS KIDRIČ V VINCI — ZA IZREDEDN USPEH NAŠIH BIOLOGOV SE ZANI- MAJO PO VSEM SVETU

Med posodami na Oddelku za kulturo tkiva in organov inštituta za nuklearne vede »Boris Kidrič« v Vinčah si marsičesa ne bi znal razložiti, četudi ste podkovani v biologiji. V tem oddelku namreč uspešno delajo nekatere poskuse, kakršnih se niso napravili nikjer drugod po svetu: nedavno so pod vodstvom dr. Petra Martinovića odsekali glavo piščancu, ko je bil še v zaplodku in jo pozneje zopet presadili na trup. Zaplodek se je vzlic temu normalno razvil in ko je prišel njegov čas, je piščanec zaključeval po lupini in zlezal na plano.

● Ameriški strokovnjak, ki je bil prav tedaj na obisku, je

dejal, da so vsi poskusi za znanost izredno pomembni, zadnji poskus pa da pomeni pravec svetovni uspeh, saj se takih metod nikjer po svetu ne opisljujejo. Menil je, da bodo zato izkušnje, ki si jih bo dobil

na obisku, zelo dragocene za njegovo delo in delo njegovih kolegov po vrnitvi v domovino.

Zaploдку so najprej odrezali glavo, potem...

Ondaj so popeljali novinarja v posebne prostore oddelka, ki je ves obložen z belimi marmornimi ploščami, kjer so nekakšni valiniki za jajca. Iz »valinika« so vzeli jajce in nazorno popisali, kako so opravili omenjeni poskus.

● Naj ponovimo: na lupini so najprej napravili odprtino, potem pa s steklenim nožičem ali operacijskim škjarjami odsekali zaplođu glavo. Glavo so potem hranili v posebni posodi, čez določen čas pa jo zopet pre-

sadili na trup. Glava je kmalu prirasla in vse je ostalo potekalo kakor običajno: iz oplojene jajca se je po enajstih dneh izvalil piščanec, ki je bil podoben drugim, čeprav je »preživel« nekaj izrednega.

Presajene glave živijo!

Piščane se je le malo razlikoval od normalnih

Razumljivo je, da boste zdaj vprašali: »Pravi! Toda če je na las podoben drugim piščancem, čemu neki mu je bilo treba odrezati glavo in jo potem presaditi nazaj na trup? Tudi na to vprašanje so biologi iz Vinč odgovorili s pojava- njem svojih poskusov.

Ko se je piščanec, ki so mu še v jajcu odrezali glavo, zvalil, je bil vendare nekoliko drugačen od drugih. Toda to posebnost so lahko opazili le strokovnjaki: glava je bila manjša, kakor bi bila sicer, oči pa bližje kotu nad zgornjo in spodnjo čeljustjo. Prav tako so bile ne-normalne nosne odprtine, saj so bile manjše kot pri piščancu, ki pred rojstvom ne doživi tako strašne operacije. Razen tega je imel piščanec skoraj stalno zaprte oči, najbrž zaradi motenj, ki so nastale s presaditvijo glave.

Raca s piščančjo glavo

● Toda ta uspeh dr. Martinovića, ki je te poskuse začel lani v Ameriki, in o čemer je ameriška Akademija znanosti poročala v posebni publikaciji, ni edini uspeh, dosežen v Vinčah. Prvi piščanec je živel (potem ko se je izlegel iz jajca) še osemdeset ur, drugi piščanec, ki je na njem izvršila enako operacijo Miroslava Pavlovič, pa živi že poltrudi mesec in je popolnoma zdrav.

Se veča da so presenečeni, ki bi vam jih ob obisku v od- delku za kulturo tkiva in organov odkrili pod drugimi posodami. Med najzanimivejše sodi nedvomno piščanec ali bolje kombinacija piščanca in race: na piščančev trup je prirasla glava race. Takih poskusov so opravili že več in ta bitja so živele v času inkubacije tri do štiri tedne.

● Na Inštituta v Vinčah me- nijo, da bodo s temi poskusi dobili novo metodo, ki bi z njo lahko točneje spremljali raz-

vnoj različnih monstroznih sprememb v času embrionalnega razvoja. Prav tako bodo ti poskusi važni za proučevanje problemov imunih reakcij pri razvoju in diferenciaciji zaplođka. Znano je, da se koža bitij, ki si niso v najbližjem krvnem sorodstvu, nikoli ne prime na drugo telo, ker pri takih operacijah nastajajo v organizmu telesca, ki se borijo proti vse- mu, kar je tuje. Tako torej po- stajajo poskusi na Oddelku za

LEP USPEH NAŠIH ZNANSTVENIKOV. PO SKUSNIH PIŠČANEC SE KOMAJ RAZLIKUJE OD SVOJIH VRSTNIKOV — ČEMU NAM UTEGNEJO TA ODKRITJA KORISTITI?

kulturo tkiva in organov inštituta za nuklearne vede v Vinčah velikega pomena za ljudi. Posebno dosti pa si strokovnjaki obetajo od poskusov, ki jih bodo začeli sčasoma, če bo to tehnično mogoče, opravljati na sesalcih. S temi poskusi bi

proučevali refleksne reakcije. Pes piščar n. pr. dvigne nogo, so opazi plen. Če bi n. pr. presadili glavo buldoga na piščar- ev trup ali pa obratno, bi go- tovo dobili zanimive rezultate. Vsekakor bi bili rezultati takih poskusov koristni za spremlja- nje in razlago refleksnih poja- rov pri ljudeh.

Priznanje našemu biologu

● Pomembni uspehi tega od- telka niso ostali neopazni. O njih se je takoj razvedelo po svetu in ni dolgo tega, ko je najvišji mednarodni forum bio- logov izbral dr. Petra Martinovića v odsotnosti za člana upravnega odbora Mednarodne- ga društva za biologijo celice. To je vsekakor veliko prizna- nje. Dr. Martinovič bo razen tega prihodnje leto na Svetov- ni razstavi v Bruslju glavni ju- goslovanski predstavnik za po- sebno razstavo »Živa celice«, ki bo v palači znanosti.

● Če imate »FLEX« doma, odpadejo vse skrbi, kako boš očistil obleko. S pre- paratom »FLEX« lahko či- stiš maežev vsak otrok. — »FLEX« ni vnetljiv, ne pu- šta robov okrog maežev, ter čisti idealno vse mae- že masti, olja, smole, zno- ja itd. Dobi se v vsah dro- gerijah.

POTUJEMO na LUNO!

GRADITELJI SOVJETSKIH UMETNIH SATELITOV OPISUJEJO BODOČA POTOVANJA V VESOLJE

»Pozor, pozor! Motor spet delala se je oglasil raburjeni Akopijan. »Hitrost se hitro manjša. Suniki nam pripovedujejo, da prihajamo spet v oblast teže. Zdjaj lahko spet stopimo na noge. Tudi občutek ravnotežja se je vrnil. Po devetih desetih svojih potih je prišla naša ladja v območje Lunine teže. S hitrostjo, s katero smo hoteli skozi vesolje, bi udarili z dva tisoč metri na sekundo v Lunó. Vendar je našo padanje zadržal atomski motor in se je naša ladja v trenutku postavila pokonci, namesto da bi se s svojimi koničastim nosom zarila v skalnato površino Deževnega morja. Zdjaj se bo polagoma spustila na svoj rep, ko da bi bila ptica.

Čudna je ta naša ptica! Tri noge ima, ki se prav zdaj vlečejo iz zadnjega dela rakete. Ta manevar ni preprost. Pod pritiskom stisnjene zrakla dobiva vsaka nožica potrebno dolžino, tako da bo ostala raketa pokonci ne glede na to, kakšna je na kraju pristanka Lunina površina. Najhuje, kar bi se nam lahko zgodilo, bi bilo to, da bi naša ladja »legla«, torej, da bi se prevrnila. ... Tudi če se ne bi ničesar zgodilo, je ne bi mogli postaviti pokonci, kar je neobhodno za potovanje nazaj. Tako bi bili obsojeni, da ostanemo na Lunu in umremo.

Nikar se ne bojte, dragi poslušalci, videti je, da je vse v redu in čez nekaj sekund bomo že na Luninem površju. Prvi del našega potovanja bo tako zaključen.

ostaja vsak prašek tisočletja in tisočletja negiben pod vočno jasnim nebom. ... Zdjaj pa mi, dragi poslušalci, oprostite, da moram prekiniti reportažo z Lune, zdaj spet postajam zdravnik, ki se mora zanimati za fiziološko stanje članov ekpedicije v teh nenavadnih pogojih.

29. NOVEMBER OB 20. URI

»To, kar zdaj slišite, ni glas doktorja Akopijana. S Sokolovom je odšel naprej, da bi preiskal teren do Plutonovega žrela. Govori vam Mihail Sizov. Ze se pripravljamo na novo okolje. Razdalje nas več ne motijo in tudi občutek majhne teže nas ne preseneča. Zemlja nam nadomešča kompas: velika kroglja našega plane- ta nam kaže smer jug — jugovzhod.«

»Danes smo občudovali pojav, ki ga ni videl pred nami še nihče: sončni mrk, gledan z Lune. S tem smo hkrati dobili tudi približen pojem, kako bi bila videti noč na Lunu. Tu je mrk viden z vsake točke in ne traja le nekaj minut, marveč nekaj ur.

Ko je Sonce izginilo za Zemljino kro- glo, se je na našem planetu pokazal nekakšen obroč rdečce svetlobe. Vse okoli nas je bila temnovijoličasta barva. Temperatura je naglo padla in barometer je pokazal minus 70 stopinj Celzija. To nam ni mar, saj nam potrebne obleke ob- varujejo toploto.

Rdečevijoličasta noč je trajala dve uri, nato pa smo videli, kako se rob Son- ca počasi kradje izza Zemlje. Skoraj bi rekli Sončni polmesec. Morali bomo ustvariti posebno izrazoslovje za vse po- jave na Lunu.

Bliža se ura vrnitve, mi pa smo videli le malo tistega, kar smo si želeli. Izlet je bil prekratek. Drugo leto bodo prišle sem številnejše odprave, ki bodo ostale deli časa. Gotovo je, da bodo naši nasled- niki odkrili presenetljiva stvarja, zlasti še na onem delu Lunine površine, ki ga z Zemlje ni videti in nam je povsem nez- nana.

Mnogo dela čaka še ljudi na Lunu. Iz- koriščanje njenih bogastev bo ustvarilo prva naselja, ki jih bomo morali zaradi nevarnosti številnih meteoritov, naglih temperaturnih sprememb nad nebom in nočjo, ultravijoličnih žarkov — zgraditi pod površino, zvrtači skale. Njihovi prebivalci bodo morali piti vodo, ki jo bodo dobili s kristalizacijo kristalov, samji pa bodo morali proizvajati kisik za dihanje in se truditi na vse lepilje, da bi si ustvari- li znošne pogoje za življenje. Ker na Lunu ni premoga, bosta edini vir energije Sonce in atomi.

Novo življenje, ki si ga le težko za- miselimo, bo nekdo sledilo temu našemu prvemu potovanju. To pa še ne bo ju- tri ...

Zdjaj je pred nami bolj neposreden cilj: vrnitev na Zemljo, kamor bomo pri- šli 9. decembra. Kaj naj vam rečem o tem? Razumljivo, na Lunu ni vzletišča, kakršnega smo imeli na Kazbeku. Vzle- tili bomo iz položaja, v kakršnem smo. Kljub temu se ne bo težko dvigniti, saj je Lunina teža šestkrat manjša od Zem- ljine. V višini 50 kilometrov bomo izklo- pili motorje in se v istem trenutku spre- menili v Lunin satelit, nakar bomo okoli Lune napravili cel krog. Tedaj si bomo tudi ogledali Lunino — druga stran —

Ko bo kroženja okoli Lune konec, bo- do spet, sorigovorili naši motorji in naša vesmirska ladja bo krenila v smeri Zemlje. Potovali bomo po poti, podobni tisti, po kateri smo prišli in potovanja bo trajalo prav toliko časa, kot je tra- jali polet od Zemlje do Lune ...

Tudi prst najjužnejših predelov naše zemlje je rodovitna — Ali bodo na Antarktiki res uspevale rastline?

Da se bomo takoj razumeli. Iz antarktične prsti so res rasle redkvice, vendar ne na Antarktiki. Pred mesec je namreč eden iz- med novozelandskih raziskovalcev južnega pola naše zemlje prinesel iz Scottovega opo- rišča, kjer je glavni stan novozelandskega področja Antarkitke, škaticlo antarktične zemlje.

● V to zemljo so na Novi Zelandiji po- sejali redkvico in zrasla je brez oklevanja.

To je prvi znani primer preiskovanja last- nosti antarktične zemlje. Videti je, da Ame- ricane, Angleže, Fran- coze in Ruse na An- tarktiki ni niti naj- manj zanimalo, kaj je snov, ki je podobna nekakšnemu pesku, ki so jo našli tu in tam med antarktičnim ka- menjem. Vse bolj so jih zanimale rude, saj je znano, da so vse odprave na južni pol pričakovale, da bodo našle ogromne zaloge redkih kovin.

● Helma pa — tako se imenuje ta no- vozelandski učenjak — ni zanimalo nič dr- uga kot to, kakšna je antarktična zemlja ali prst. Hotel je ugotoviti, ali je sploh možno, da bi na Antarktiki zrasle kakršne koli rastline. Rezultat je presenetil. Zdjaj je Helm prepričan, da bi lahko rastline zrastle tudi pod antarktičnimi pogoji in namerava postaviti v novozelandskem opo- rišču prve tople grede.

Najbrž se bo res dalo gojiti v kratkem antarktičnem poletju nekaj preprostih rast- lin. Helm dela zdaj poizkus z rastlinami, ki uspevajo v zmrnem podnebnju v višini nad 2000 metrov. To seme bo poslal na Antarktiko, da bi ga tam zasadili že prihodnje po- letje.

● Antarktična zemlja je mešanica vul- kanskega prahu, apnenca in kremenca, po- mešani pa so jo še z navadnim novozelan- dskim prahom. Hlovice je v njej manj od 2 odstotkov, dovolj pa ima fosfatov in pre- cej kalija, natrija, nekaj čistega apnenca ter raznih topljivih soli. Ta analiza kaže, da je bila zemlja prirodno zelo slabo či- ščena, najbrž zaradi majhne količine vode, ki je pronicala skozi njo. Dokaz za to je tudi nizki procent hlovice. Dušika in organ- skih snovi je izredno malo, vendar toliko, da jih je mogoče izmeriti.

Ugotovili so še več. Ta zemlja, ki so jo prenesli v Novo Zelandijo, ni današnja, amp- pak je ostanek iz mlejšeje podnebja antark-

PRED LETI JE BILA ANTARKTIKA DEŽELA. KAMOR JE ČLOVEK ZASEL LE KAKSNE DAN V LETU. MEDNARODNO GEOFIZIKALNO LE- TO PA JE POSLALO TJA NESTETE ODPRAVE. TAKO DA SO ZDJAJ LJUDJE OB OBLAH JUŽNEGA POLARNEGA MORJA ZA STALNO POSTAVILI SVOJA BIVALISKA. NAŠA SLIKA KAZE IZKRCAVANJE SNEŽNIH VOZIL ZA BRITANSKO ODPRAVO.

Redkvice iz antarktične zemlje

tične preteklosti. V njej so našli mahove, bakterije itd, ki so večji del leta neaktivne in zaživijo šele, če so površinske temperature nad ničlo. Tako so našli na primer kos su- hega mahu, ki je pričel poganjati zelene li- stičke, brž ko so ga dali v vodo, čeprav je bil že nekaj mesecev popolnoma suh.

● Ko so ti rastlinski organizmi aktivni, sprejemajo hranilne sestavine iz kamenin in iz zraka, v zameno pa oddajajo snovi, ki so prišle skozi njihove celice. Čeprav je ta izmena hrane v Antarktiki silno sla- botna, je vendar le važen člen v verigi življenja, saj si drugače ne bi mogli za- misliti niti tjujenje, plingvinov in morskih ptic, ki jih je toliko okoli antarktičnega ledu.

● Čeprav je težko ugotoviti, vendar le ne smemo pričakovati, da bi v Antarktiki

lahko gojili rastline v večjem obsegu. Pro- blem je namreč v tem, da bi umetna to- plota v kakih gredah izvala močnejše gi- banje vode skozi zemljo. Ker pa vsebuje ta zemlja le malo hlovice, ki zadržuje hr- anilne sestavine, bi vodni tok brž ostromašil zemljo in bi morali že po prvem ali celo drugem sejanju uporabiti umetna gojilna.

Kako uspešni letalci so žuželke

Komar ni kdo ve kaj učinkoviti »letalni stroj«, ker je lahko vendar preletel s kilo- gramom medu 100 milijonov kilometrov da- leč. Med moramo seveda upoštevati za go- rivo — kot pri letalu bencin. V zadnjih letih so se biologi precej ukvarjali z žuželkami — ne toliko z vsakdanimi navadami kot z njih- ovimi sposobnostmi. Neki univerzitetni pro- fesor, znan biolog, je žuželke pritrjeval na »letalni milns«. Ta miln ima drobno ročico, ki se neprestano vrti okoli svojega prirodi- šča, pozanja pa jo brenčeca žuželka, ki jo profesor priplepi na drugi konec ročice. Po- sebna naprava šteje obrate in meri čas, re- zultati pa nam povedo hitrost, moč in pre- leteno pot.

Tako je kaj lahko proučevati moč tebi, muh in podobnega mrčesa. Zivalca leti toli- ko časa, da se izčrpa, kar pomeni, da je njen rezervoar za gorivo — želodeček, na- polnjen z medom — prazen. Nato je treba žuželko nakrmiti z nastanko iz- merjeno količino medu in jo spet poslati na pot. Ko se usta- vi, vemo, kako dolgo in kako daleč je letela z gorivom, ki ga je bila porabila. Bolj zaple- ten poskus je povedal celo več, namreč to, da je najbolj ekonomična hitrost komarja le 4 kilometre na uro. Čebelar ima jo višjo ekonomično hit- rost — dobrih 11 kilometrov na uro. En kilogram medu jim zadošča, da lahko prelete s to hitrostjo 14 milijona kilome- trov; muha pa 800.000 kilome- trov s hitrostjo 16 kilometrov na uro.

Poskusi so pokazali, da so čmrlji kaj neekonomične let- talne »naprave«. Letijo sicer lepo in so v zraku še kaj okretni, toda porabijo ogrom- no goriva. Največja učinkovi- tost, ki jo doseže komar, je komaj 0,03 odstotka. To pome- ni, da od energije, ki mu jo nudi kilogram goriva, izkoristi le 30 gramov za polet. Ugotovi- lli so tudi to, da leti večina žuželk mnogo bolj počasi kot ljudje v splošnem mislijo. Moli- nas namreč to, da so žuželke zelo majhna živalca in so zato

DETERON

ZAJAMČENO BREZ VSAKE PRINESI KLORA

HYGIEA
MEDICINSKO ZOBNO PASTO
KLOROFILOM
PROIZVODI
GALENIKA

KOT VIDITE, JE NAPRAVA ZA MERJENJE MOČI ŽUŽELK KAJ PREPROSTA — OKROGLA PLOŠČICA Z ROCAJEM, KI GA POGANJA UJETA ŽUŽELKA.

Odisejada »Velebitovcev«

Med najzanimivejša doživetja naših pomorščakov sodi nedvomno odisejada posadke jugoslovanske trgovske ladje Velebit, potem ko so jo minirali naacistični gusarji.

Ni dolgo tega, kar smo v našem listu objavili odlomek iz knjige »GUSARJI II. SVETSKOGRATA«, ki jo bo izdala založba »RAD« v Beogradu izpod peresa SLAVOLJUBA PRVULOVICA. Povzeli smo poglavje, ki govori o gusarskem napadu na jugoslovansko ladjo Durmitor nekeje v vodah Tihega oceana, še preden je bila napadena Jugoslavija ter o tragediji zajete posadke, ki so jo po mučnem ujetništvu v podpalubju s soljo naložene ladje prepeljali v neko italijansko ujetniško taborišče v Afriki.

V današnji številki bomo povzeli poglavje o tragediji posadke druge jugoslovanske ladje »Velebit«, ki so jo naacistični gusarji napadli junija 1941 v bližini madraske luke. Vendar naj še prej osvežimo spomin na gusarsko vojno:

Nemška admiraliteta je spustila gusarje na morje v dveh valih. Prva ladja je bila »Atlantika« (le-ta je zajela med drugimi ladjami tudi »Durmitor«), ki je izplula iz Kiela 31. marca 1940. Nato ji je v enakih časovnih razmakih sledilo še pet ladij, zadnja od teh je bila »Komet«, ki je izplula 6. junija 1940 iz Guttenhafena. »Kriegsmarine« je pošiljala gusarske ladje po točno izdelanem načrtu v različna področja. Prvo področje je bil centralni Atlantik od ekvatorja do tridesetega vzporednika; drugi južni atlantiki, tretje Indijski ocean, četrto pa Pacifik, ki je bil za naciste posebno privlačen.

Pirati »čežejo« bengalski zaliv

24. junija 1941 bi moral Dettmers, poveljnik piratske ladje »Kormoran« po nalogu admiralitete s svojo posadko minirati Indijsko luko Madras. Dotlej se je Dettmers lahko postavil z nekaj uspešnimi gusarskimi pustolovčinami. Od 3. decembra 1940, ko je izplul iz Gottenhafena, je potopil sedem ladij, eno 56.708 tonsko pa je zaplenil in jo poslal v spremstvu nemških vojniških ladij, (ki se je z njimi na morju pogosto sestajal zaradi oskrbe z gorivom) v francosko luko Bordeaux. Tam je služila Nemcem, dokler ni bila leta 1944 potopljena. Po 1. maju pa je dobil »Kormoran« ukaz, da odpluje v Indijski ocean.

ne bi ničesar zgodilo — niti na misel mu ni prišlo, da bi postal čolne po brodolomce. Prepustil jih je usodi.

»Velebit« se namreč ni potopil. Skupinica, ki se je vkrcala v čoln, se je zgubila v noči, glavna posadka, med katerimi so bili ranjenci, pa je plula na goreči ladiji, ki je bila prepučena valovom in morskemu toku.

Skoraj pet mesecev kasneje je bila luka Bonington na Andamskem otočju, (ki leži med desetim in petnajstim vzporednikom severne geografske širine, na jugu delte burmanske reke Iravadi) vsa na nogah. Vsi so želeli videti štiri člane posadke z »Velebita«, ki so že davno izgubili videz običajnih ljudi. Rešili so jih andamski ribiči, ko so jih našli na pustem otoku.

nio zanesljivo smrt. Poskušali so odnesti celo kožo, kot so vedeli in znali. Tako se je eden od njih prebil na sprednji del ladje. Ko so plameni sikali bliže je privlekel od nekod mizo in jo z vrvmi spustil na morskogladino. Na njej je potem prebil dva dneva, dokler ni splezal spet na ladijsko palubo. Tedaj je našel še sedem tovarišev, od katerih so bili trije Jugoslavnici, štiri pa Indijci. Vsi opečeni in raztrgani so potem pretaknili ladjo in našli nekaj hrane in olja, da so si blazili bolečine. Steli so ure in ure in pričakovali rešitve. Toda zaman so se ozirali v nebo in zaman jim je pogled begal od obzorja do obzorja.

S splavom na kopno

Kopno so ugledali šele deseti dan. Tisto noč je »Velebit«, ki ga je nosil morskotok, nasedel na podvodno čer. Ko se je zdaniilo, so videli, da jih deli od kopnega še nekaj milj. Začeli so kričati in zvoniti. Vendar brez uspeha. Ni jim preostalo drugega, ko da z največjo težavo napravijo splav od tistega česar jim ogenj ni ugrabil.

Morski tok je bil tako močan, da je bila skupinica, ki je šla na ogled, kmalu na obali. Naglo so preiskali otok po dolgem in počez. Razen nekaj kokosovih oreh in nekaj školjk niso našli ničesar drugega kot močvirje in neprehodno šibje.

Morski tok je bil močnejši

Huje kot to pa je bilo, da se niso mogli vrniti na ladjo. Z »Velebita« so jih preostali dolgo opazovali, kako se brezuspešno borijo z morskim tokom. Ko so uvideli, da je morje močnejše, so jim z »Velebita« poslal steklenico vode in nekaj hrane privezane na večji kos lesa. Morski tok je pošiljko prinesel do obale.

Kakšnih dvajset dni pozneje se je odročila zapustila ladjo tudi preostala posadka. »Velebit« se je počasi, toda vidno potapjal. Z dvema čolnoma, ki so jih brodolomci zgradili na ladji, so zapluli proti otoku. Po dolgem naporu so pripluli v manjši zaliv in se izkrcali.

Teden za tednom, mesec za mesecem

Upanje na rešitev je bilo prav majhno, saj ni bila lakota, ki jim je pretila, nič manjši sovražnik kot »Kormoranov« topovi in Ocean. Od časa do časa so zapluli do bližnjih otokov, toda tam ni bilo nič boljšega. Jedli so školjke in travo. Rib niso mogli loviti, ker niso imeli pribora. Dolgo so jih poskušali loviti, vendar brez uspeha. Na ogenj, ki so ga prinesli z ladje, pa so najskrbneje pazili. Noč in dan je moral biti nekdo ob njem.

Iskanje hrane ni bil edini boj za obstanek. Nekoč so jih napadli tudi roji komarjev. Komaj so se jih obranili. Tako je minilo nekaj mesecev, ne da bi srečali kogarkoli. Medtem pa so dostikrat ostajali ločeni v skupincah, ker niso mogli vsi hkrati v majhnem čolnu z otoka na otok ali pa ker je slabo vreme preprečevalo, da bi se že po nekaj dneh vrnilli po tovariše, ki niso mogli v čoln. Nekoč sta ostala na enem izmed otokov dva člana nekdanje po-

sadke in šele po petinštridesetih dneh se je brodolomcem posrečilo, da so se spet sešli.

Cas je bežal in smrt je spet stegnila svoje prste. V začetku novembra sta umrla dva tovariša. Potem je minilo spet štirinajst dni.

Nekega dne...

Kakor vsak dan, so tudi tistega dne iskali hrano. Znenada pa so opazili na morju čoln in v njem neznane ljudi. Čoln se je bližal obali. Začeli so mahati in klicati. Ze blizu obale pa so neznani ribiči obrnili čoln. Bržkone so se prestrašili razcapanih, kosmatih brodolomcev.

Ce ne bi bilo med njimi Indijcev, bi morda še dolgo trajalo, preden bi se rešili. Eden izmed Indijcev pa je, ko so neznani ribiči obrnili čoln, začel klicati v svojem jeziku na vse

»Kormoranov« posadki, ki jih je takoj zaprla v podpalubje.

»Kormoran« je križaril naprej proti Sumatri, oddaljujoč se s področja, ki bi lahko v nekaj urah postalo nevarno. Zažgani »Velebit« se je videl od daleč. Tistega dne popoldne je Dettmers v jugozahodnem kurzu naletel na neko avstralsko ladjo in jo potopil. Napadel je podnevi in posadka je imela dovolj časa za izkrcanje. Kmalu se je nekaj deset Avstralcev pridružil ujetim Jugoslovanom in pomorščakom iz drugih držav.

Pičla žetev po gusarskih merilih

1. septembra 1941 je bil »Kormoran« v istih vodah, kjer je pred več kot dvema mesecema potopil »Velebit« in avstralsko

Rešitev in novo ujetništvo

31. januarja 1942. leta so ujetniki zaslišali močno eksplozijo. Tedaj so potokli stražarje in prišli na palubo. Ladjo je zadel v levi bok zavezniški torped. Večji del nemške posadke je bil mrtev, pa tudi ujetniki so imeli žrtve. Dva rešila čolna sta bila uničena, medtem ko so se v dveh drugih pomešali preživeli nacisti in ujetniki. Okrog petdeset ljudi se je rešilo z nemške ladje in preživelo prav toliko ur na morju. Tretjo noč se je pojavila neznana podmornica. Ko so vsi pričakovali rešitve, so ostru povelja s palube napovedala — novo ujetništvo. Podmornica je bila nemška. Taborišče na ladji se je tako pomaknilo pod gladino Atlantika. Ze tako tesen prostor v podmornici je postal še tesnejši za ujetnike. Nemci so jih stlačili, kot bi natlačili ribe v konzervo.

Februarja 1942 je nemška podmornica zapula v eno izmed naacističnih luk. Skupina preživelih z »Velebita« je po osmih mesecih prišla v legalno naacistično taborišče za vojne ujetnike.

Namesto razmišljanja h koncu

Toda vrnimo se raje zopet k »Velebitu«.

Ko so ladjo obsuli z ognjem, so Jugoslovani tečili k levemu rešilnemu čolnu. Celo prestrašeni mornarji so bili presenečeni, ko so jim z reflektorji osvetlili čoln. Domnevali so, da jim hočejo pomagati pri spuščanju čolna. Toda bili so naivni.

Velebitovci so jo komaj odnesli

Prelaganje hrane in drugega je trajalo nekaj dni. Poslednjega dne, ko so v glavnem vse opravili, so veleli ujetnikom, naj se pripravijo. S stražo so jih prepeljali na dovo ladjo, ki naj bi jih odpeljala v Nemčijo. Zivljenjski pogoji na »Kulmerlandu« niso bili nič boljši kot na »Kormoranu«. Ladijskim ujetnikom so bila vrata ladijskega zapora vedno odprta. »Kormoran«, je odpeljal proti avstralski obali, da bi minira luko Fremantle. Do tja ni prišel, niti ni mogel izstreti min v morje. 19. novembra 1941, je naletel na avstralsko križarko »Sidney«, ki ga je potopila.

Zivčna vojna v podpalubju

Iz dneva v dan so ujetniki opažali spremembo temperature. Tako so lahko sklepali, da iz tropskega predela prehajajo v hladni pas. V sk adišču, kjer je bilo natlačenih več kot osemdeset ljudi, je postajalo vedno

S Kormorana na Kulmerland

Ujetniki z Velebita in ostalih ladij niso niti slutili kam je »Kormoran« namenjen. Od časa do časa so jih pustili na palubo in tedaj so lahko videli, kaj gusarji počno. Istočasno je nekaj mornarjev opazovalo vse strani obzorja. »Kormoran« je čisto plul brez znaka za pripravljenost. Tedaj je posadka obnovljala ladjo, jo barvala z novo barvo ali opremljala z novimi »kulisami«.

Kdo je prestregel drugi del posadke?

Kakšna pa je bila usoda tistih, ki so se rešili s čolnom? Medtem, ko so treskale granate, so spustili čoln v morje. Med njimi je bilo nekaj težkih ranjencev. Skozi luknje v čolnu je brizgala voda in prav nič ni kazalo, da si bodo na nemirnem oceanu rešili življenje. Ni bilo dolgo, ko so se tako oddaljili od ladje, da je niso več videli. Ob zori so s čolna opazili silhueto ladje. Upalji so, da so jim prihiteli na pomoč zavezniški. Z neznane ladje so res kmalu poslali nekaj signalov, ki pa jih mornarji z »Velebita« niso poznali. Ni bilo dolgo, ko se jim je neznana ladja približala in spustila lestvice.

Velebitovcev

Brzjavni ukaz iz Nemčije je prekinil nadaljnje zadrževanje »Kormorana« na področju med Sejšelskimi in Maldivskimi otoki. Nekega ladja je zapustila japonsko luko in šla gusarjem nasproti. Po 13. oktobru se je približno na položaju 52°30' S - 97°00' E pojavila maskirana oskrbovalna ladja »Kulmerland«, ki je oskrbovala »Orion«, »Komet« in »Kormoran«.

Najprikladnejša DARILA

WORTH COTY Tokalon Tokalon Tokalon EAU-DE-BEAUTE Adonis

DOBITE V VSEH DROGERIJAH IN PARFUMERIJAH!

Zakaj Dettmers madraske luke ni miniral, še danes ni natančno ugotovljeno. Zelo verjetno je, da se je zbal dveh britanskih ladij, ki ju je srečal, čeprav sta ti dve dopustili, da je — z japonsko zastavo — mirno nadaljeval pot. Naj bo že tako ali drugače, gotovo je samo to, da seje Dettmers odločil »prečesati« Bengalski zaliv.

Robinzoniada velebitove posadke

Kar so fantje preživeli je pravcata robinzoniada: Medtem ko je granata za granato razbijala ladjo, so zaman iskali rešitve. Skočiti v morje bi pome-

Brezdušni, kot bi streljali na tarčo

Bilo je okrog polnoči 26. junija, ko so piratje opazili neznanu trgovsko ladjo. Dettmers, ki je nosil v sebi globoko zakoninjen moto Führerjeve strategije, se je odločil za takojšen napad. Nacisti so prizgali signale. Še preden pa je posadka na »Velebitu«, ki je plul iz cejlonske luke Colombo proti Burmi, razumela, za kaj gre, je ladjo oplazilo nekaj reflektorjev, takoj nato pa so zabobneli topovi. Na »Velebitu« je nastala zmešnjava: piratski topničarji so zadeli krmo, poveljniški most in onesposobili radijsko postajo; na palubi so se valjale prve žrtve, drugi, ki so poskakali s svojih ležišč, pa so hiteli na ladijski kljun, ki ga je požiral ogenj.

Topničarji na »trgovski ladiji« so medtem kar naprej pojnili topove. »Velebit« je bil kmalu podoben razbitinam ekspresnih vlakov, ki sta trčila drug v drugega. Ljudje so hiteli k rešilnim čolnom, toda le en čoln je ves preluhan od drobec granat, dosegel morskogladino. V njem seveda ni bilo prostora za posadko, čeprav je je nenadni napad zdesetkal.

Lupina sredi oceana

»Kormoran« je streljal dobro uro, potem pa je dal Dettmers povelje za odhod, kakor da se

Našli so ostanke »BOUNTYJA«

Sredi med Aucklandom in Panamo — daleč od običajne ladijske linije — leži osamljen otok Pitcair. Tu je zdaj potapljač Luis Marden odkril ducat, od slane vode razjedenih delov bakrene obloge in druge ostanke ladje, ki je pred 167 leti zgorela in se potopila. »New York Times« je to vest objavil med najvažnejšimi političnimi novicami na prvi strani: ameriški pomorski strokovnjaki pa so potrdili, da je Marden naletel na razbitino slavne jadrnice »Bounty«.

»Bounty«? Zaradi nje omenjajo Pitcair v etni savi z Robinzonovim samotnim otokom ali Stevensovom otokom zakladov — samo da se Pitcair ni porodil v pisateljevi domišljiji. Zgodbe o Pitcairu — vdrže vsakršno kritično preiskavo. Veliki ep britanskega pomorstva je bil resničen.

Začelo se je takrat, ko je britanska admiraliteta l. 1787 poslala jadrnico »Bounty« s komandantom poročnikom Blighom na Južno morje. Ladja naj bi prepegljala živo v Zahodno Indijo, kjer so hoteli vzgojiti nove kulture. William Bligh je bil za to ravno pravi mož, zakaj udeležil se je druge odprave kapitana Cooka in žito tako rekoč »odkril«, pri čemer se ga je oprljal vdrvek »Bligh«.

»Bounty« je torej dosegla Tahiti in naložila 1500 sadik v posodah. Potem se je obrnila proti Zahodni Indiji. Navsegla 23. aprila 1789 so Bligha zgodaj iz postelje: Fliescher Christian, ki je med vožnjo napredo-

val do prvega oficirja na ladji, je kapitanu razložil, da je ujetnik. Na »Bountyju« je poneli izbruhni upor. Kdor se ni šel k upornikom, so ga zaprli v podpalubje. Potem so uporniki Bligha in 18 teljivi domišljiji. Zgodbe o Pitcairu — vdrže vsakršno kritično preiskavo. Veliki ep britanskega pomorstva je bil resničen.

Zakaj je izbruhnil upor in ali je bil upravičen — o tem je bilo napisanih že ducate knjig. Film s Charlesom Lightonom — Blighom in Clarkom Gahom — Fliescherjem Christianom prikazuje komandanta kot ledeno hladnega narisava že literatura. Danes je Bligh tako rekoč »rehabilitiran«. Kdor hoče moza razumeti, si mora namreč predstaviti njegov bas: to je bil čas brutalne strogosti na vsaki ladji. Tepež je bila vsakdanja kazna. Dolge vojnje, večkrat v neznanu, so terjale strogo disciplino na krovu. In Bligh je bil moč z jekleno voljo... Do Tahitija se ni zgodil nič posebnega. Upor je izbruhnil šele kasneje, ko je posadka dolgo tedne preživela na kopnem, na »raj-

skem otoku«, v naravi s temno-poltimi ženskami, ki so ljubile bele može. Fliescherju Christianu se je prvemu stotilo po raju in temnih lepoticah. Zanimal je upor in obrnil ladjo spet proti otoku. Bligh in njegovih 18 mož pa se je spoprijelo z morjem, zaradi česar jih mornarji še danes občudujejo.

V neprestanem strahu pred ljudščico, sestradani in žejni so med nevljativni preveslali nad 3.500 morskih milj in se slednjič izkrcali na Timorju. To je najdaljša vožnja, ki jo je kdaj koli zmogel kak rešilni čoln... Čez Batakovo se je Bligh vrnil v London. Ker je svojo ladjo izgubil, je moral seveda pred sodišče. Sodniki so ga opustili, nato pa je bil celo paviljen. Dobili je drugo ladjo. 1892 je pod Neisonom vodil linijsko ladjo, ki je pomagala obstreljavati Kjobenhaven. Admirali ga je sam odlikoval za hrabrost. Čez nekaj let je bil, sedaj že z admiralskim činom, guverner Novega Zveznega Walesa; tu pa ga je spet zapustila sreča, spet so ga mu uprli voljaki. V obvehanju z ljudmi res ni imel srečne roke.

ARGO

4 KROŽNIKI ODLIČNE JUHE V 7 MINUTAH ZA 60 DINARJEV

ARGO JE KONCENTRAT GOVEJE JUHE I 2 JAJČINI TESTENINAMI V VREČICAH I ZAHTEVAJTE V VSEH TRGOVINAH NOVI PROIZVOD ZNANE TOVARNE KONZERY ARRIGONI V IZOLI

ARGO IZOLA

hladneje. Prišel je december. Deset članov posadke z »Velebita« je bilo že pet mesecev po ladijskih zaporih v večni negotovosti, ali bodo še kdaj stopili na trdna tla. Decembra so ujetnike vkrcali zopet na drugo ladjo. »Kulmerland« se je srečal z njo v južnem Atlantiku. Položaj ujetnikov se je še poslabšal. Ladja je vozila proti jugu med ledenimi gorami. Možnost, da se bo vsak čas potopila, je močno vznemirjala posadko, ki je doživela hude prizore od potapljanju ladij. Ponoči so vozili brez luči, podnevi pa so na krmni obesili platenne znake, da bi jih prepoznale naacistične podmornice, po sončnem zahodu pa je posadka pokrivala dimnik z mrežo.

Reflektorji na »Kormoranu« ab osvetljevali le najobetnejše del ladje. Gusarji namreč niso streljali povsod po ladji, temveč le v določene dele: komandni most, radijsko kabino in naprave za krmarjenje. Topovski strel je zbrisal čoln in ljudi s palube...

Vse kaže, da Dettmers in njegovi mornarji na »Kormoranu« niso napačno razumeli besed svojega Führerja:

»Za Nemčijo je vprašanje kako osvojit največ in plačati najmanj...« (iz nekega govora leta 1937).

Tisočletja stara rezbarija

REZBARIJA, KI SO JO LETOS ODKRILI MED IZKOPAVANJI V NIMRUDE V IRAKU, VELJA ZA NAJLEPŠE ARHEOLOŠKO ODKRITJE ZADNJEGA LETA. NI ZNANO, ALI PREDSTAVLJA BOZANSTVO ALI OSEBO IZ KRALJEVE HISE IZDELANA PA JE TAKO PLASTICNO, DA ZDALEC PREKAŠA VSE PODOBNE ASIJSKE UMETNINE. POSEBNO LEPO SO IZREZJANI KODRI IN OBLACILO — UPOŠTEVATI MORAMO, DA JE REZBARIJA KOMAJ 25 CENTIMETROV VISOKA.

Tu - 114 »Rusija« je vzletel

PRVEMU POLETU NAJVEČJEGA POTNISKEGA LETALA NA SVETU TUPOLJEV TU-114 JE PRISOSTVOVAL TUDI NIKITA HRUSCEV. NA PRAGU ORJAKA GA JE PRICAKAL NJEGOV KONSTRUKTOR IN PRIPREDIL PREDSTAVNIKOM OBLASTI SVEČAN SPREJEM V NOTRANJOSTI LETALA, KI IMA MED OSTALIM TUDI SALON ZA 48 OSEB. NA KRAJŠIH POLETIH BO LAHKO PREPELJAL 230 POTNIKOV. NA DALJŠIH, NA PRIMER MOSKVA-NEW YORK PA 170. NAŠI SLIKI KAZETA ORJASKE VIJAKE DVEH REAKCIJSKIH MOTORJEV IN KONSTRUKTORJA TUPOLJEVA V POGOVORU S HRUSCEVOM.

ČE ŠTRAJKAJO CESTNI POMETAČI...

NAJRAZLIČNEJŠI STRAJKI SO ZADNJE MESECE MOTILI PARIZANE. VENDAR JE BIL NAJORIGINALNEJŠI MED NJIMI GOTOVO STRAJK ULICNIH POMETAČEV. PARIŠKE ULICE SO BILE TU IN TAM DOBESEDNO ZASUTE Z NESNAGO.

Deklica usmiljena...

...TAKO POJE NARODNA PESEM IN TAKO SO KRSTILI V AMERIKI MLADO KUCHARICO, KI SE JI JE NA SMRT OBDOJENI PURAN TAKO SMISLIL, DA JE SPUSTILA NA TLA SVOJ PREDPASNIK IN IZJAVILA JASNO IN GLASNO, DA GA NE MORE ZAKLATI. ZA KOMENTAR K SLIKI SAMO TO: LE ČEMU SE KUCHARICE OBLEČENE V KOPALNO OBLEKO IN ČEMU NA SMRT OBDOJENEGA PURANA OKRASIMO S PENTLJO.

OD ZVESTE ŽIVALI SE VČASIH PRAV TEŽKO LOCIMO KOT OD CLOVEKA ZATO NAS NE SME ČUDITI, DA JE NEKI LJUBITELJ PSOV TAKO LE POSKRBEL ZA SVOJEGA STAREGA SPREMLJEVALCA, KO SO GA IZDALE ZADNJE NOGE. NAVEZAL MU JE NEKAKŠNO OGRODJE S KOLEŠKI IN PES LAHKO ZDAJ SPET HODI PO PREDNJIH NOGAH — MACK PA SEVEDA NB MORE VEČ PREGANJATI.

PRAVICA JE SPET DOBILA SVOJO GLAVO. DRJASKI KIP PRAVICE NA SODNI PALACI V MILANU JE MED BOMBNIH NAPADOM LETA 1943 ZGUBIL GLAVO. ZASLUGI NEKEGA MILANSKEGA KIPARJA JE ZDAJ MILANSKA PRAVICA SPET DOBILA GLAVO. KI SO JO SLAVNOSTNO PRITRDLI NA OBLAVLJENI TRUP.

KO SO POLICISTI VDRLI V KLET NEKE HIŠICE V ALZU NA BAVARSKEM, JIH JE OBSLA GROZA. NAJBOLJ RAFINIRANE MUCILNE NAPRAVE VSEH VRST SO KAZALE, DA SE JE TAM DOGAJALO NEKAJ STRASNEGA. LASTNIK JIH JE SPREJEL Z NASMEHOM: »NIKAR NE VERJEMITE, SAMO SALLI SEM SE, KER BI RAD NAPISAL DOBER KRIMINALNI ROMAN.« PRICA ROSINA REISINGER PA JE Povedala DRUGAČE. NJENA NALOGA JE BILA, DA ZVABLJA PETICNE MOSKE NA OSAMLJENE KRAJE. KJER JIH JE GROTH — TAKO SE NAMREČ PIŠE LASTNIK STRAHOVNE KLETI — OMAMLJAL IN NATO V KLETI IZSILJEVAL DENAR. OB POGLEDU NA MUCILNE NAPRAVE JE VSAKA ŽRTEV IZGUBILA POGUM IN PLAČALA. KOLIKOR JE GROTH ZAHTEVAL, NERAZUMLJIVO JE, DA ŽRTEV TAKO DOLGO ZLOČINCA NISO PRIJAVILE POLICIJI — ZA TO JE SEVEDA POSKRBELA ROSINA. SAJ JE VEDNO IZBRALA LE POROCENE MOSKE. GROTH JE BIL PRIPRAVLJEN TUDI NA UMOR, CE BI SE ŽRTEV PREVEČ UPIRALA. V TA NAMEN JE IMEL NA ELEKTRICNEM STOLU LE STIKALO ZA MOČNEJSO VOLTAZO. NA SREČO GA JE POLICIJA ODKRILA PREJ. PREDEN BI LAHKO POSKUSIL TUDI TO

Nevsakdanje

ROP IZ MATERINSKE LJUBEZNI

Mačka lovi miši in podgane, v hudi sili pa zalezuje tudi ptice in celo krte. Zlepa pa še ni bilo slišati, da bi popadla tudi piščanca in to celo z domačega dvorišča, kot se je pred nedavnim zgodilo pri Rangusovih na Drami na Dolenjskem.

Mačka je piščanca popadla in ga ob vpitju domačih odnesla z dvorišča, kar najhitreje je mogla. Tretji dan po tem dogodku — mačke ves ta čas ni bilo na spregled — je imela gospodinja opraviti na podstrešju. Nenadoma zašiši iz temnega, oddaljenega kota milo, pridružno čivkanje. Po dolgem iskanju je našla v stari skrinji — ugrabljeno pišče! Bilo je zamotano v cunjno, mačka pa ga je ljubosumno stržila. Pišče je bilo zdravo in brez vsake poškodbe; gospodinja ga je rešila iz neprosto-voljnega ujetništva, mačko pa spodila s podstrešja.

Naslednjega dne pa je pišče spet izginito. Gospodinja, ki je sedaj že vedela, kje ga mora iskati, je pišče res našla na podstrešju v stari skrinji. Mačka pa je bila nepojmljivo trdovrtna: takoj naslednjega dne je pišče spet ugrabila in ga odnesla v svoj brlag na podstrešju.

Gospodinja je bilo tega že dovolj. Z mačko je hotela pošteno obračunati — toda nenadoma se je čudni pojav živalskega nasilja pojasnili sam od sebe: nekdo je našel mrtve mladičke, ki so mački po nesreči poginili. Uboga žival si je, prekipavajuča od materinske ljubezni, zato iskala nadomestilo za izgubljeno družinsko srečo v — kokljini družini!

I. P. (Narvada »Natečaja zanimivosti« — 500 din)

PETELIN — INVALID

Ni poredko, da »poplača« pri preprih med sosedi žaljivke svojega gospodarja perutnina, ki se užaljen nad njo maščuje in dá tako duška svoji jezi.

Tako je bilo pred nedavnim tudi v vasi Steza na Hrvatskem. Kmet Klarič, ki se je s svojim sosedom že dolgo prepirjal, se je nekega dne z meščajem spet močno sporekel. Beseda je dala besedo, čez plot so letele žaljivke in Klaričev sosed je bil tako močno užaljen, da se je sklenil maščevati. Res je potem tako »posvetil« s kamnom Klaričevemu petelinu, da je živali zlomil nogo.

Kmečko dvorišče seveda ne more biti brez petelina in zato je kmetu Klariču, ki se mu je nesrečna žival zasmilila, padlo na misel nekaj posrečnega: svojemu pohabljenemu

petelinu je iz lesa naredil nožno protozo ter mu jo pritržil namesto prave noge. Po nekaj dneh poskušanja se je petelin res naučil hoditi z umetno nogo in se sedaj spet šopiri med kokošjo jato na Klaričevem dvorišču. Spretni kmet pa je zadovoljen in hkrati ponosen, ker se mu je njegov »kirurški« poseg tako lepo posrečil.

NAD 6.000 JAJC ZA GRADNJO MINARETA

Pred štirimi leti so v Uroševcu pri Prishtini dogradili novo džamijo (mohamedansko molilnico). To samo po sebi ne bi bilo nič nenavadnega, ko ne bi za gradnjo njenega minareta uporabili namesto vode pri mešanju malte — jajčni beljak!

Za vitki minaret uroševske džamije so zidarji porabili beljak iz več kot 6.000 jajc. Malto so mešali z beljakom namesto z vodo zato, ker se tako pripravljena minogla bolje strdi in bolje veže kamen ali opeko. Pri gradnji visokega minareta pa je seveda trdnost zidov poglavite važnosti, sicer bi se vitki stolp, ki je grajen brez železne armature, lahko podrl že pri malo močnejšem vetru.

Danes menimo, da so tudi antični gradbeniki, katerih trdne stavbe tako uspešno kljubujejo zobu časa, morali zidati na podoben način, da so zgradili stavbe s tako trdnimi zidovi. Znano je, da zidove antičnih stavb sila težko rušiti, ker so trdi, kot bi bili iz samega kamna. Podobno trdnost zidov pa je opaziti tudi pri podiranju starih minaretov, ki jih že od nekdaj gra-

dijo z malto, mešano z jajčnim beljakom. Tako so pred dvema letoma morali podreti v Prishtini džamijo, ki je stala blizu Narodnega gledališča, ker so tam nameravali zgraditi velik hotel. Starega minareta pa niso mogli začeti podirati pri vrhu, tako je bil trden, ampak so ga morali izpodkopati, da se je prevrnil. Minaret je še po padcu ostal skoraj nepoškodovan, le na nekaj mestih je rahlo razpokal, tako trdni so bili njegovi zidovi po zaslugi malte iz beljaka.

GNEZDO V BUČI

Na vrtu kmeta Medija iz vasi Rajinec pri Bujanovcu je letos v nekem prisojnem kotu zrasla lepa, velika buča. Zadolovljivi kmet, ki je hodil opazovat veliki plod, je bil vesel,

ko je videl, kako raste in se debeli, ter je na oko ocenil, da bo buča težka vsaj 30 kilogramov, ko bo zrela.

Kmetovo začudenje pa je postalo še večje, ko se mu je zdelo, da je buča že zrela in jo je odrgal. Buča je bila namreč za svojo velikost izbi bilo z njo vse v redu. Kmečno lahka, vse prelaha, da tu se je takoj zazdelo, da mora biti volta. In res! Na spodnji strani je bila v buči okrogla luknja, ki je Medija prej ni opazil. Kmet je v luknjo previdno dregnil s palico in iz nje so nenadoma začele skakati — miši!

Ko je Medija bučo razpolovil, je videl, da je ostala od nje samo še zunanja lupina. Vso notranjost so izpraznile miši, ki so se v buči naselile in si tam napravile veliko gnezdo.

GAMS — OVCJI VODNIK

V Mihovnem pod Gorjanci je nekoč s pašo brez sledu izginita majhna čreda ovac. Zečez nekaj dni pa so kmetje s hriške strani povedali, da so ovce na Zumberku, kjer se mirno pasejo. Tja jih je menda pripeljal — star gams!

Mihovčani so potem res našli svojo izgubljeno drobnico onkraj Gorjancev in jo pripeljali nazaj na kranjsko stran, uganke, kaj je imel pri njih opraviti stari gams, pa so rešili lovci:

Zgodi se, da čreda gamsov prežene iz svoje družine starega samca, ki potem blodi sam po gozdovih in se naseli v kakem samotnem kraju, celo tam, kjer gamsi običajno ne živijo. Gorjanci niso bili nikoli dom divjih koz-gamsov. Stari izganec, ki ga je njegova družina kdo ve zakaj izobčila iz svoje srede, pa je med samotnim popotovanjem priblodil v te gozdove, si v prisiljenem samotarstvu našel družbo ovac in — postal njihov voditelj. Po opisanem »izletu« ovčje črede so tamkajšnji lovci seveda kaj kmalu prisilili zvodniškega gamsa, da jim je prepustil trofej svojih krasnih rogov, ovce pa jim posihmal niso nikoli več uhajale čez Gorjance.

I. P. (Nagrada »Natečaja zanimivosti« — 500 din)

OTROK GOVORI ESPERANTO

Mednarodni jezik esperanto slovi po tem, da je izredno lahek za učenje in esperantisti se radi pohvalijo, da se tega jezika lahko nauči prav vsakdo, tako preprost je.

Lep dokaz, da je ta trditev resnična, je triletni Dubravko

Čat, sinko upravitelja osemletne šole v Koprivnici na Hrvatskem. Mali Dubravko je namreč daleč naokoli poznan kot — dober esperantist! Z očetom se pogovarjata samo v esperantu in Dubravko obvlada mednarodni jezik prav tako dobro kot materinsko. Ker imajo esperantisti v Koprivnici svoj klub, je njegov član seveda tudi Dubravko Čat in njegovi klubski tovariši so zelo ponosni, ko imajo v svoji sredi najmlajšega esperantista v naši državi.

Da vas ne bo zeblo...

Od leve proti desni: Model zimskega plašča s krznim ovratnikom in našitki iz blaga. — Drugi model po vrsti prikazuje moderen kostim s kratko in ravno krojeno joplico ter ozkim krilom. — Tretji model je preprosta dopoldanska obleka iz gostega volnenega blaga. — Elegantno popoldansko koktajl obleko vidimo v četrtem modelu. Ta obleka ima ob pasu naborke in pentljo. — Zadnja skica prikazuje elegantno večerno obleko iz vzorčastega taft-brokata. Tudi se vrste blaga je v vseh manufakturnih trgovinah dovolj. Obleka ima globok izrez, zadaj pa je krasa bogata pentlja, ki prehaja v vličko. — R. D.

V VLAKU

Sedela je v vlaku z majhnim, komaj nekaj mesecev starim otrokom v naročju. Bila je elegantna na pogled, skoraj bi človek rekel, da izgleda, upadljivo oblečena. In navsezadnje, zakaj ne bi bila lepa in privlačna, saj je bila mlada in kljub odmalčku v naročju nekam otroško navivna.

Med enakomernim drdranjem koles, ki je uspavalo dojenčka, se je začela mlada mati pomenkovati s sopotnico, starejšo ženo, pametnih dobrih oči.

Tej se je ustavljal pogled na otroški glavici, ki jo je pokrivala grda akorja, ki dela dojenčice odvrtno.

»Oprostite, toda, se vam ne zdi, da otroka moti tole na

glavici? Z vazelinom ali oljem ter čistim glavnikom lahko tole lepo odstranite,« je previdno svetovala žena.

»Oh, vi, kaj si vendar mislite?« je zrasla mlada. Otroci je čist, to bo pa že samo odpadlo. Starejša na to ni ničesar odmalčku v naročju nekam otroško navivna.

hotela opravičevati ali pa zboljšati njeno mnenje o sebi. Tedaj pa je iz otrokovih ust padla dudka, ki jo je ves čas zvečil. Padla je na črna tla kipevja, umazana od nsetih nog. Dudka je obležala na tleh, dete pa je v spanju zavekalo. Njegova mati se je sklonila, po-

je razpredel v kopeju in motilo ga je le enakomerno drdranje koles.

»Prav gotovo mislite, da nič ne vem, ker sem mlada, pa se motite. Bila sem že v Parizu in marsikje še, v inozemstvu,« je bruhnilo iz nje, ko se je obrnila k starejši sopotnici. Ko da bi se

brala dudko, jo obrisala v robec in jo — potisnila v otrokova uste. Nato si je popravila koder na čelu in se olajšana naslonila na oblačljen naslon.

Nismo mogli skriti začudenja, ki ga mati ni opazila. Starejša žena z resnimi, razumnimi črni pa je vstala in zapustila kupe.

Začimbe in naše zdravje

V vsaki kuhinji uporabljamo sol, gorčico, papriko. Če sežemo po teh začimbah, ali nimamo morda tesnoben občutek okrog želodca? Večkrat se vprašamo, če so te začimbe zdrave ali ne? Znanost je ta problem dobera raziskala

di, ki jih človek dnevno zaužije. Zato pri teh bolnikih na mizi ne smejo biti solniki. Uživati ne smejo prostirnih začimb, ker povzročajo preveliko željo. Preveč tekočine pa bolnikom z motnjami v krvnem obtoku ni priporočljivo. Zdravemu človeku zmerno uživanje domačih in tujih začimb res ne škodi. Domača zelišča niso nič boljše in nič slabša od uvoženih. Kdo bi pogrešal v jedeh janež, kumno, gorčico, čebulo, česen, hren, meliso, meto ali brinove jagode? Kdo bi se nadalje mogel odreči popru, papriki, cimetu, klinčkom ali vaniliju? Južno in vzhodnoazijski narodi začinjajo dnevno svoje jedi s temi začimbami, pa zato porast želodčnih bolezni ni nič.

Začimbe poplenitijo našo hrano, zbujaajo tek in pospešujejo prebavo. Preveliko uživanje začimb pa otopi živce za okus. Bili zmereni, skrbno izbirati zelišča in začimbe ter biti iznajdljivi v pripravi le-teh, je umetnost, ki prinaša sadove. Zdravje zavisi od dobre in okusne jedi, začimbe pa pripravijo jed okusno, da zaužito hrano človek čim boljše izkoristi.

»Jela sol — kot dodatek kopeli dela čudeže. Popolnoma preroben si po kopeli, če si ji dodal.«

»Jela sol — osvežuje in krepi živce — zato ne šteti denarja — skrbi za svoje zdravje in kupi si takoj »Jela sol.«

Razveze / Švic

Na splošno zatrjujejo, da je v Švic soražmerno največ zdravstvenih razvez v svetovnem merilu. Po najnovejših ugotovitvah pa to ne drži več, zakaj posebna agencija pri Združenih narodih je objavila statistične podatke o ločitvah po svetu. Podatki obsegajo 27 dežel, med njimi pa je Švica na petnajstem mestu, saj znaša odstotek ločenih zakonov koma devet desetih odstotka na tisoč prebivalcev.

Zaupaj mi

Srečanje

Mladenčič v trolejbusu so opazovali izrez poletne obleke. In prav te mladenčice, od katerih je bil črnolasec še posebno prikupen, je opazoval zdravnik. Deklica se ni obrnila, toda čutila je, da jo gledajo. Mladenčič so se prerivali naprej, proti njej. Medtem ko se je ona usedla, se je mladenčič z brčicami nagnil k njej.

Zdravnik je moral izstopiti šele na tretji postaji, toda ni se mogel upreti skušnjavam in pogledal je deklico z dekoltejem. Obraz se mu je zdel znan. Kje neki je že videl to šestnajstletnico? V tem trenutku je vstala, stopila k njemu in mu povsem tiho dejala:

- Dober večer, tovariš zdravnik!
- Teda se je spomnil in prav tako tiho odzdravil:
- Dober večer. Kdaj so vas spustili?
- Pred tednom dni. Od doma hodim na kliniko po penicilin.

Zdravnik je moral izstopiti. Ni utegnil razmisliti o tistem, kar je želel povedati mladenčicu: Beži, beži!

Toda že čez dva dni se je mladenčič najvil zdravniku telefonično:

— Ne vem, če me lahko sprejmete, tovariš doktor, toda nekaj vas moram vprašati. Morda vsa stvar ni v zvezi z zdravniško prakso, toda mislim, da mi boste lahko pomagali...

Potem je prišel v ordinacijo in govoril o deklici, ki jo je videl v trolejbusu. Že nekaj dni poprej je bil večkrat opazoval in zdelo se mu je, da dobro kaže. Čutil je, da ji je všeč. Po tistem srečanju v trolejbusu pa so se vsi mostovi med njima podrli. Na končni postaji je potem, ko je izstopila, prišla k njemu in mu tako resno dejala, da se je prestrašil:

- Izogibaj se me. Ti teh stvari ne razumeš!
- Potem ko je še naprej šilil vanjo, mu je povedala:
- Vprašaj tistega človeka, ki je malo prej izstopil.

Zdravnik je. Če hoče, ti lahko pojasni... In pogledala ga je z velikimi, temnimi očmi.

Zdravnik je ponudil mladenčicu cigareto.

- V kateri razred hodite?
- Prvo leto sem vpisana na univerzi.
- Misliš, da ste še gimnazijec. Toda to ni važno. Najbrž veste, kaj je to zdravniška tajnost? O tisti deklici vam zaradi tega ne morem ničesar povedati, razen če me sama prosite. Lahko jo vprašam. Pridite čez kakšen teden dni.

Mar naj se v to vmešavam? je zdravnik grajal samega sebe in okleval. Vsa stvar me prav malo briga. Toda oba sta tako simpatična in rad bi jima pomagal. Običajno se nisem varal o ljudeh, ki sem jih ocenil na prvi pogled. Včasih sem se, priznam, tudi razečaral. Pa vendar...

— Deklica me je prosila, da vam vse povem, je dohtak mladenčica. Njenega imena vam sedaj ne bom povedal, razen če bi to želeli in mi poprej povedali, kaj nameravate storiti. Ona je iz podeželja. V mestu se učil v tiskarni. Živi pri teti, ki ima enosobno stanovanje. Deklica živi dostojno in spi v kuhinji. Razen tete nima v mestu nobenega sorodnika. Če vas zanima, deklica še nima polnih sedemnajst let. Ko je prišla, jih je imela šestnajst. Spoznala se je z mladim umetnikom. Imel je lepe dohodke, čeprav se mi zdi, da je znal zelo spretno vkaikulirati tudi njene dohodke v skupno življenje, ki sta ga živela, seveda brez tetine vednosti. Na rednem zdravniškem pregledu, ki je vsako leto obvezen za vse grafične delavce, se je izkazalo, da je njen vaserman pozitiven. Saj veste, kaj to pomeni?

— Mislim... Sifilis, ali ne?

— Da. Zadržali so jo na kliniki. Dal se jo v skupno sobo z ženskami, ki prav tako dobivajo penicilin zaradi te bolezni. To so večinoma še predvojne prostitutke. Razumljivo je, da so se takoj zbrale okoli nje in so jo smatrale za »svojo«. Začele so jo zasmejavati, češ da je dobila to bolezen drugače. Zaradi tega je dobila živčni zlom in se tedaj obrnila name. Sem psihiater in nevrolog, to veste. Dobro. Deklica je prosila, naj jo damo v posebno sobo. To bi bila seveda najboljša rešitev, a žal ni bila izvedljiva. V razgovoru mi je povedala vse. Tudi o svojem umetniku... Takoj sem pogledal v našo kartoteko in bila je vmes tudi njegova. Nekaj toplih besed običajno pomaga v takih primerih. Obljubili smo ji, da ne bomo povedali teti, na čem boluje. Ko jo je teta obiskovala, smo omogočali razgovore v posebni sobi. Zdej deklica zopet dela, živi pri teti in hodi po injekcije na kliniko.

Cigareta v mladenčičevih rokah je ugasnila. Niti besedice ni spregovoril. Zdravnik je čutil, da mora nagajevati:

— Če zaprete mačko v še tako umazan hlev, bo ostala vedno čista. In če svinjo spustite v razkošno stanovanje, bo seveda vse takoj umazano. Razumete, kaj hočem s tem povedati?

Mladenčič je odgovoril z vprašanjem:

- Zakaj ste mi vse to povedali?
- Deklica me je prosila. Kaj boste zdaj storili?
- In kaj bi njej najbolj koristilo?

Zdravnik je položil roko na mladenčicevo:

— To vprašanje sem pričakoval. Najprej vam moram povedati, da bo deklica popolnoma ozdravela. Prihajala bo še na preglede in se bo morala najmanj pol leta vzdrževati vseh strasti. Toda to ni tako važno. Mnogo bolj važno je, da se deklica ne počuti kot »propadla«. Ne sme občutiti, da je vedno izgubila pravico družiti se s pošteni ljudmi, kot ste na primer vi. V nasprotnem primeru bo njena pot vedla nazvold. Bistvo in v razumevanjem mi je rekla: naj vam razložim njeno življenjsko pot, da boste vedeli, pri čem ste, in da ne boste še nadalje hodili za njo. Vse to pa je povedala v upanju, da jo boste morda tudi razumeli.

- Rad bi se sestal z njo.
- Zakaj? Je vprašal zdravnik zelo strogo.
- Deček so je zamislil.
- Ugaja mi! Ne vem, toda ne sodite me napačno. Zelo dobro sem razumel, kaj ste hoteli povedati s tistim »pol letas«. To je dovolj dolga doba, da se dva spoznata, mar ne? In če sem vas pravilno razumel, ji bo to pomagalo preko težkega obdobja njenega življenja. Potem... bomo pa še videli...

Zdravnik je nekaj napisal na listek.

— To je naslov podjetja, v katerem je zaposlena. Počakajte jo po končanem delu.

Potem, ko sta si krepko stisnila roke, je mladenčič dejal v slovo:

— Mislim, da bi bili moji generaciji včasih potrebni razgovori z vami. Ali bi hoteli sprejeti še kakšne moje tovariše, da bi jim morebiti lahko svetovali? Ali pa jim povejte nekaj, kar bi jim... nam vse koristilo.

Zdravnik je prvi hip pomislil na tisto malo prostega časa, ki ga ima. Toda hitro se je spomnil filmov, jazz, romanov in sploh vsega tistega, kar stoji v ozadju življenja dečkov in deklic — naše mladine ter je privolil.

Odrežite in nam pošljite

Uprava revije
za modo in dom

Znamka
za
10 din

MANEKEN

Ljubljana

Titova cesta 52-a

Akademski kolegij

Poštni predal 375 — Telefon 32-926

ALEKSANDRA O SEBI KOLONTAJEVA

V pustih, temnih ulicah — streli. Na strele je odgovarjal naš mitraljez. Do zmage je bila še dolga pot.

S svojim sinom in prijateljico Zojo sem stanovala v skromnem, temnem stanovanju v petem nadstropju.

Vračala sem se v peto nastropje z občutkom neznoznega bremena. Premišljevala sem o tem, ali imamo doma vsaj kosček kruha. Zaloga nismo imeli. Vedela sem tudi, da bo v sobi zelo mrzlo. Nehote sem pomislila na tista leta, ko nisem bila komisarka, ko me je partija kot navadno partijsko delavko pošiljala na vse strani in ko sem vneto agitirala za bližnjo revolucijo. Revolucija je zmagala — torej pogum, brezmejnej pogum! Ni važno, da je v sobi mrzlo in da v omari morda niti kosčka kruha ne bom našla. Toda Zoja je poskerbela zame. Na mizi je šumel samovar, poleg njega je ležalo nekaj kosčkov sladkorja in celo štručka — kruha!

Jutri bo velik dan. Jutri se bo vse osebe Dvorca matere in otroka z neutrudljivim doktorjem Korolevom na čelu vselilo v predano in preurejeno poslopje.

Zjutraj sem si ga ogledala in bila sem vesela, da so sobe velike, svetle in da je za začete dovolj otroških postelje. Marsikaj je še manjkalo, vendar pa lahko odpremo vrata vsem nezdravim pričakujočim materam, ki jih imamo vpisane v dolgem seznamu, ležečem na moji mizi. Nenadoma je zapel telefon. Zoja je vzdignila slušalko. »Požar? Kje? Dvorec gori.«

To je sporočil doktor Korolev, ki je telefoniral, naj se neutegoma odpeljemo tja. Telefoniram v komisariat za pomorstvo. »Odpeljite se nemudoma z odredom mornarjev.« Spet se peljemo po neobljudenih ulicah. Po njih hodijo patrulje rdečih gardistov z rdečimi brakovji na rokavih. Nebes nad nami

žari v rdečem odsevu. Požar je torej velik. Drhtim, ne toliko od mraza, kolikor od razburjenja in ogorčenja. Dvorec gori! Koliko truda so vložili vanj delavci in kako nujno je zdaj potreben!

Ko smo prispeli do Doma, je bil požar zajel že vse poslopje. Gasilci in njihovi pomočniki so se odločno borili z ognjem in pomagali jim je začel tudi odred mornarjev, ki je bil medtem že prispel. Ali bodo rešili poslopje ali ne? Doktor Korolev je dvomil. Čudno je bilo, da je požar zajel srednji del poslopja, prav tisti, ki smo ga bili pripravili za sprejem mater z dojenčki. Naši laboratoriji, jaski, knjižnica — vse je gorelo, obe sosednji krila, kjer je stanovala grofica sama in kamor smo bili začasno preместиili otroke in negovalke iz vzgojišča, pa nista goreli.

Eden izmed pomočnikov mi je ves v dimu začudil: »Gorci se začelo v raznih delih poslopja, kar je zelo čudno! To je nedvomno delo sovražnih roke!«

Doktor Korolev nas je odvedel k stranskim vratom, k tistemu delu poslopja, kamor smo bili prenesli otroke.

In tam se je prikazal v oblakih dima čuden sprevod. Kakih trideset negovalk, skuštranih, strašnih, je med silnim kričanjem in psovanjem stopalo z otročički v naročju po stopnišču. »Čemu pa sem? Ta del poslopja je še edini varen. Vrnite se v svoje sobe!« je kričal Korolev. Toda negovalke, s svojo predstojnico na čelu, so me med srditim psovanjem obstopile. »Tu je Kolontajeva, krvoločna boljševiska! Ona je zažgala hišo. Ona nas je hotela skupaj z otroki žive zažgati, pogubiti krščanske duše! Komisarijem se ce-de stline po naši hrani!«

Moji ugovori niso nič zalegli. Po sobi se je razlegal neznoznen krič histeričnih žensk: »Ne poslušajte Kolontajeve, ona je Antikrist! Po njenem naročilu so odstranili ikone. Vzgajališče hoče spremeniti v javno hišo.«

Ena izmed negovalk me je zgrabila za vrat in me začela daviti. Vmes so posegli mornarji in gasilci in skoraj odgnali ženske v tisti del poslopja, ki ga požar ni bil zajel. Eden izmed mornarjev mi je sporočil: »Vse je v redu, tovarišica komisarka. Otroci in negovalke so na varnem. Tisti hip sem se spoznala, kako sem se majhna deklica sprehajala po dedovem dvorcu in sanjčila o njem, ki bo rešil otročičke iz goreče hiše. Toda kako malo so bile te otroške sanje podobne resničnosti!«

Preiskava o vzrokih požara je ugotovila zloben požig.

KONEC

Cesta, bazen in steza

NJIHOV DRUGI DOM

BAJC, BRINOVEC IN VAŽIČ GOVORIMO O SEBI IN SVOJIH NAČRTIH

Pet minut pred dvanajsto — nekaj dni pred Novim letom, vam predstavljamo nove tri športnike meseca TT. Sama znana imena so:

- ALOJZ BAJC — kolesar Odreda, VLADO BRINOVEC — plavalec Triglava in SIMO VAŽIČ — atlet Kladivarja.

Bajc je zbral največ točk julija, Brinovec avgusta, Važič pa oktobra in novembra. Septembra je bil zmagovalec meseca Stanko Lorger, ki pa smo ga že predstavili našim cenjenim bralcem. Pa kar k odgovorom na naša tradicionalna vprašanja (glej razpredelnico):

vaini klubih, ki nimajo morja, kakor hrvaški, bi pa res zaslužili zimski bazen, saj sicer ne bodo mogli držati koraka s tujino. Kljub vsem težavam pa sem prepričan, da bomo slovenski plavalci še napredovali in morda v doglednem času spet povrnili naši republik primat v državi.

ALOJZ BAJC:

CILJ - JUGOSLOVANSKA RUMENA MAJICA

Samski sem vse od dneva rojstva (20. april 1932) in kaže, da bom kljub »nevarnostim« ostal še nekaj let. Sem mehanik v podjetju LIP v Ajdovščini, doma iz Dupelje št. 13. Visok sem 169 cm; zdaj tehtam celo 74 kg, v tekmovalni sezoni pa samo okrog 68 kg.

Sam ne vem, kako sem zašel v kolesarski tabor. Ze prej sem sicer videl našo največjo dirko — »Po Hrvaški in Sloveniji«, toda imel sem jo za neumnost. No, na vsem lepem pa me je Jurij Lušič, bivši znani tekmovalec, pridobil za prvo dirko: neko soboto leta 1950 so me vpisali v kolesarski klub v Novi Gorici, v nedeljo pa sem že tekmoval med mladinci s specialnimi kolesi za gorsko prvenstvo Slovenije na Krimu. Na tej trdi preizkušnji sem zasedel 3. mesto.

Dirka na Krim je bila zame najhno odkritje: spoznal sem, da bom v tem športu lahko še veliko dosegel, če bom treniral. Na vseh domačih dirkah sem bil pozneje skoraj vedno drugi, ker me je pred ciljem presprel Silvo Zanoskar. Novo zaupanje mi je viliha sprva zlasti še dirka od Triglava do Jadrana in gorsko prvenstvo LRS na Pekljuko leta 1952 (5. mesto). Se preden sem oblekel vojaško suknjico v Dubrovniku, sem na dirki po Primorskem zmagal v vseh »letčnih« ciljih in zasedel II. mesto za ponesrečenim reprezentantom Vidom Ročičem. L. 1954 sem prvi vozil po cestah Slovenije in Hrvaške, naslednje leto pa so me domači strokovnjaki po državnem prvenstvu v Beogradu (6. mesto) svzeli na pikos za reprezentanco. S požrtvovalno vožnjo v II. ekipi, za pomoč onemoglih tovaršarjem in avstrijski 12. mesto sem si »privilje« udeležbo na svetovnem prvenstvu v Rimu in dirki po Egiptu (24. mesto). Naslednji dve leti sem se odlično plasiral na dirki po Avstriji (11. in 6. mesto) in po Jugoslaviji (4. in 14. mesto) ter stalno vozil za jugoslovansko reprezentanco, med drugim tudi na svetovnih prvenstvih v Ballerupu in Waregemu ter dirki »Po Evropi« (25. mesto).

4. Tekma po Egiptu in predvsem »moja« progva v Avstriji. Lani sem v 3. etapi privozil že 6. mihi, prednosti in v mislih že obični rumeno majico. Na Grosa-glocknerju sem upal še povečati prednost, toda zaradi boleznim sem prav na tej strmini klonil na poroam.

5. Največji uspeh? Treh se pravzaprav najbolj veselim: 4. prvenstvo na lamski dirki »Po Jugoslaviji« in zmage v najpomornejši

etapi čez Vršič ter 6. mesta na letošnji dirki »Po Avstriji«, ko sem skoraj brez pomoči kljuboval odličnim tekmeceem. 6. Med amaterji je zame št. 1. Proost, med profesionalci pa Anquetil in Louison Bobet. Moji najnevarnejši domači tekmeči pa so Petrovič, Levatič, Valčić ter odlični slovenski tekmovalci Šebenik, Flaš, Zidan in Zirovnik. 7. Doslej sem tekmoval že na najrazličnejših dirkah kot državni reprezentant in sicer v Avstriji, Italiji, Egiptu, Zah. Nemčiji, Franciji, Belgiji, Nizozemski, Luksemburgu in Danski. Razen tega sem zastopal Jugoslavijo na treh svetovnih prvenstvih (Rim, Ballerup, Waregem).

8. Vsekakor avtomobil, moja »Olympija«, za katero sem letos zaslužil na največji avstrijski dirki. Z njo sem prevozil — raje v dvoje kot pa sam — že 10.000 km. Zelo me veselita še ples in pa kino.

9. Menim, da še nisem dosegel vrhunca, v meni je še dovolj nezrabljene energije. Najbolj si želim, da bi se na kakšnem svetovnem prvenstvu zares dobro plasiral in pa, da bi na dirki »Po Jugoslaviji« nosil rumeno majico. Doslej se mi je namreč vedno izmuznila, pač zato, ker sem osebne težnje podredil zmagi jugoslovanske reprezentance.

10. Vrhunski športniki se morajo šestokrat marsičemu odpovedati, in to v najlepših letih. Zato je prav, da jim pri delu vsestransko pomagamo. Sploh smo pri nas že tako na slabšem glede možnosti za redne treninge. V tujini imajo vrhunski športniki boljše pogoje in možnosti. Za naš šport bo treba zato več sredstev; tekmovalci bomo pa prej ko slej pripravljeni na žrtve.

VLADO BRINOVEC: NAJVEČJA ŽELJA - DOPOLDANSKI POUK

1. Osebne izkaznice še nimam. Rojen sem namreč 20. februarja 1942 v Kranju, kjer živim tudi sedaj. Sem dijak na kranjski gimnazij (popoldanska izmena). Obiskujem šest razred. Razumljivo je, da sem samski. Merim 170 cm, težak pa sem 68 kg.

2. Plavalati sem začel leta 1953. Prvi nastop je bil kar tako — za potkus, torej brez treniranja. Startal sem v eni izmed vmesnih točk plavalnega

dvoboja — na 50 m prosto. Prej sem bil večkrat gledal plavalne tekme in sem hotel tudi sam povizkusiti, kaj zmorem. Zdelo se mi je, da bi lahko uspel. Plaval sem še z glavo nad vodo, vendar sem kljub temu že ob prvem prvem nastopu priplaval prvi na cilj — za desetinko sekunde pred naslednjim.

3. Resnega treniranja nisem poznal vse dotlej, dokler ni prišel v Kranj moj sedanj trener Dušan Brozovič. Odslej sem pod njegovim vodstvom preplaval že šeststo kilometrov. Sprva sem bil povprečen plavalec v kopici kranjskih oravliščev. Vendar sem stalno napredoval in čez leto sem bil že kranjski dolgoprogasi šte. 2. Spet leto pozneje (1955) sem premagal Košnika na 1500 m. Imel sem boljše čas tudi na 400 m, vendar je imel moj tekmeec več sreče v medsebojnih dvobojih in me je v tisti sezoni večkrat premagal. Začetni uspehi so mi dali voljo in začel sem z napornim treniranjem — dopoldne in popoldne, pozimno pa sem mnogokrat šel tudi v telovadnico in takoj vsaj deloma obdržal kondicijo, ki sem si jo nabral poleti.

Najraje se spominjam dni, ki sem jih letos preživel v Splitu. Na državnem mladinskem in članskem prvenstvu sem tedaj trikrat zmagal. Zelo vesel sem bil tudi takrat, ko sem zvedel, da bom zastopal Jugoslavijo na mladinskem srečanju v Hallju.

4. Za svoj največji doseženi uspeh imam letošnje tekme v

Splitu in sveda uvrstitev v državno reprezentanco.

6. Tekme doma: Jeger in Baraba. Posebno prvega nikakor ne gre podcenjevati, saj mi je letos v Splitu odzvel nastop državnega prvaka na 400 m. Med svetovnimi dolgoprogasi najbolj cenim Američana Breena, Avstraleca Rosea, Ruso Nikitina in Francoza Montserreta. Med sprinterji so po mojem najboljši Avstralec Heinrich, Rus Sorokin in Italijan Pucci, ki sem ga spoznal letos v Rimu. Upam in želim, da to ni bil moj edini nastop zunaj naših meja.

Razen športa porabim največ časa za šolo. Rad zahajam tudi v kino, zanimam pa se še za druge športne panoge, izmed katerih imam najrajši košarko. Navijam za ljubljansko Olympijo in sem presrečen, ker je letos osvojila državno prvenstvo.

Ne delam si prevelikih utvar. Drugo leto bi se rad udeležil evropskega prvenstva v Budimpešti, upam pa, da bom še napredoval in se boril z najboljšimi plavalci na olimpijskih igrah v Rimu. To pa je še zelo daleč... Bolj kot vse v športu pa se mi zdi nemogoče, da bi kdaj lahko hodil v šolo dopoldne. Zelo slabo namreč vidim in bi dopoldanski pouk zelo koristil mojim očem!

10. Za jugoslovanski šport mislim, da dobiva premoalo podpore. Sicer pa to ne velja za vse. Kvalitetni slovenski pla-

SIMO VAŽIČ:

MEJE - PRI 3:44,0 IN 14:00,0

1. Rojen sem 22. avgusta 1934 v Račanih pri Ljvnu na meji med Bosno in Hercegovino. Po poklicu sem inomehanik, vendar sem sedaj spet v šoli. Obiskujem mojstrsko šolo kovinske stroje v Ljubljani. Stanujem v Cernušah, Sem samski, merim 183 cm in tehtam 75 kg. Slednje pa ni moja normalna teža. V polnem treningu tehtam kakih 68 kg, sredi lanske sezone pa so mi izmerili celo samo 64 kg — sveda, kolikor je bila točna tehta!

2. Solški tovaršiš so me v Kranju (tam sem imel brata) silili naj tečem 100 m, češ da sem hiter. Tako sem pač nastopil na nekaterih solških tekmah. Časi: med 12,8 in 13,2. Kmalu nato sem šel na odsluženje vojaškega roka. Na prvenstvu svoje enote sem tekel 1500 metrov in zasedel drugo mesto. Poslal so me na prvenstvo letalstva v Niš. Tam sem bil peti na 1500 m s 4:35,0 in prvi na 5000 m s 16:56,0. Nato sem se udeležil še armijskega prvenstva v Valjevu, kjer sem bil prav tako prvi na 5000 m s 16:15,0. To je bilo jeseni 1955.

3. Pri vojakih sem spoznal celjskega atleta Kopseta. Vabil me je v Celje in sem šel. Itak sem hotel v Slovenijo. Odtlej sem član celjskega Kladivarja in me ves čas trenira Matija Hanc. Z rednim delom mi je v dveh sezonah uspelo precej izboljšati rezultate. Letos sem na 800 m napredoval za 2,6 sek. (1:53,2), na 1500 m za 5 sekund (3:47,6), na 3000 m za 19,4 sek.)

4. Odlučil bi se za letošnji ulični tek v Budimpešti, čeprav sem bil tam prvič tako izžbran, da sem skorajda bruhal. Vse to pa zaradi tega, ker so Madžari že takoj po startu diktirali nevenjeto tempo 400 metrov smo prevečji v 58,0 se kunde, 1000 m pa v 2:30,0. To je zelo dobro za stezo. Nič čudnega, če je na koncu vsem zmanjkalo moči. Kljub temu pa sem bil na koncu četrti med elito vseh najboljših Madžarov.

5. Rezultat na 1500 m, ki sem ga dosegel v Beogradu in ponovil v Celju ter zmagal v letošnji »Teku osvobodilcev« v Beogradu pred Mihaličem.

6. Mugaša, Murat in Vipotnik so najboljši v Jugoslaviji. Veliko obetata tudi mlada tekača Naraks in Tratinik. Kuc je na daljših progah brez konkurence št. 1 na svetu. Hudega telmecca utegne imeti v Rozsavačevju, kolikor se bo ta odločil za tek na 5000 m. Na 1500 metrov pa je mnogo izenačenih tekačev.

7. Telci sem na krosu »Le Soira« v Belgiji, na Madžarskem, v Avstriji in Grčiji. V državni reprezentanci sem nastopil enkrat, na letošnjih bal-kanskih igrah pa sem bil rezerva.

8. Mimo dela in treninga se najbolj navdušujem za sprehode v prirodi. Rad hodim tudi v kino, poslušam radio in še posebej plesno glasbo.

9. Mislim, da bom z rednim treniranjem še lahko popravil

Pecar

Kratko novo

Morda prav zaradi vedno mlejših zim (letosnja ni izjema) — še bolj pa verjetno iz konkurenčnih razlogov — so se švicarski lastniki transportnih naprav v belo opojnost letos odločili za nov način snubljenja potujočih. Zato so zapsali — pri tem mislijo predvsem na zimsko avtomobilov, nasploh pa take, ki so jim vozine po raznih vzpenjačah itd. vendarje predrage — sezonske abonmaje nanje. Za 38 švic. frankov — namesto 40, kolikor stanejo posamič — dobi interese 400 vozni listkov po 10 centov in s temi listki plačuje ustrezno prevozno ceno na 37 različnih napravah v št zimsko-pornih središčih. (Mimogrede omenjeno, bi te naprave v eni smeri privlekle človeka nad 31.000 m visoko ali 114 km daleč.) Amislet res izvira in bi utegnil vzgati — vsaj pri tistih, ki jim ni treba varčevati.

V nemškem smučarskem vrhu so se sprili zaradi znane ljubke smučarke Marianne Seitsam, ki so jo letos kratko in malo izločili iz elitnega kadra za prihodnje svetovno prvenstvo. Oficialno so stvar utemeljili tako, da je (25 let stara) pač že nekoliko v letih, menda pa je tudi nekaj trenerja nad delom državnega trenerja Halderja. Nemški športni tisk je dvignil zdaj vzk in krik, naj odgovorni povedo, kaj imajo pravzaprav za bregom. Seitsamova trenira za sebo neko blizu uradne nemške ženske reprezentance, toda na prog, ki jo uporablja ta, ona ne sme. Kakor pišejo, so jo gostoljubno sprejeli v svojo sredo Američanke, ki se tudi že prepeljavajo po Zugspitzplattu.

Zürški »Sport« objavlja v eni zadnjih števil, ki je posvečena zimskim športom, zanimiv sestavek o smučanju v vojski in njegovem zgodovinskem razvoju v katerega piše očito tudi o naših prvih smučarjih na Blokah, pri čemer navaja dobesedno tole: V dobi protiformalcije so bile v sestavi vojske Gustav in Adolf, naj odgovorni povedo, od katerih so po vsej priliki tudi na jugoslovanskem Kranjskem kmetje prevzeli tako imenovani »Smučisport« (tako je napisal v listu črno na belem) in ga od tedaj gojili naprej. To je najstarejše prodročje Srednje Evrope, kjer so smučarstvo izvajali že od 17. stoletja dalje. Zaka Bloka znamenitost je torej le že znana — vsaj pri objektivnih zgodovinarjih!

Neki Casanova je nekoč ugotovil, da bi bilo laže priiti k nimo zmagaja v njegove duplo, no kakor pa se bliže seznaniti s kakšno mično drasko in umetnico na ledu. Fotoreporterji na drasnih prireditvah so si že zdavnaj na čistem s tem, da se pot do posnetka takega anglečka na drskah mnogo krajša preko velerodne gospe matere, kajti manice teh deklek in snežulice so sila sila občutljive. Kajti pred seboj vidijo en sam snoter — dekle mora postati olimpijska prvakinja. Na poti do te vrhne stopnice pa vidijo matere mnogo hujše sovražnike kakor priznal, da bi bil že zdavnaj podoben rešetu, če bi iz oči mater, ki opazujejo svoje miljenčke, namesto pogledov letete krogle...

Za enega najboljših svetovnih gometnih klubov na svetu imajo poznavalci španskega društva Real Madrid. Medtem ko se po vsej Evropi nogometne združbe kar naprej vbadajo s finančnimi problemi, je ta zmagovita snatorica v evropskem pokalu pospravila v letošnji sezoni na blagajnah okrog 6 milj. švicarskih frankov. Iz tega fonda si kajpak lahko nabavila še tako iskane nogometne zvezdnike kot so n. pr. Di Stefano, Kopa in drugih več. Je že tako: za malo denarja malo muzike... in obratno!

Prirediteljski odbor za evropsko atletsko prvenstvo v Stockholmu (v avgustu 1958) je prejel te dni 27. prijavo za udeležbo, in sicer z Malte. V vsej Evropi sta se tako nastopu odpovedali samo Albanija in Lichtenstein, vendar ju mislilo še pridobiti za pristanek.

10 VPRAŠANJ

„Tedenske tribune“

ZMAGOVALECM MESECA

- 1. Vaša »osebna izkaznica«? 2. Kaj vas je privedlo k športu? 3. Kakšna je bila vaša pot do vrhunskih uspehov? 4. kateri dogodek vam je ostal v najlepšem spominu? 5. Vaš največji uspeh doslej? 6. Kdo so vaši najhujši tekmeči in koga štejete za najboljšega na svetu? 7. Na katerih prireditvah v tujini ste že nastopili? 8. Kaj vsa najbolj veselja in »civilu«? 9. Kaj bi radi še dosegli? 10. Kaj menite o našem športu nasploh in vaši panogi še posebej?

ŠPORTNI TEDEN na tehtnici

Kegljaci, sahisti in telovadci na akademijah so bili v zadnjem tednu edini športniki, ki so večkrat stopili pred gledalce na domačih prireditvah (63).

Ta teden so tekmovali: nogometaši 198 (8), smučarji v patulji, nem teku 126 (1), strelci 152 (4), namiznoteniški igralci 66 (2), odbojkarji 28 (2), košarkarji 24 (2) in plavalci 2 (0).

V tujini so tekmovali samo nogometaši ljubljanskega Krima in sicer v Avstriji, ter plavalec Janez Pele v Belgiji in Franciji.

Na vseh domačih prireditvah je tekmovalo 2991 slovenskih športnikov in športnikov.

Vse tekme je gledalo samo 8.400 ljudi. Najbolj obiskana prireditve je bil bokarski dvojni med »Mariborom« in Radničkim iz Slavonskega Breda; dvojni je gledalo 1000 ljudi.

NAROČINICA

Podpisani _____ Kraj _____ ulica _____ pošta _____ naročam MANEKEN revijo za modo in dom letnik 1958 Naročnina din 2.400.— bom poravnal: v osmih obrokih pismošni, ki mi bomo prinesel potrdilo; po poloznici, ki bo priložena prvi številki revije; po nakaznici na Vaš tekoči račun 601-T-325. Datum _____ Podpis _____ Neustrezno črtajte in nam pošljite!

PRVI, DRUGI, TRETJI TA TEDEN Terečikova vodi

Casu, kačršen je zdaj, pravilno v športu mrtva sezona. »Potletni« športniki so zaključili s tekmovalni, zimskim pa še manjka sneg in led, da bi lahko razmahnili svojo dejavnost. Vrstni red petorice najboljših je tak:

- 1. Jože Novak (Jesenice) — hokej na ledu. 2. Majda TEREČIKOVA (Ljubljana) — namizni tenis. 3. Anton Tomažič (Ljubljana) — namizni tenis. 4. Marjana PLUT (Triglav) — namizni tenis. 5. Mirjana VUKIČ (Kranj) — telovadba.

Obrazložitev: Vratar jeseniške hokejske ekipe Novak je bil

najboljši igralec na turnejni državne prvega po Madžarski in Vzhodni Nemčiji. Terečikova, Tomažič in Plutova so si prigrabili uvrstitev na republiškem namiznoteniškem turnirju v Mariboru. Terečikova se je maščevala Plutovi za zadnje poraze, Tomažič pa je obračunal s slovenskim prvacom Teranom. Kranjčanka Vukičeva je z velikim naskokom zmagala na izbirnih tekmah telovadcev na Jesenicah.

Po treh tednih v decembru je vrstni red po točkah sedaj naslednji: Terečikova 7, Plutova 6, Cerar, Važič in Novak 5, Pirčeva 4, Bergine in Tomažič 3, Teran in Elzner 2, Skaza, Tratinik in Vukičeva 1 točko.

LAZARJEVITZ IN SMEH

PISE IN RISE URH JEZERNIK

● Anglija je dežela z največjimi davki. Okoli 38-40% njenega narodnega dohodka gre za razne državne ali lokalne davke. Francija je glede tega na drugem mestu: za davke gre »samo« 23,6% narodnega dohodka njenih državljanov.

● Največje zlate rezerve na svetu imajo ZDA; njihova vrednost znaša okoli 22.100 milijonov dolarjev. Več kot polovico tega zlatnega zaklada hrani v »United States Bullion-Depository« v trdnjavi Knox pri Louisvillu v Kentuckyju. Zlato je vlieto v običajne palice, ki jih je v zakladnici okoli 900.000, vsaka od njih pa je vredna 14.000 dolarjev. Vrata glavnega trezora tehtajo več kot 20 ton in nihče ne ve celotne šifre, ki je potrebna, da bi se vrata odprla.

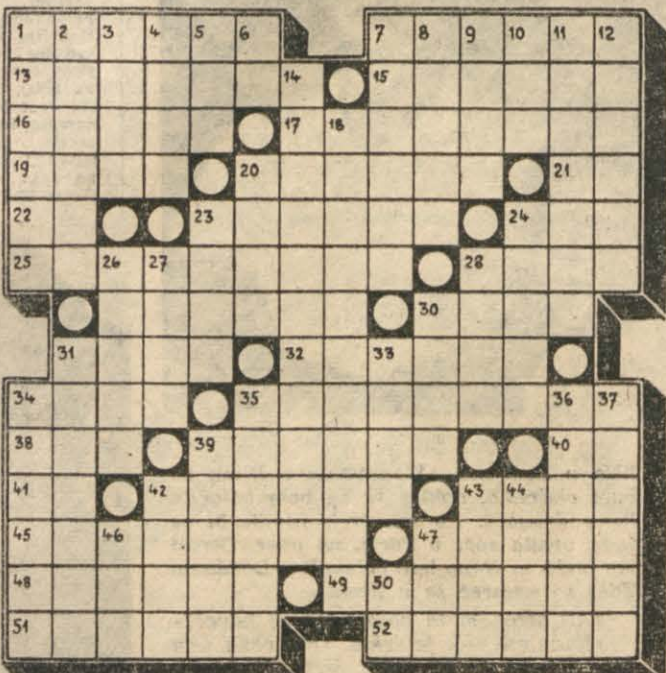
● Najstarejši bankovec, kar jih je še ohranjenih, je bankovec, ki ga je 19. decembra 1699. leta izdala Bank of England. Takrat je predstavljal današnjo vrednost 555 funtov. Prvi bankovec na svetu pa je izdala 1661. leta Švedska državna banka; ta ni več ohranjena.

● Bankovec z največjo vrednostjo, ki je bil kdajkoli natisnjen, je znani angleški bankovec za milijon funtov. Angleška banka je okoli 1812. leta izdala samo dva taka bankovca in oba sta še danes v veljavi. Služita pa le za notranje obračune med angleškimi bankami in nista v prometu. Bankovci z največjo vrednostjo, ki so v prometu; pa so ameriški bankovci za 100.000 dolarjev (1). Na njih je slika glave predsednika Wilsona.

● Največja inflacija, kar jih je bilo v zgodovini denarja, je bila 1946. leta na Madžarskem. Za en zlati pengő (iz 1931. leta) je bilo takrat moč dobiti 1,3 kvintilijona (1,3×10¹⁵) papirnatih pengőjev!

● Ček z največjo vrednostjo, ki je bil kdajkoli napisan in izplačan, je 23. januarja 1956. leta izdala Ford Motor Company v Detroitu na račun Fordove dediščine. Ček je imel vrednost 229.500.000 dolarjev!

KRIZANKA

Vodoravno: 1. kulanica, deščica na leseni strehi, 7. opozorilo, 13. zdravilišče s termalno vodo, 15. luščina, luskinina zrna, 16. del Vietnama (etimol.), 17. lepota, 19. črn ptič, 20. sodobni sovjetski pesnik - revolucionarni lirik (1889-), 21. del kopenske zemlje, ki se zajeda v morje, 22. duša starih Egipčanov, 23. koncam (blago), 24. oblika pom. glasola, 25. posvojen,

ne kovine, 41. kemični simbol za barij, 42. priimek slovenskega zdravnika in strokovnega pisatelja (1843-1907, Trst), 43. mejna reka med severno Korejo in Kitajsko, 45. država na severovzhodu ZDA, 47. spravljam v slabo voljo, 48. hamitski prebivalec srednje Sahare, 49. travnik, 51. žabji kraki, 52. organska snov, ki iz nje izdelujejo barve.

Navpično: 1. prekinitev dela iz protesta, 2. tuje moško ime, 3. membrana, 4. del roke, 5. desni pritok Drine, 6. kemični simbol močno radioaktivne prvine, 7. ne več trden, 8. arja, spev, 9. spona, 10. bajka, 11. nedelaven, len, 14. izločki, iztrebki, 18. odnositelj, sorazmernost, 20. bogati atenski usnar, eden od treh tožiteljev Sokrata, 23. mesto ob Temzi, z dobri, 26. uglasbeno odraško delo, 27. debel rečni pesek, 28. ograja, 30. planota med Tržaškim zalivom in Vipavsko dolino, 31. naziv za pokrajino, ki jo je upravljal nekdanji visok turški dostojanstvenik, 33. poljedelec, 34. priimek madžarskega pesnika, kritika in romanopisca (1883-1941), 35. vrsta morskega rakca (množ.), 36. gozdna ptica (množ.), 37. predstojnik pravoslavne samostana, 39. ljubkovalno deško ime, 42. jed iz zmečkanega krompirja, 43. začeti, 44. zatočišče, 46. zavetnik domačega ognjišča pri starih Rimljanih, 47. češko moško ime, 50. staroegipčansko božanstvo.

REŠITEV KRIZANKE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

Vodoravno: 1. kladar, 8. pratička, 15. revident, 17. predor, 18. etika, 19. trs, 21. atoli, 22. mlaza, 23. krota, 25. slova, 26. ana, 27. brskada, 29. ind, 30. la, 31. klisar, 32. na, 34. an, 1. 35. krater, 36. katoda, 38. pretin, 39. patina, 40. primik, 41. lamela, n. 43. ro, 44. at, 45. diema, 46. Ka, 47. eta, 49. iza, bela, 51. vas, 52. telo, 54. Odesa, 55. udrt, 56. Islam, 59. alt, 59. Akaba, 60. stezani, 62. aragonit, 64. kinetik, 65. Alarodi.
Navpično: 63. Al (umetni).

REŠITEV SAHOVSKE STUDIJE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

(P. N. Hjin)
1. Set+Kht? (Tudi na druge poksuse doseže deli remli), 2. 39+Kht, Kht! ez. 4. Kht Del. 5. Kht ... in bel! krallj se brez skrbi sprejaha okoli sikekača ki mu črna dama nič ne more!

LE BREZ SKRBI!

— Veste, doktor, strašno se bojim, da bi me pokopali še živega.
— Kar nič se ne bojte! Če vas bom jaz zdravil, se vam to nikoli ne bo zgodilo!

DVE ŠKOTSKI

Škot je obiskal znamenitega zdravnika in opazil na vratih ordinacije list, na katerem je pisalo, da plaša vsak bolnik pri ponovnem pregledu le polovično ceno. Ko je vstopil, je nagovoril zdravnika:

»Dobro dan, doktor, že spet sem tukaj!«
Zdravnik ga je natanko preiskal in ga potem potrepil po rami:

»Zdravila pa jemljite še vedno ista, kot doslej!«

Mladi Sandy laži za brhko Juano. Nekega večera, ko se spet sestane, je Sandy ves zasmijšen.

»Kovanec bi dala, če bi vedela, na kaj misliš,« meni Juana.

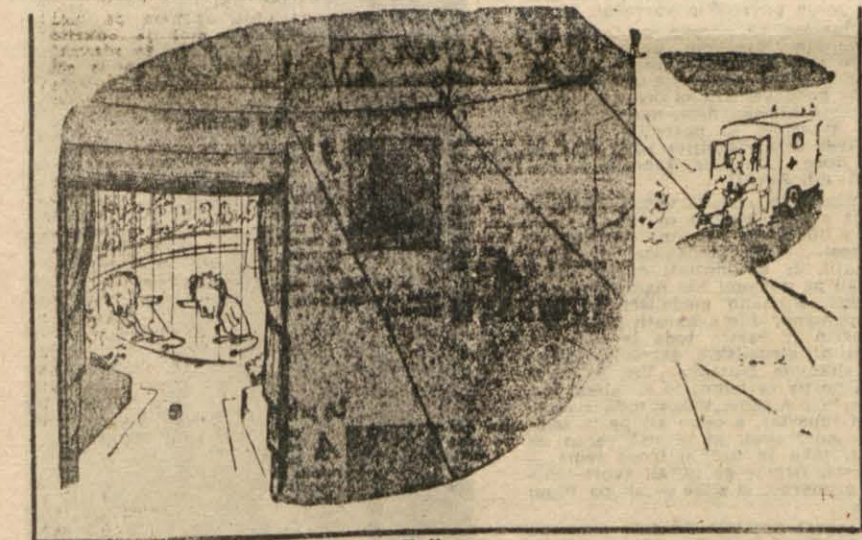
»No, prav ti pa povem,« ji odgovori Sandy, ki si doslej ni upal z besedo na dan. »Strašno me mika, da bi te poljubil.«
»Ah če je samo to, pa kar pogum,« mu pravi Juana in mu dovoli dolg poljub. Sandy pa je videti še vedno zasmijšen.

»Kaj pa je danes z teboj?« je Juana vsa zaskrbljena. »Saj si sedaj še bolj zasmijšen kot prej.«
»Srce, pozabila si mi vendar dati kovanec...«

28. vrsta zabave, 29. tisti, ki je zaščiten, 30. rodbinska skupnost pri plemenskih Škotih, 31. argentiški kmet, 32. drobnoživka, 34. pesnik pri starih Keltih, 35. bolniki, ki jih muči trganje po sklepih, 38. psevdonim množice stanoarabskih pesnikov (stisti, ki ne vidi ponoči), 39. obmorsko mesto na francoski riviervi, znano po filmskih festivalih, 40. kemični simbol žlaht-

Brez besed (!)

Epilog...

— Oh, oprostite!

Karambol v deželi
»Tisoč in ene noče«

Otroška logika

— Nekoliko tesna sicer tale nova kopalna kad, toda prav imenitna; vse opravi sama!

Filmski režiser: »Seveda bomo morali vaš prizor z levom vsaj še enkrat ponoviti!«

— Sedaj pa pride najtežavnejše; umetno dibanje!...

To se pripeti samo...

...V AMERIKI: vsak otrok, ki bi vse leto zasledoval program televizijske mreže, bi si lahko ogledal nad 15.000 umorov. To je ugotovila analiza televizijskih oddaj v enem letu.

...V ITALIJI: cestnim pometačem v Palermu so odklonili zaproseno povzemanje plač. Le-ti pa so nato protestirali, da so po cestah spet lepo raztresli vse odpadke, ki so jih pobrali prejšnji dan.

...V ANGLIJI: pešce v mestu Shrewsbury odločno opozarjajo tri metre dolgi plakati, naj hodijo čez ceste le po prehodih, ki so označeni z belimi progami. Tisti, ki bi ta opozorila hoteli upoštevati, pa bi imeli neznanke težave, kajti v vsem mestu ni niti enega označenega prehoda.

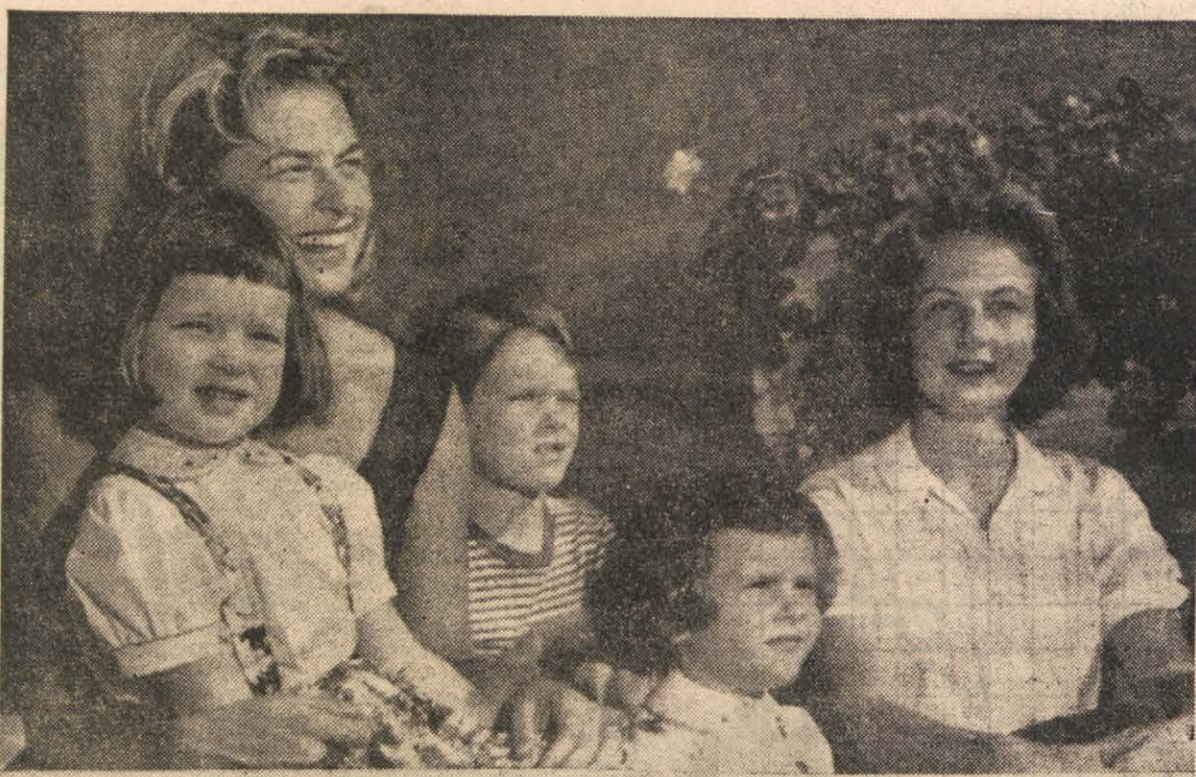

Izdaja in tiska časopisno podjetje »Slovenski poročevalci« v Ljubljani, direktor Rudi Janhuba Glavni in odgovorni urednik Ivo Tavčar. — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 3 (prilifce), pošt. predal: 150 — Telefon: 23-522 do 23-528 (sterna št. 23). — Naročniški oddelk: Ljubljana, Titova cesta 3, telefon 21-832. — Naročnina: celoletna 950 din, polletna 450 din, četrtletna 240 din, mesečna 80 din. — Oglasi oddelk Ljubljana, Titova c. 7, telefon 21-896. Stevilka Ziro računa 60-KB-5-2-367. Rokopisov ne vračamo!

Pogovor

z Ingrid Bergman

UMETNICA
V KROGU SVOJIH
ŠTIRIH OTROK —
NA DESNI PIA.
HČI IZ PRVEGA
ZAKONA

Ko sem Ingrid Bergman spoznal in prvič z njo govoril, se je bila ravno omožila z Robertom Rossellinijem. Tiste dni je dobivala cele koše pisem in nekatera od teh pisem so bila precej surova. Ljudje so jo zmerjali, nekateri celo grozili, drugi pa so bili razočarani. Ko sem jo zdaj spet videl v Londonu, v filmskem ateljeju, kjer ravnokar snema skupaj s Caryjem Grantom, sem jo vprašal tudi po pošti, ki jo je prejela po objavi svoje ločitve od Roberta Rossellinija.

Ingrid Bergman mi je zelo dobre volje odgovorila: »Bila sem zelo presenečena, kajti 99 odstotkov pisem je bilo prijaznih

zato, ker sem igralka in da naj bom take pozornosti pravzaprav vesela. Zdaj imam eno samo željo, namreč Robertov uspeh. Morda sem mu res prinesla nesrečo. Težko je za moža, če je oženjen s slavno igralko. Kadarkoli sem kaj storila, kar se ni srečno končalo, so ljudje krivili njega. Roberto se je tako trudil, da bi delal dobre filme. Se danes verjamem, da je »Evropa 51« eden najboljših filmov, v katerem sem

»Seveda ne. Zmeraj bova dobra prijatelja. Nevredno bi naju bilo, če bi se souvažila. Hvaležna sem za srečo, ki sva jo vsa ta leta uživala. To so spomini, ki ne morejo izginiti.«

Njeni otroci ne vedo ničesar o ločitvi, je rekla gospa Bergman. »Nisem jim še povedala. Kako naj otrokom kaj takega razložim? Tudi ne maram, da bi jim kdo drug povedal. Roberto je bil zadnja leta tako pogosto zdoma, da ga ne pogrešajo. In videl jih bo, kadarkoli si bo zaželel.« Ingrid Bergman bo na Angleškem igrala v treh filmih in si je za ta čas najela

hišo v Londonu. »Stanovanje v Rimu pa bom obdržala, dokler se ne bom odločila kako drugače. Po teh treh filmih bi se rada vrnila spet v Pariz, na oder. Otroci me bodo za Novo leto obiskali v Londonu. Zdaj so namreč še v Rimu.«

»Ali otrokom to vozarjenje ni odveč?«
»Navajeni so,« je rekla. »Razložila sem jim, da ne bomo imeli jesti, če se ne bomo vozarihi. To so takoj razumeli...«

FILMI, KI JIH BOMO GLEDALI

»GOSPOD ROBERTS« — ameriški barvni kinematopski film (105 minut).

Proizvodnja: Warner Bros 1935.
Scenarij sta napisala Franc Nugent in Joshua Logan (režiser Piknika) po odskem delu Thomasa Heggena in Joshue Logana.

Režija: John Ford in Mervyn LeRoy.
V glavnih vlogah: Henry Fonda, James Cagney, William Powell, Jack Lemmon.

Medtem ko so se bližali zadnji dnevi druge svetovne vojne, je plula na vzhodnozajsko fronto kot pojačanje majhna transportna ladja, katere poveljnik je bil kolečni, častilakomni in sadiški kapitan (James Cagney). Skrbno je zalival svojo palmo, ki jo je dobil od admirala, listete »za vzorno prevažanje zobne paste in toaletnega papirja vojskujočim se četam«. Moštvo in oficirje pa je gnajvil kjerkoli, kakorkoli in kdajkoli je mogel. Pravo nasprotje pa sta bila prvi oficir, gospod Roberts (Henry Fonda) in ladijski zdravnik (W. Powell). Ker so vsi Robertovi poizkusi za premešitev na pravo bojno ladjo našli grob v komandantovi košari za odpadke, je naposled posadka, ki je bila gospodu Robertsu zelo vdana, ponaredila kapitanov podpis. Gospod Roberts je tako res dobil prvo silitev, toda že po nekaj dneh je padel med eksplozijo, ki jo je povzročilo sovražno letalo.

Mesece in mesece so odsko delo »Gospod Roberts« z velikim uspehom uprizorjali na Broadwayu. Po preizkušnem neuspehu so hitro posneli še film. O njem so mnenja zelo deljena: nekateri kritiki ga povečujejo, češ da sodi že zdaj med klasična filmska dela, nasprotniki pa trdijo, da se avtorjem ni posrečilo presaditi uspelega odskega dela v gibljive slike tako, da bi nastal tudi dober film. Tem zadnjim se pridružujemo tudi mi. Zakaj?

Brž ko je film umetnost, je vedno umetnost slike. Govorica slike, ritmična optika, ki si je ustvarila lastne oblikovne zakone, loči film od drugih umetnosti — od gledališča in opere. Vedno bo zatajil, če bo imitiral druge umetniške oblike, ali pa nastopil kot nadomestek za druge umetnosti. Filmno gledališče je smrt gledališča in samomor filma hkrati. Le v zelo izjemnih primerih je razvil, toda še vedno v zaležovanju tujih, gledaliških zakonov, lastno filmsko moč slikovne fantazije. Vse to velja seveda za stil, ne pa za temo; to si lahko film izbere iz dram in romanov, kakor tudi iz časopisnih vesti in reportaž, s čiste ali pa iz sanj. Kot je njegov oder svet, ki ni več vezan na prostor in čas, tako je tudi njegova tema — tema vsega sveta. Gre le za to, ali svoje teme razvija filmu primerno, iz slike — ali pa filmu tuje, iz besede.

Vse to sta tokrat pozabila drugače priznana filmska režiserja Ford in LeRoy. Suženjsko se drži scenarij svoje literarne predloge, očito v upanju, da bodo na odru učinkoviti efekti zaživeli tudi v filmu. Toda zaradi pomanjkanja kakršnegakoli filmskega oblikovanja postane eno-ster sam po sebi duhoviti in šaljivi dialog stavno samostojen in s tem degradira sliko na stopnjo navadne ilustracije. To pa učinkuje nekoliko utrjujoče, če ne že dolgočasno — in v tem je vzrok, da nas ta Fordov film razočara, s pripombo seveda, da Ford celo takrat, kadar ne zadene v črno, ne ustvari podpopravnega filma.

»VOJNA IN MIR« V SOVJETSKI VERZIJI

Izkušnje so pokazale, da literarna dela najboljše posname narod, kateremu je pripadal tudi pisatelj. Zato je pozdraviti sklep sovjetske kinematografije, da po ameriški verziji, ki jo bomo v kratkem videli tudi v Jugoslaviji, posname tudi svojo verzijo Tolstojevskega romana »Vojna in mir«. Kot znano, ima ta roman štiri dele, film pa bodo posneli v treh, kakor n. pr. »Tih Done«. Film bo dokončan že prihodnje leto in nam prav daljša metraža daje upanje, da bo v njihovem filmu več Tolstojstva kot pa v ameriškem.

AUDREY HEPBURN

je bila dokončno določena za naslovno igralko v filmu »Dnevnik Ane Frank«. Zanimivo je, da niso izbrali nobene od igralk, ki so prav v tej vlogi doživle velike uspehe na odru.

igrala. Robertovi filmi so bili avantgardistični. Drugačnih ne zna delati.«

»Ko pa filmi vašega moža niso šli v denar, ali ste se tedaj odločili sami delati dalje?«

»O tem sva se dogovorila,« je odvrnila, »ni mi zastavil poti, kot so trdili mnogi ljudje. Pravzaprav je žalostno, da imajo ljudje, ki so s takim trudom ustvarjali dobre filme, tako skromno zaslužbo tiska.«

»Ali menite, da sta vaš najnovejši uspeh in Oscar, ki ste ga dobili, v kakšni zvezi z ločitvijo?«

»Ne verjamem, da ga je moj uspeh bolel. Toda človeško je, da nekoga zabolijo, kadar stvari ne tečejo tako, kot je upalo.«

»Torej ne mislite nanj z zagrenjenostjo?«

in polnih razumevanja. Nihče ni zapisal: »Prav ti je! Pač, neka ženska mi je pisala, da je sita mojih privatnih problemov in mojega načina, kako odpravljam moze. Toda podpisala se je s polnim imenom in naslovom. Zato sem ji torej odgovorila. Pisala sem ji, da jo občudujem, ne zaradi stvari, ki mi jih je imela povedati, marveč zaradi njenega poguma, da se je podpisala s celim imenom. To mi je tako dobro delo. Žal se je pismo vrnilo s pripombo »Pošiljalec nepoznan.«

Ce vam odkrito povem, sem pričakovala goro pisem iz Amerike, v katerih bi stalo: »Saj sem vedel! Toda nič takega se ni zgodilo. Celo reporterji v Rimu, ki so me cele dneve zasledovali in me sprašili skoraj ob um, so jokali na letališču, ko sem odpotovala.«

Gospa Bergman je že nekaj časa glinjena nadaljevala: »Rada bi vedela, če so novinarji še kakšen zakonski par razen vojvode in vojvodinje Windsorske tako zasledovali kot Roberta in mene. Vsak teden so naju skušali ločiti. Zmeraj nove govorice, zmeraj nove čenče. Pravijo, da

Za konec letošnjega leta napovedujejo peto poroko RITE HAYWORTH, tokrat z neodvisnim producentom JAMESOM HILLOM. Spoznala sta se med pripravami za film »Ločene mize,« v katerem bo nekdanja hollywoodska atomska zvezda št. 1 prvič igrala vlogo matere. Tudi boginjim lepote namreč čas ne prizanesi: 27. oktobra je Rita izpolnila devedintrideset let. V Hollywoodu menijo, da ji je usoda s to vlogo ponudila zadnjo karto...

Barbara Frey, 16-letna berlinska ščivka, se je še do nedavnega vsako jutro vozila v službo s podzemniško železnico. Njeno največje veselje je bilo zbiranje avtogramov, sicer pa je po večerih pomagala pomivati posodo in smeja ob petih v kino. Slike njene sobice so bile vse polne slik filmskega igralca Horsta Buchhoiza... Tako je živela vse dotlej, dokler neki list ni zapisal, da iščejo mlado deklico za glavno vlogo v nekem filmu. Kot sto in sto drugih deklet se je javila tudi ščivka Barbara. Zdaj se pred njenim domom vsako jutro ustavi avtomobil in jo odpelje v filmski atelje. Sosedje zljajo in prijateljice se muzajo. Tuje roke jo sfrizirajo in polepšajo obraz. In Horst Buchhoiz je njen partner. Film »Zadnja postaja ljubezen« pripoveduje o mladih ljudeh današnje Nemčije o ljudeh, ki ne vedo kam s svojimi čustvi in željami. Za Barbaro Frey torej glavna vloga, ki se je ni treba učiti. Teda, kaj bo z njo potem, bo šla spet k šivalnemu stroju, se sprasuje nemški tisk — režiser Strasser pa zagotavlja, da bo iz nje prav gotovo ustvaril dobro igralko. Kdo ve, morda pa res... Na sliki Barbara Frey in Horst Buchhoiz.

V nemškem filmu »Pozdrav z Tegernskega jezera« igra glavno vlogo naša rojakinja Selma Karlovac. Njen partner v tej veseloligi je črni Kenneth Spencer, ki sivoj za velikega mojstra v petju in plesu calypsa.

